

PJESËMARRJA E VONUAR E TË RINJVE

**Analizë e pozitës së të rinjve
në zgjedhjet lokale 2021**

PJESËMARRJA E VONUAR E TË RINJVE

Analizë e
pozitës së të rinjve në
zgjedhjet lokale
2021

Western Balkans
Democracy Initiative

UK Government

Titulli i originalit:

Pjesëmarrja e vonuar e të rinjve
Analizë e pozitës së të rinjve në zgjedhjet lokale 2021

Projekt:

Nisma për demokraci në Ballkanin Perëndimor

www.wfd.org

Botues:

Fondacioni Uestminster për demokraci, Maqedoninë e Veriut:

Për botuesin:

Dona Kosturanova, Drejtore vendase e Fondacionit Uestminster për Demokraci

Autorë:

Jovana Gjorgjiovska
Blazhen Maleski

Redaktorë:

Damir Neziri
Dona Kosturanova

Përkthimi nga maqedonshtja në shqip:

Arben Imeri

Grafika:

Brigada Design

Viti i botimit: 2022

Përgatitja e kësaj analize mbështetet nga Nisma për demokraci në Ballkanin Pendimor, jë program I Fondacionit Uestminster për demokraci. Përmbajtja e kësaj analize nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpampjet ose mendimet e Fondacionit Uestminster për demokraci ose të Qeverisë Britanike.

CIP – Каталогизација во публикација

xxxxx

PËRMBAJTJA

PARATHËNIE	4
MIRËNJOHJE DHE KUMTESA	5
SHKURTESAT	6
PËRMBLEDHJA EKZEKUTIVE	7
HYRJE	8
Konteksti ndërkombëtar	8
Konteksti local	9
Kompetencat e komunave në interes të të rinjve	10
Informacione bazë për zgjedhjet lokale në Republikën e Maqedonisë së Veriut	10
Zgjedhjet lokale (tetor 2021)	12
METODOLOGJIA DHE NDRYSHORET E INTERESIT	15
GJETJET E ANALIZËS	24
Analiza e kandidatëve për kryetar komune	24
Analiza e mostrës të kandidatëve për kryetar komune nga këndvështrimi gjinor	32
Analiza e kryetarëve të zgjedhur	37
Analiza e kryetarëve të zgjedhur nga perspektiva gjinore	40
Analiza e kandidatëve për këshilltarë	41
Analiza e mostrës të kandidatëve për këshilltarë nga perspektiva gjinore	53
Analiza e këshilltarëve të zgjedhur	57
Analiza e këshilltarëve të zgjedhur nga këndvështrimi gjinor	59
GJETJET DHE KONKLuzionet kryesore	61
Informacion cilësor	62
REKOMANDIME	63
Për partitë politike	63
Për forumet rinore të partive politike	64
Për institucionet	64
Për të rinjtë	65
Për komunitetin zhvillimor	65
LITERATURA E PËRDORUR	66
Shtojca 1: Tabelat dhe vizualizimet shtesë	67

PARATHËNIE

Me mbështetjen e qeverisë Britanike, Fondacioni Uestminster për Democracy për të tretin vit me radhë zbaton projektin “Nisma për demokraci në Ballkanin Perëndimor”. Një nga problemet kryesore të identifikuar në Maqedoninë e Veriut është mungesa e mundësive për pjesëmarrje politike të grupeve të caktuara të marginalizuara në shoqëri. Përveç grave dhe personave me aftësi të kufizuara, një nga grupet më të marginalizuara për sa i përket mundësive për pjesëmarrje politike janë të rinjtë.

Për të adresuar problemet në shoqëri, duhet të ketë të dhëna të qëndrueshme dhe relevante mbi të cilat mund të ndërtohen qasje për zgjidhjen e tyre. Prandaj, që nga fillimi i zbatimit të Nismës për demokraci në Ballkanin Perëndimor, përveç aktiviteteve të drejtpërdrejta, Fondacioni Uestminster për Demokraci po punon edhe në gjenerimin e të dhënave të reja, kërkimeve dhe analizave që do të ishin të disponueshme dhe të dobishme për publikun, institucionet dhe sektorin civil. Kjo analizë e pjesëmarrjes politike të të rinjve në zgjedhjet në Republikën e Maqedonisë së Veriut është analiza e parë e kandidatëve në zgjedhjet lokale, dhe analiza e dytë e kandidatëve në zgjedhjet në Maqedoninë e Veriut në përgjithësi, pas analizës së zgjedhjeve parlamentare të WFD, të botuar në vitin 2020.

Kjo analizë, e ngjashme me atë për zgjedhjet parlamentare, nuk do të ishte e mundur pa internet portalin e Komisionit shtetëror të zgjedhjeve për shqyrtimin e listave të kandidatëve të paraqitur sipas disa variablave. Ky portal mundëson një pasqyrë të pjesëmarrësve në zgjedhje sipas moshës, komunës, partisë politike dhe variablave të tjera, përmes të cilave mund të arrihet një pasqyrë e (listave të) kandidatëve, por edhe të bëhet analiza e gjendjes.

Pse titulli “Pjesëmarrja e shtyrë e të rinjve”?

Nëse në analizën e fundit të zgjedhjeve parlamentare është evidente mungesa e deputetëve të rinj të zgjedhur në legjislativ, ka një përmirësim në nivel lokal. Megjithatë, shumica e kryetarëve dhe këshilltarëve të zgjedhur janë zgjedhur 5-10 vjet pas kalimit të kufirit të të rinjve, pra pas 29 vjetësh. Kjo çon në pyetjen e fundit dhe ndoshta më të rëndësishme: Pse është e rëndësishme që të ketë të rinj në organet përfaqësuese lokale?

Pjesa më e madhe e çështjeve që ndikojnë drejtpërdrejt në cilësinë e jetës së të rinjve janë çështje në kuadër të juridiksionit të vetëqeverisjes lokale. Duke filluar nga edukimi dhe mbrojtja e fëmijëve, urbanizmi dhe organizimi i trafikut lokal, deri te menaxhimi i mbeturinave dhe mbrojtja e mjedisit, vetëqeverisja lokale ndikon më drejtpërdrejt në jetën e përditshme të të rinjve. Prandaj është jashtëzakonisht e rëndësishme që në organet e vetëqeverisjes lokale të jenë të rinj të cilët do t'i artikulojnë nevojat e këtij grupi të qytetarëve. Shpresojmë që të dhënat nga kjo analizë do të ndihmojnë në avokimin dhe rritjen e pjesëmarrjes së të rinjve në të ardhmen.

Damir Neziri,
Përfaqësues i Fondacionit Uestminster
për demokraci në vend

MIRËNJOHJE DHE KUMTESA

Fondacioni Westminster për demokraci dëshiron të falënderojë autorët e kësaj analize, Jovana Gjorgjiovska dhe Bllažen Maleski, për entuziazmin dhe detajet me të cilat e kanë përpiluar analizën. Rëndësi kyçe për përgatitjen e këtij publikimi kanë të dhënat e publikuara për kandidatët në faqen e internetit të Komisionit shtetëror të zgjedhjeve, të cilat janë përgatitur në kuadër të projektit “Përkrahje për reformat zgjedhore në Republikën e Maqedonisë së Veriut”, të implementuar nga Fondacioni ndërkombëtar për sisteme zgjedhore (IFES) dhe partnerit të tyre Këshilli rinor kombëtar i Maqedonisë, me mbështetjen e Agjencisë Zvicerane për zhvillim dhe bashkëpunim. Publikimi transparent i detajeve për kandidatët në zgjedhjet parlamentare dhe lokale është një hap serioz përpara në aksesin e publikut ndaj informacionit për kandidatët dhe potencialin për analizimin e profileve të kandidatëve.

SHKURTESAT

AA-AAA	Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa
VMRO-DPMNE	Organizata e Brendshme Revolucionare Maqedonase - Partia Demokratike për Bashkim Kombëtar Maqedonas
GROM	Opsioni qytetar për Maqedoninë
KSHZ	Komisioni shtetëror i zgjedhjeve
DOM	Rindërtimi demokratik i Maqedonisë
PDA	Partia Demokratike e Shqiptarëve
DSR	Forcat Demokratike të Romëve
BDI	Bashkimi Demokratik për Integrim
LPRPR	Ligji për pjesëmarrjen e të rinjve dhe politikat rinore
LDP	Partia Liberal Demokratike
MAAK	Aksioni Maqedonas - Partia konservatore
PDT	Partia për Lëvizjen e Turqve
PODEM	Partia e Demokratëve të Bashkuar të Maqedonisë
PPD	Partia Politike Dinjiteti
ROM-ROMESKE	Partia Popullore e Romëve dhe Forcat Demokratike të Romëve
LSDM	Lidhja Social-Demokratike e Maqedonisë

PËRMBLEDHJA EKZEKUTIVE

Sipas nenit 23 të Kushtetutës së Republikës së Maqedonisë së Veriut, “çdo qytetar ka të drejtë të marrë pjesë në ushtrimin e funksioneve publike”, ndërsa neni paraprakisht përcakton të drejtën e votës për çdo qytetar që ka mbushur moshën 18 vjeç. Nga këtu burojnë edhe pyetjet kryesore të këtij hulumtimi: cili është pozicioni i të rinjve në zgjedhjet lokale të vitit 2021 dhe nëse e drejta e tyre për të marrë pjesë në ushtrimin e funksioneve publike përmbushet në procesin politik për zgjedhjen e kryetarëve të komunave dhe këshilltarët në njësitë e vetëqeverisjes lokale (komunat).

Hulumtimi bazohet në të dhënat e publikuara nga Komisioni shtetëror i zgjedhjeve në faqen e dedikuar të internetit, përmbajtja e së cilës përbëhet nga të gjitha listat e kandidatëve të dorëzuara dhe kandidaturat e subjekteve politike që morën pjesë në zgjedhjet lokale të vitit 2021. Janë bërë analiza për shpërndarjen dhe pozicionimin e të rinjve të moshës 18 deri në 29 vjeç, si dhe për marrëdhëniet me të dhënat demografike në dispozicion (gjinia, komuna, rajoni).

Të dhënat e marra tregojnë për një vonesë të pjesëmarrjes së të rinjve në zgjedhjet lokale si proces politik – të rinjtë janë kryesisht në gjysmën e poshtme të listave të kandidatëve, ata kanë shumë më pak gjasa të jenë kandidatë (krahasuar me grupmoshat e tjera) dhe pothuajse kurrë nuk fitojnë besimin e subjekteve politike për të kandiduar për postin më të lartë në komunat, për kryetar komune.

Vetëm 3% e kandidaturave për kryetar komune të paraqitura nga pjesëmarrësit në zgjedhjet lokale 2021 janë qytetarë të rinj të shtetit (nga mosha 19 deri në 29 vjeç), dhe vetëm 2% e kryetarëve të zgjedhur janë të rinj. Kur bëhet fjalë për listat e kandidatëve për anëtarë të këshillave bashkiakë, të rinjtë përfaqësohen ndjeshëm me 24,7% të të gjitha kandidaturave, por vetëm 17,4% e këshilltarëve të zgjedhur i përkasin grupit të të rinjve. Të dhëna të tilla nuk janë befasuese nëse kemi parasysh se të rinjtë janë të pozicionuar kryesisht në vende joprofitabile dhe mbështetja që marrin nga subjektet politike është e kufizuar.

Duke pasur parasysh këtë mjedis të pjesëmarrjes së të rinjve në zgjedhjet vendore 2021, është e rëndësishme të theksohet rëndësia e pjesëmarrjes së të rinjve në proceset politike. Domethënë, demokracia përfaqësuese bazohet në parimin e mundësisë që secili të marrë pjesë në ushtrimin e funksioneve publike, por edhe të zgjidhet për të njëjtat, pavarësisht nga përvoja e mëparshme. Gjithashtu, duke marrë parasysh mosbesimin e të rinjve ndaj institucioneve të dëshmuara në hulumtimet socio-politike për të rinjtë në vend, mospasja e përfaqësuesve të tyre që do të punojnë aktivisht në çështjet rinore, mund të ulë ndjeshëm interesimin për proceset politike nga ana e të rinjve dhe potencialin e tyre për pjesëmarrje në të njëjtat.

HYRJE

Në Maqedoninë e Veriut, si dhe në një numër të madh të demokracive përfaqësuese, të rinjtë (një e katërta e popullsisë në vendin tonë) janë ndër grupet e qytetarëve të cilët historikisht rrallë kanë përfaqësuesit e tyre të drejtpërdrejtë në institucionet e ekzekutivit dhe të pushtetit lokal. Edhe pse, sipas nenit 23 të Kushtetutës së Republikës së Maqedonisë së Veriut, “çdo qytetar ka të drejtë të marrë pjesë në ushtrimin e funksioneve publike”, pjesëmarrja e të rinjve në procesin zgjedhor si akt themelor demokratik këtu shpesh reduktohet në (mos)shfrytëzimin e së drejtës së votës dhe qëndrimeve të përgjithshme për çështjet politike. Siç tregohet nga një numër i madh studimesh vendase dhe ndërkombëtare, përfaqësimi dhe pjesëmarrja e pamjaftueshme dhe joadekuate e të rinjve në sistemin social mund të shkaktojë neglizhencë dhe/ose adresim joadekuat të nevojave të tyre, gjë që më pas rezulton në uljen e cilësisë së përgjithshme të jetës së të rinjve, ndjenjën e tyre të përkatësisë në komunitet dhe rrjedhimisht, motivimin për pjesëmarrje socio-politike në trendet sociale (p.sh. Galevski, 2019; Gjorgjiovska dhe Galevski, 2021; Lührmann, 2013; Parks, 2004). Nga ana tjetër, zbatimi praktik i parimit të përfaqësimit të interesave të sa më shumë grupeve të qytetarëve në një demokraci përfaqësuese çon në një zgjidhje më të mirë të problemeve me të cilat përballen grupet e ndryshme, një cilësi më të mirë jetese dhe një motivim më të lartë për kontribim dhe zhvillim të shoqërisë në mesin e grupeve të përfaqësuara të qytetarëve. Prandaj, pjesëmarrja e drejtpërdrejtë në proceset zgjedhore është një hap i domosdoshëm drejt arritjes së nivelit më të lartë të mundshëm të demokracisë përfaqësuese dhe zgjedhjet lokale janë jashtëzakonisht të rëndësishme për uljen e distancës ndërmjet të rinjve dhe vendimmarrësve që kanë ndikim të drejtpërdrejtë në jetën e tyre të përditshme.

Për këtë arsye, Fondacioni Uestminster për demokraci po nis për herë të dytë një analizë të thelluar të pozicionit të të rinjve në procesin zgjedhor. Ndërsa hulumtimi i publikuar në vitin 2020 (Galevski dhe Gjorgjiovska, 2020) është fokusuar në praninë e të rinjve në listat e kandidatëve dhe në programet zgjedhore për zgjedhjet e parakohshme parlamentare të vitit 2020, kjo analizë i kushtohet të rinjve dhe pjesëmarrjes së tyre në zgjedhjet në 2021 si (kandidatë për) vendimmarrës të nivelit lokal. Për shkak të natyrës së modelit të vetëqeverisjes vendore dhe karakteristikave të procesit zgjedhor që rrjedhin prej tij, analiza përpunon përfshirjen e të rinjve në listat e kandidatëve për kryetarë bashkie dhe anëtarë të këshillave bashkiakë si tregues kryesor i pozicionit të tyre në këto zgjedhje. Në këtë drejtim, synimi kryesor i studimit është të ofrojë për herë të parë njohuri mbi pozicionin e të rinjve në modelin ekzistues të zgjedhjeve lokale, duke marrë si rast studimi zgjedhjet e këtij viti. Për më tepër, analiza bazohet në përpjekjet e mëparshme kërkimore që synojnë të kuptojnë pjesëmarrjen e drejtpërdrejtë politike të të rinjve në proceset zgjedhore në vend.

Konteksti ndërkombëtar

Sipas raportit për pjesëmarrjen qytetare të të rinjve të Kombeve të Bashkuara (2016), pjesëmarrja në të gjitha demokracitë në nivel botëror është ulur në krahasim me pjesëmarrjen në vitet e 80-ta të shekullit të kaluar, me një rënie të ndjeshme të pjesëmarrjes së të rinjve. Hulumtimet tregojnë se rreth 44% e të rinjve nga mosha 18 deri në 29 vjeç votojnë gjithmonë, që është e vërtetë për pothuajse 60% në nivel të të gjithë qytetarëve, pra më shumë se 70% për grupin e qytetarëve mbi 50 vjeç (Sindikata inter-parlamentare, 2018). Rënia e përmendur në pjesëmarrjen e të rinjve lidhet kryesisht me nivelin e ulët të pjesëmarrjes së të rinjve në proceset formale politike dhe mundësinë e rrallë për të ndikuar drejtpërdrejt në politikat publike që prekin të rinjtë.

Në Evropë, në dy dekadat e fundit, ndërgjegjësimi i publikut për nevojën e përfshirjes së drejtpërdrejtë të të rinjve në proceset vendimmarrëse në nivel komunal dhe rajonal është forcuar (Kongresi i autoriteteve lokale dhe rajonale të Këshillit të Evropës, 2015). Përfshirja e të rinjve në marrjen e vendimeve për politikat publike që i prekin drejtpërdrejt në mënyrë konstruktive dhe efektive konsiderohet si një tregues kyç i legjitimitetit të vendimeve, por edhe një katalizator potencial për rritjen e pjesëmarrjes së mëtejshme të të rinjve në jetën shoqërore. Lëvizja për të drejtën e votës nga mosha 16 vjeçare, e drejtuar nga Forumi rinor evropian (FRE), shquhet si një trend i rëndësishëm për rritjen e pjesëmarrjes së të rinjve në politikë dhe në vetë procesin zgjedhor.

Rezoluta e votuar nga Këshilli i anëtarëve të FRE (2006) përmban tre argumente kryesore për këtë ndryshim: 1) nevojën për një pjesëmarrje më të madhe demokratike të të rinjve duke njohur ndikimin e tyre në proceset vendimmarrëse dhe duke përcaktuar politika më të qëndrueshme publike rinore; 2) ndryshime demografike me të cilat rritet jetëgjatësia mesatare dhe zvogëlohet përqindja e të rinjve në popullatë; dhe 3) ekuilibri ndërmjet të drejtave dhe përgjegjësive civile që të rinjtë kanë në shoqëri. E drejta për të votuar në moshën 16 vjeç tashmë është e disponueshme për të rinjtë në Austri (që nga viti 2007, në të gjitha zgjedhjet), Estoni (që nga viti 2017, në zgjedhjet lokale), Maltë (që nga viti 2018, në të gjitha zgjedhjet) dhe Belgjikë (që nga viti 2020, në zgjedhjet e Parlamentit Evropian).

Konteksti lokal

Sipas Ligjit për pjesëmarrjen e rinisë dhe politikave rinore (në tekstin e mëtejshëm LPRPR), “të rinj” janë qytetarët nga moshën 15 deri në 29 vjeç, pra rreth një e katërta e të gjithë popullsisë së vendit. Nga këta, 28,3% ishin të papunë në tremujorin e dytë të vitit 2021 (Enti shtetëror i statistikave, 2021), që është e ngjashme me periudhën para fillimit të pandemisë KOVID-19 në vitin 2020. Përveç masave ekonomike që synojnë drejtpërdrejt uljen e ndikimit të krizës së KOVID-19 tek të rinjtë, masa kryesore kundër nivelit të ulët të aktivitetit ekonomik të të rinjve në vitet e fundit është Garancia për rininë, e cila zbatohet në të gjithë vendin¹ (Komisioni Evropian, 2021). Nga ana tjetër, megjithëse ekziston një kornizë ligjore për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve dhe të rinjve, mendimi i tyre rrallë merret parasysh gjatë miratimit të politikave publike (Komisioni Evropian, 2021). Në botë, Maqedonia e Veriut është në vendin e 42-të (nga 181 vende) në Indeksin Global të zhvillimit të rinisë, ndërsa mund të vërehet se arritja totale e vendit në treguesit e zhvillimit të të rinjve është ulur në krahasim me vitin 2018 (Sekretariati i Commonwealth, 2020). Kur analizohet cilësia e jetës së të rinjve në vend, ndikimi negativ i pandemisë Kovid-19 përmes përvojave arsimore jo të unifikuara (mësimdhënia tradicionale kundrejt mësimin në distancë), ndryshimet në aspektin e punës dhe të ardhurave, si dhe kufizimet në fushën e jetës sociale dhe vështirësitë në lidhje me shëndetin mendor (Gjorgjiovskaja dhe Galevski, 2021; Rinia në krizë 2.0, 2021; Reaktor - hulumtim në veprim, 2020).

Lidhur me pjesëmarrjen politike të të rinjve në Maqedoninë e Veriut, studime të shumta tregojnë se shumica e qytetarëve të rinj janë të pakënaqur me vendin e tyre në shoqëri dhe besojnë se nuk mund të ndikojnë në atë se çfarë dhe si funksionojnë autoritetet (Galevski, 2019; Gjorgjiovskaja dhe Galevski, 2020; Topuzovska Latkovic et al., 2019; Zivetz, 2019). Shumica e të rinjve rrallë ndërmarrin aktivitete për zgjidhjen e problemeve sociale, dhe ata që e bëjnë këtë, rrallë janë të suksesshëm në zgjidhjen e tyre (Galevski, 2019; Gjorgjiovskaja dhe Galevski, 2020). Përvoja të tilla të të rinjve janë veçanërisht të rëndësishme nëse marrim parasysh se partitë politike në programet e tyre zgjedhore shpesh i trajtojnë politikave rinore në mënyrë sipërfaqësore dhe afatshkurtër (Galevski dhe Gjorgjiovskaja, 2020; Filipova et al., 2020; Jovanov et al., 2016; Jovanov et al., 2020), gjë që shfaqet si problem edhe në këto zgjedhje lokale (Radio MOF, 2021). Është gjithashtu e rëndësishme të theksohet se kandidatët e rinj për anëtarë të pushtetit ekzekutiv gjenden më shpesh në pozita të pafitueshme (kah fundi i listave të kandidatëve) dhe përfaqësimi i të rinjve në ekzekutiv dhe në pushtetin lokal ka qenë në një nivel relativisht të ulët që nga pavarësia e shtetit (Unioni ndërparlamentar, 2018; Galevski dhe Gjorgjiovskaja, 2020). Duke marrë parasysh këto të dhëna, motivimi i ulët për pjesëmarrje socio-politike tek të rinjtë nuk është befasues.

¹ Pilotimi i Garancisë për rininë është bërë gjatë vitit 2018 në tri komuna (Shkup, Strumicë dhe Gostivar), pas së cilës nga viti 2019 masa bëhet në territorin e gjithë vendit.

Kompetencat e komunave në interes të të rinjve

Me interes të veçantë për këtë analizë janë kompetencat e komunave lidhur me çështjet që prekin në mënyrë të (jo)drejtperdrejtë banorët e rinj të tyre, sipas rregulloreve përkatëse ligjore. Sipas Ligjit për vetëqeverisje lokale, komunat kanë obligim të kryejnë punë me interes publik dhe me rëndësi lokale për qytetarët në territorin e tyre. Një pjesë e madhe e kompetencave komunale ndikojnë drejtperdrejt në cilësinë e jetës së fëmijëve dhe të rinjve, si ndërtimi, mirëmbajtja dhe menaxhimi i kopshteve, shkollave fillore dhe të mesme (në bashkëpunim me pushtetin qendror), ndërtimi dhe mirëmbajtja e objekteve sportive dhe zonave rekreative në komunë, por edhe të kultivimit të vlerave kulturore dhe zhvillimit të institucioneve kulturore. Mirëpo, përgjegjësitë tjera të komunave të parapara me Ligjin për vetëqeverisje lokale ndikojnë në cilësinë e jetës së të gjithë qytetarëve të tyre dhe vështirë të thuhet se nuk prekin banorët e moshës 15 deri në 29 vjeç. Bëhet fjalë për planifikimin urban, mbrojtjen e mjedisit dhe natyrës, zhvillimin ekonomik lokal, aktivitetet komunale, mbrojtjen e shëndetit dhe zjarrit, mbrojtjen nga fatkeqësitë natyrore dhe aksidente të tjera etj.

Në lidhje me politikat specifike rinore, LPRPR përcakton se komunat dhe qyteti i Shkupit janë përgjegjës për të mundësuar pjesëmarrjen e të rinjve në vendimmarrje në nivel lokal (përmes themelimit të këshillave rinore lokale në secilën komunë), duke përcaktuar qëllimet afatmesme dhe prioritetet për zhvillimin e politikave rinore dhe promovimin e interesave të të rinjve në nivel lokal (nëpërmjet strategjisë lokale rinore dhe planit përkatës të veprimit), si dhe ofrimin të shërbimeve rinore (përmes krijimit të zyrave rinore dhe qendrave rinore, dhe emërimi i oficerëve të të rinjve). Në aspektin financiar, LPRPR parashih ndarjen e mjeteve për të rinjtë nga buxhetet e komunave dhe qytetit të Shkupit në vlerë prej së paku 0.1% në vit. Duke marrë parasysh afatet e përcaktuara në LPRPR, është e rëndësishme të theksohet se vetëm në 12 komuna (nga gjithsej 80 komuna dhe Qyteti i Shkupit) janë themeluar Këshillat rinor lokal (Radio MOF, shkurt 2021) dhe zyrtarë të të rinjve janë emëruar në 70 prej tyre, 37% të bashkive (n = 57 nga 81) (AMS, tetor 2021). Gjithashtu, në bashkëpunim ndërmjet Agjencisë për rini dhe sport, komunat kompetente dhe organizatat rinore, janë hapur katër qendra rinore në komunat Kavadar, Kumanovë, Manastir, Veles dhe Qytetin e Shkupit.

Informacione bazë për zgjedhjet lokale në Republikën e Maqedonisë së Veriut

Zgjedhjet e para lokale në Republikën e Maqedonisë së Veriut u mbajtën në vitin 1996, pas së cilës ato mbahen rregullisht çdo katër vjet² njëkohësisht në të gjitha komunat e vendit. Në dy ciklet e para zgjedhore (në vitin 1996 dhe 2000), qytetarët votuan për kryetarë komunash dhe këshilltarë në 123 komuna dhe në Qytetin e Shkupit, pas së cilës ky numër u zvogëluar në 84 komuna dhe Qytetin e Shkupit në zgjedhjet lokale në 2005 dhe 2009. Numri i komunave u zvogëluar edhe më tej në vitin 2013, kur mbahen zgjedhjet lokale në 80 komuna dhe në Qytetin e Shkupit (si njësi e veçantë e vetëqeverisjes lokale, e përbërë nga 10 komuna, sipas Ligjit për organizimin territorial të vetëqeverisjes lokale në Republikën e Maqedonisë së Veriut, 2004). Komunat drejtohen nga kryetari dhe këshilli i komunës, të cilët zgjidhen në zgjedhjet lokale.

Sipas Kodit zgjedhor, kandidat për kryetar komune dhe anëtar mund të jetë çdo shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut i cili ka mbushur moshën 18 vjeç, ka aftësi afariste dhe ka vendbanim të përhershëm në komunën/qytetin e Shkupit ku mbahen zgjedhjet të këshillit të një komune. Në të njëjtën kohë, nuk mund të kandidohen për kryetar komune dhe për anëtarë të këshillit ato persona që janë dënuar me vendim gjykatë të formës së prerë me burgim të pakushtëzuar më shumë se gjashtë muaj, ekzekutimi i të cilit nuk ka filluar, ose që vuajnë dënimin me burg për një krim të kryer.

² Me përjashtim të periudhës ndërmjet viteve 2000 dhe 2005.

Të drejtë vote në zgjedhjet lokale ka çdo qytetar i Republikës së Maqedonisë së Veriut, i cili ka mbushur moshën 18 vjeç dhe ka vendbanim të përhershëm në komunën, përkatësisht në Qytetin e Shkupit ku mbahen zgjedhjet. Me ndryshimet në Kodin zgjedhor të miratuar në shtator 2021³ u hoq kufizimi i mëparshëm i të drejtës së votës për shkak të paaftësisë - vetëm qytetarët të cilëve u është hequr shprehimisht e drejta e votës me vendim gjykatë për shkak të paaftësisë intelektuale ose psiko-sociale nuk përfshihen në listën e votuesve (OSBE dhe ODIHR, 2021). Banorët e Qytetit të Shkupit janë të vetmit qytetarë në vend që në zgjedhjet lokale votojnë për kryetarin dhe këshilltarët e komunës së tyre, si dhe për kryetarin dhe këshilltarët e Qytetit të Shkupit.

Sipas Ligjit për vetëqeverisje lokale, obligim kryesor i kryetarit është të përfaqësojë dhe përfaqësojë Komunën, me ç'rast duhet të inicojë dhe propozojë vendime me rëndësi për banorët e komunës, të sigurojë përmbartimin e vendimeve të Këshillit dhe buxhetin komunal dhe llogari për punën e rregullt administrative të Komunës. Në zgjedhjet lokale, kandidatët për kryetar komune konkurrojnë me mbështetjen e një partie/koalicioni politik ose një grup votuesish dhe fituesit zgjidhen me sistemin mazhoritar në dy raunde zgjedhore. Nëse asnjë nga kandidatët nuk fiton më shumë se 50% të votave të votuesve që kanë dalur në votim (ndërsa pjesëmarrja duhet të jetë së paku 1/3 e votuesve të regjistruar në listën zgjedhore në komunë), dy kandidatët me më shumë vota hyjnë në raundin e dytë.

Funksioni kyç i këshillit të komunës është përfaqësimi i interesave të qytetarëve në proceset e marrjes së vendimeve, të cilat janë në kuadër të kompetencave komunale. Këshilli komunal është organ përfaqësues brenda komunës, i cili vendos për rregulloret dhe buxhetin e komunës, mbikëqyr punën e shërbimeve publike (dhe, nëse është e nevojshme, themelon të reja) etj. Ndryshe nga kandidatët për kryetarë komunash, anëtarët e këshillit të komunës (si organ që përfaqëson qytetarët dhe mbledhjet e të cilëve janë publike) zgjidhen nga lista e kandidatëve të propozuar nga partitë politike/koalicionet apo propozuesit e pavarur. Sipas Kodit zgjedhor, paraqitja e listës së pavarur të kandidatëve për këshilltarë kërkon mbledhjen e një numri të caktuar nënshkrimesh brenda një afati prej 15 ditësh, duke filluar nga dita e dhjetë pas shpalljes së zgjedhjeve. Në Shtojcën 1 disponohet një tabelë për llogaritjen e numrit të kërkuar të nënshkrimeve për paraqitjen e listës së pavarur të kandidatëve sipas Kodit zgjedhor.

Numri i këshilltarëve në komuna është gjithmonë tek dhe përcaktohet në varësi të numrit të banorëve në komunë. Me fjalë të tjera, në komunat me numër më të vogël të qytetarëve, numri i pozitave të këshilltarëve është më i vogël dhe me rritjen e numrit të qytetarëve, rritet edhe numri i këshilltarëve. Pra, komunat më të vogla me deri në 5.000 banorë (p.sh. Vevçani me 2.433 banorë sipas regjistrimit të vitit 2002) kanë 9 këshilltarë, ndërsa më e madhja me mbi 100.000 banorë (p.sh. Kumanova me 105.484 banorë) ka 33 këshilltarë. Këshilli i Qytetit të Shkupit ka 45 anëtarë. Në Shtojcën 1, gjendet një hartë e të gjitha komunave, e paraqitur me ngjyra të ndryshme, sipas numrit të këshilltarëve në këshillin komunal.

Është me interes për këtë analizë të theksohet se sipas Kodit zgjedhor, listat e kandidatëve për anëtarë të këshillit duhet të përmbajnë jo më pak se 40% të gjinisë më pak të përfaqësuar (gjatë historisë, por edhe në zgjedhjet vendore të vitit 2021 - gratë). Një detyrim i tillë nuk ekziston për nominimin e kandidatëve për kryetarë komune, gjë që rezulton në pabarazi gjinore në postet kyçe në pushtetin vendor. Për shembull, në zgjedhjet e fundit vendore të vitit 2017, gratë kryetare komune u zgjodhën vetëm në gjashtë nga 81 njësi të qeverisjes lokale. Kryeqyteti i shtetit, nga ana tjetër, që nga pavarësia e deri në zgjedhjet lokale në tetor 2021, kishte shtatë kryetarë komune dhe asnjë kryetare⁴, dhe nuk ka pasur asnjëherë kryetar të ri (deri në moshën 29 vjeçare). Pikërisht për faktin se gratë, por edhe të rinjtë janë të nënpërfaqësuar në postet kyçe të pushtetit vendor, ky publikim përmban edhe një analizë të të dhënave për (kandidatët për) kryetarë komune dhe këshilltarë nga këndvështrimi gjinor.

³ Këto ndryshime nuk ndikuan mbi të drejtën e votës në zgjedhjet lokale të tetorit 2021, sepse ato u miratuan me vonesë.

⁴ Vera Aceva është e vetmja grua që ka shërbyer si kryetare e Qytetit të Shkupit në vitin 1948

Zgjedhjet lokale (tetor 2021)

Raundi i parë i zgjedhjeve të shtata lokale në Republikën e Maqedonisë së Veriut u mbajt më 17 tetor, kurse raundi i dytë më 31 tetor⁵. Në këto zgjedhje vendore u përdor për herë të parë teknologjia e identifikimit biometrik të votuesve me gjurmë gishtash. Votimi u zhvillua në 80 komuna dhe Qytetin e Shkupit si njësi e veçantë e vetëqeverisjes lokale, e përbërë nga 10 komuna. Për shkak të mos përmbyshjes së regjistrimit të kërkuar në raundin e parë zgjedhor dhe përsëritjes së procesit zgjedhor për pozitën e kryetarit në Mavrovë, Rostushë dhe Qendër Zhupë⁶, këto dy komuna u përjashtuan nga analiza e kryetarëve të zgjedhur.

Sipas të dhënave të publikuara në faqen e internetit të Komisionit shtetëror të zgjedhjeve (në tekstin e mëtejshëm KSHZ), n = 299 kandidatë për kryetarë komunash (të mbështetur nga 22 parti/koalicionet politike dhe 27 grupe të pavarura qytetare) dhe 10.532 kandidatë për këshilltarë (të mbështetur nga ana e 27 partive/koalicionëve politike dhe 65 grupeve të kandidatëve të pavarur). Një pasqyrë e detajuar e numrit të kandidaturave të paraqitura për kryetarë dhe anëtarë të këshillave komunale jepet në tabelën 1, ndërsa në Shtojcën 1 jepet një pasqyrë e numrit të kandidaturave të të dy llojeve dhe numri i subjekteve politike që i kanë paraqitur ato për secilën komunë.

Tabela 1. Numri i kandidaturave të paraqitura për kryetarë komune dhe anëtarë të këshillave komunal në të gjitha njësitë e qeverisjes lokale.

Komuna	Kandidatura për kryetar komune	Kandidatura për këshilltarë komune
Aerodrom	5	243
Haraçinë	3	60
Berovë	4	60
Manastir	6	434
Bogdanci	3	55
Bogovijë	4	95
Bosillovë	2	90
Bërvenicë	6	120
Butel	2	246
Vallandovë	2	60
Vasilevë	2	45
Vevčan	2	18
Veles	4	207
Vinicë	2	75
Vrapçisht	7	133
Gazi Babë	4	351
Gjevgjeli	5	114
Gostivar	4	310
Gradsko	2	27

⁵ Pas kundërshtimit të koalicionit AA-AAA, rezultatet e një qendre votimi në Komunën e Dibrës janë anuluar, pas së cilës është bërë rivotim më 14 nëntor 2021.

⁶ Sipas Konkluzionit për njoftimin e përfundimit të rezultateve të miratuar nga KSHZ-ja më 23 tetor 2021, në këto dy komuna në raundin e parë të votimit, kriteri është një e treta e numrit të përgjithshëm të votuesve të regjistruar në listën zgjedhore për komunën përkatëse nuk është plotësuar. Prandaj, e gjithë procedura zgjedhore do të përsëritet, sipas nenit 132 paragrafi (2) të Kodit zgjedhor.

Komuna	Kandidatura për kryetar komune	Kandidatura për këshilltarë komune
Dibër	3	75
Debarcë	3	66
Dellçevë	2	45
Demir Kapi	2	63
Demir Hisar	2	55
Dojran	3	36
Dollnen	8	180
Gjorçe Petrov	6	161
Zhelinë	4	95
Zelenikovë	3	72
Zërnovc	2	36
Ilinden	4	90
Jegunoc	2	120
Kavadar	2	247
Karbincë	2	45
Karposh	6	230
Kisella Vodë	5	207
Kërçovë	4	184
Konçe	3	54
Kočani	2	95
Kratovë	3	75
Kriva Pallankë	4	76
Krivogashtan	4	66
Krushevë	2	77
Kumanovë	5	429
Likovë	4	114
Llozovë	5	72
Mavrovë dhe Rostushë	2	66
Makedonska Kamenicë	5	55
Makedonski Brod	3	132
Mogillë	3	110
Negotin	2	90
Novaci	3	45
Novo Sellë	2	60
Ohër	3	253
Petrovec	3	88
Pehçevë	3	44
Pllasnicë	2	36

Komuna	Kandidatura për kryetar komune	Kandidatura për këshilltarë komune
Prilep	5	216
Probishtip	2	75
Radovish	4	114
Rankovce	4	45
Resnjë	5	90
Rosoman	3	54
Saraj	4	114
Sveti Nikollë	3	105
Shkup	12	675
Sopisht	2	77
Nagoriçan i Vjetër	3	63
Strugë	7	270
Strumicë	3	184
Studenica	3	150
Tearcë	4	133
Tetovë	7	310
Qendër	7	207
Qendër Zhupë	2	66
Çair	5	268
Çashkë	3	55
Çeshinovë-Obleshevë	3	55
Çuçer-Sandevë	4	88
Shtip	4	160
Shutkë	5	171
Total	299	10532

Është e rëndësishme të theksohet se më tej në tekst, gjetjet për kandidatët për kryetar komune janë kudo të shënuara me ngjyrën ■■■■■, dhe gjetjet për kandidatët për këshilltarë me ngjyrën ■■■■■. Në seksionet përkatëse, informacioni për Qytetin e Shkupit është shënuar me ngjyrë ■■■■■.

METODOLOGJIA DHE NDRYSHORET E INTERESIT

Analiza sasiore e listave të kandidatëve për kryetarë komunash dhe këshilltarësh, si dhe e mandateve të fituara në pushtetin lokal, bazohet në të dhënat zyrtare të publikuara në faqen e internetit të KSHZ-së, ku gjenden listat e kandidatëve (www.candidatelist.sec.mk)⁷. Të dhënat u morrën më 24 shtator 2021, pra menjëherë pas skadimit të afatit për publikimin e listave unike të kandidatëve sipas Listës së rishikuar për Zgjedhjet lokale 2021 (KSHZ, 2021).

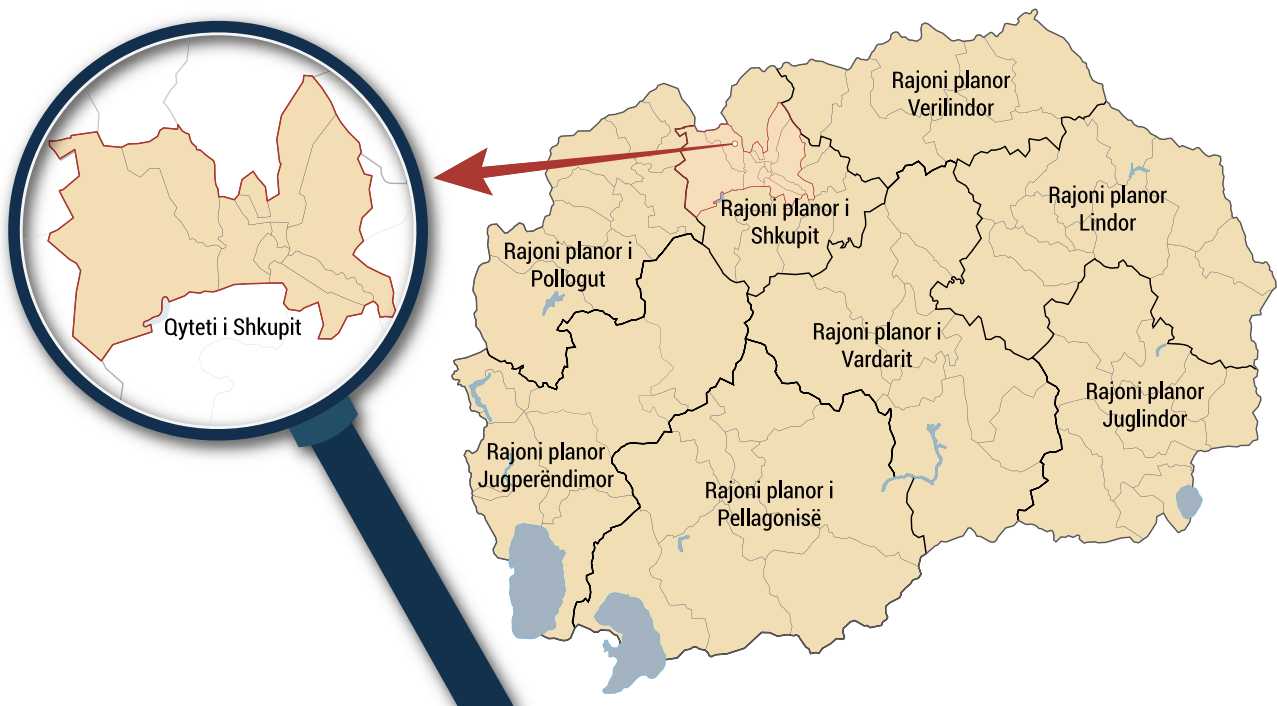
Përpunimi dhe interpretimi i të dhënave u fokusua tek të rinjtë (kandidatë për) kryetarë komune dhe deputetë, pra persona deri në 29 vjeç (sipas LPRPR). Gjatë analizës është shqyrtuar shpërndarja dhe marrëdhëniet ndërmjet ndryshoreve me interes, të dhëna në tabelën 2.

Tabela 2. Ndryshoret me interes në analizë.

Ndryshore	Burimi i të dhënave	Informacione shtesë
Mosha e kandidatëve	Të dhënat zyrtare të KSHZ-së	Është përdorur mosha e dhënë në të dhënat zyrtare të KSHZ-së në kohën e shkarkimit.
Grupmosha së cilës i përkasin kandidatët	E nxjerrë nga autorët, sipas të dhënave të KSHZ-së	Ndarja e grupmoshave është bërë sipas dekadave: 18-29 vjeç, 30-39, ..., 70-79 dhe mbi 80 vjeç.
Gjinia e kandidatëve	Të dhënat zyrtare të KSHZ-së	
Komuna në të cilën ata kandidojnë	Të dhënat zyrtare të KSHZ-së	
Rajoni hapësinor në të cilin ata kandidojnë	E nxjerrë nga autorët, sipas të dhënave të KSHZ-së	Ndarja e komunave në rajone hapësinore është paraqitur vizualisht në grafikun 1.
Lloji i komunës në të cilën ata konkurrojnë	E nxjerrë nga autorët, sipas të dhënave të KSHZ-së	Në pajtim me Ligjin për organizimin territorial të vetëqeverisjes lokale, janë nxjerrë tri kategori: 1) komuna rurale (me bazë në fshat), 2) komuna urbane (me qendër në qytet), 3) komuna në kuadër të Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit si njësi e veçantë e vetëqeverisjes lokale. Ndarja e komunave sipas këtij variabli është paraqitur vizualisht në grafikun 2.
Subjekti politik - parashtruesi i kandidatit	Të dhënat zyrtare të KSHZ-së	Janë përdorur dy kategori: parti politike/koalicion dhe grup votuesish të pavarur.
Pozita në listën e kandidatëve*	Të dhënat zyrtare të KSHZ-së	Është përdorur numri rendor absolut i kandidatëve individualë në lista.
Kategoria e pozicionimit të listës së kandidatëve*	E nxjerrë nga autorët, sipas të dhënave të KSHZ-së	Për shkak të numrit tek i kandidatëve janë nxjerrë tri kategori: 1) bartës i listës, 2) gjysma e sipërme dhe 3) gjysma e poshtme e listës, pra $n-1/2$, ku n është numri i kandidatëve. Një shembull i derivimit të tre kategorive është paraqitur vizualisht në grafikun 3.

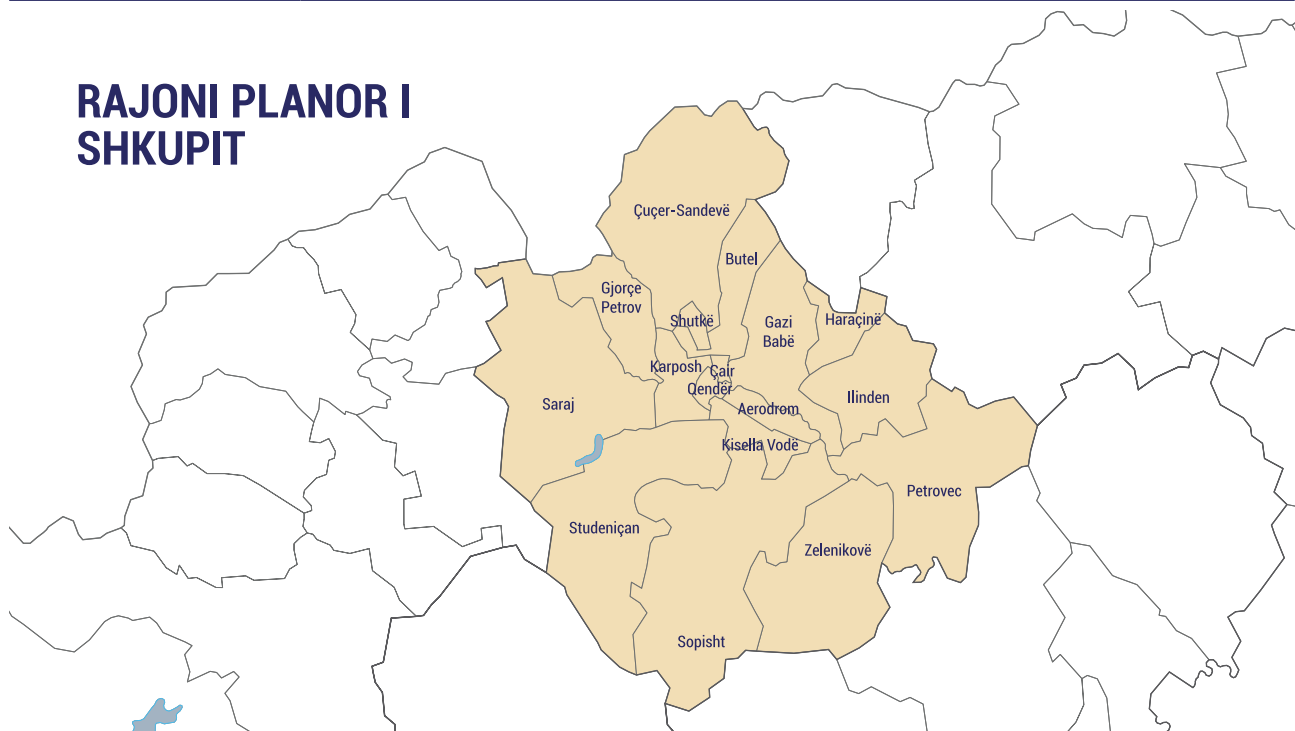
* Këto ndryshore vlejnë për kandidatët për këshilltarë.

⁷ Faqja e internetit është krijuar në kuadër të projektit “Përkrahja e reformave zgjedhore në Republikën e Maqedonisë së Veriut” i cili zbatohet nga Fondacioni Ndërkombëtar për Sisteme Zgjedhore (IFES).

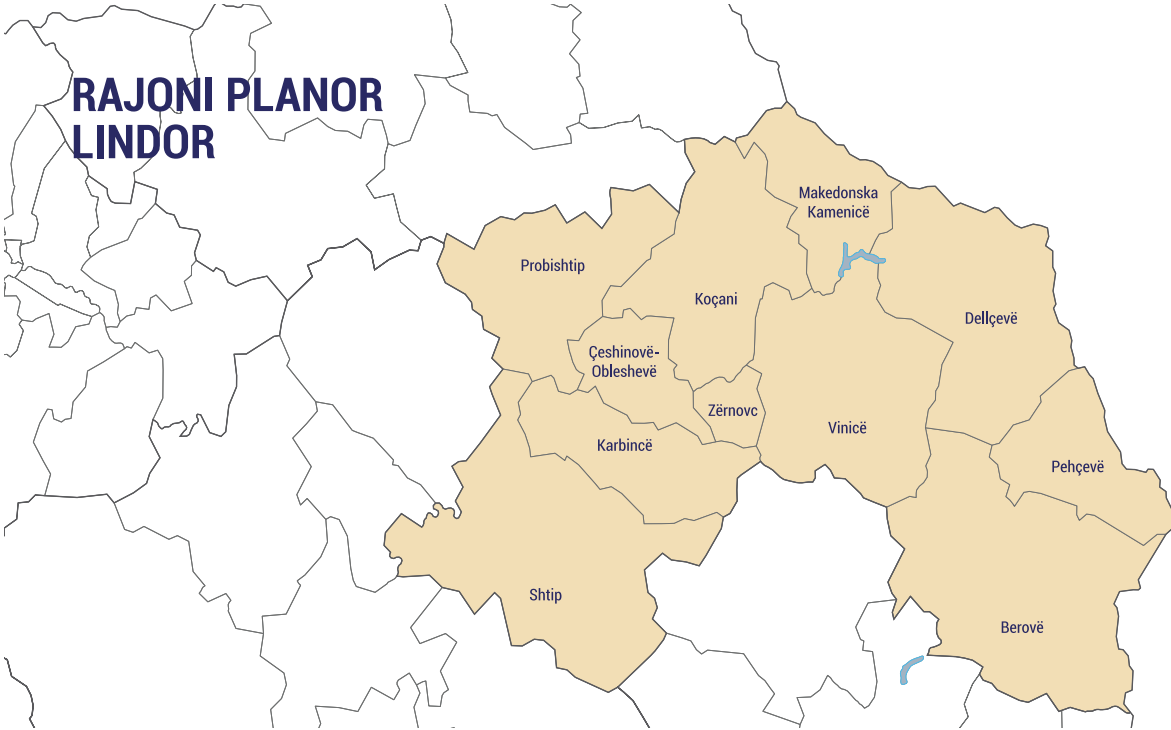
Grafiku 1. Ndarja e komunave në rajone planore.

Rajoni planor	Komuna në rajon planor
Rajoni planor i Shkupit	Komuna Aerodrom, Komuna Butel, Komuna Gazi Babë, Komuna Gjorçe Petrov, Komuna Karposh, Komuna Kisella Vodë, Komuna e Sarajit, Komuna e Çairit, Komuna Qendër, Komuna Shutkë, Komuna Sopishte, Komuna Studeniçan, Komuna e Zelenikovës, Komuna e Petrovecit, Komuna e Haraçinës, Komuna e Ilindenit dhe Komuna Çuçer-Sandevë.

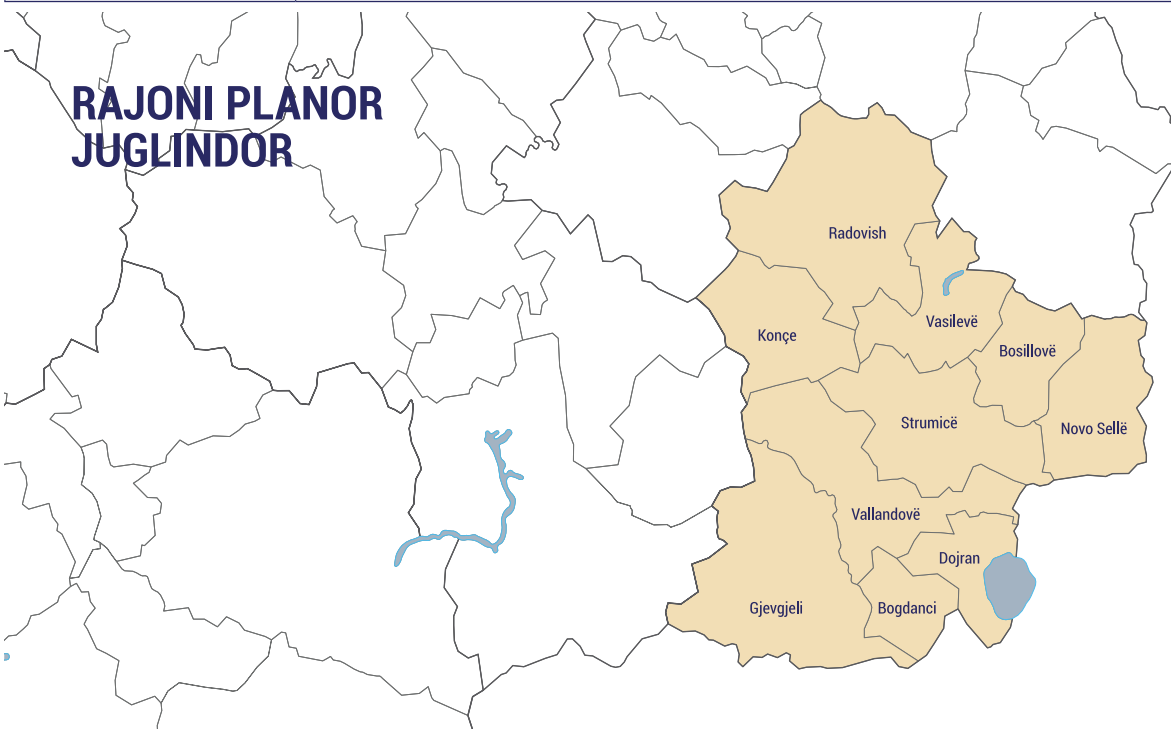
RAJONI PLANOR I SHKUPIT

Rajoni planor	Komuna në rajon planor
Rajoni planor lindor	Komuna e Shtipit, Komuna e Karbincit, Komuna e Zërnovcit, Komuna e Çeshinovës-Obleshevës, Komuna e Probishtipit, Komuna e Koçanit, Komuna e Makedonska Kamenicës, Komuna e Dellçevës, Komuna e Pehçevës, Komuna e Vinicës dhe Komuna e Berovës.

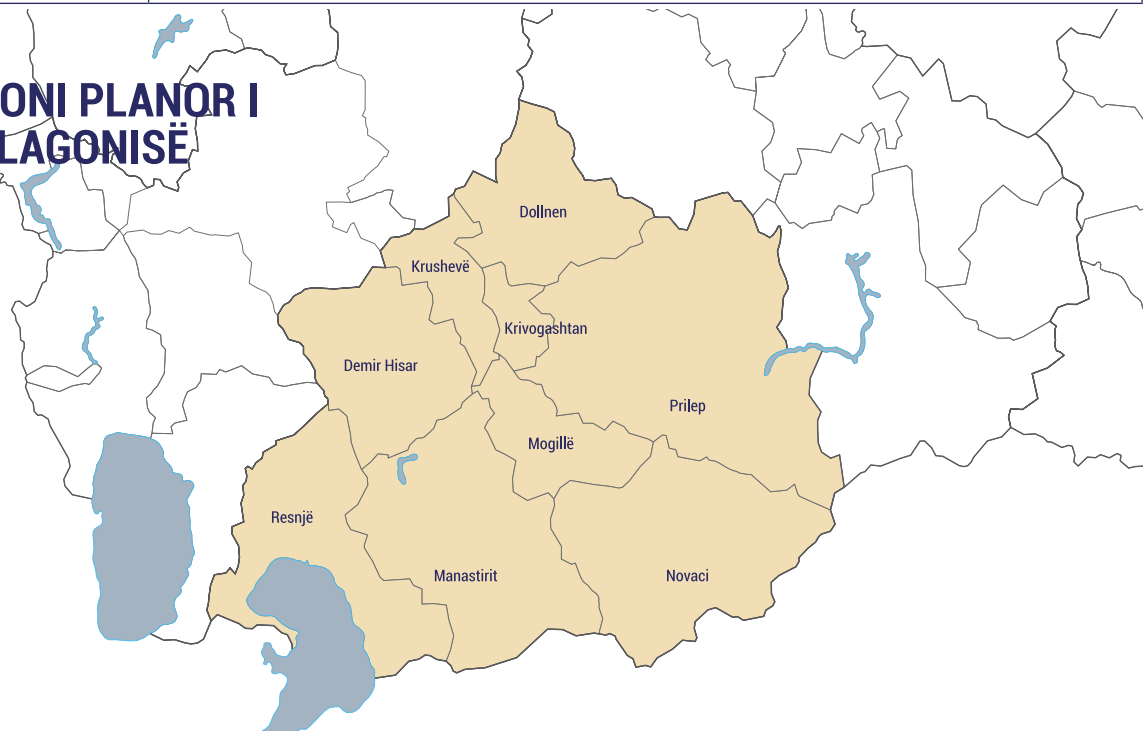

Rajoni planor	Komuna në rajon planor
Rajoni planor juglindor	Komuna e Gjevgjelisë, Komuna e Bogdancit, Komuna e Vallandovës, Komuna e Dojranit, Komuna e Novo Sellës, Komuna e Bosillovës, Komuna e Vasilevës, Komuna e Konçes, Komuna e Radovishit dhe Komuna e Strumicës.

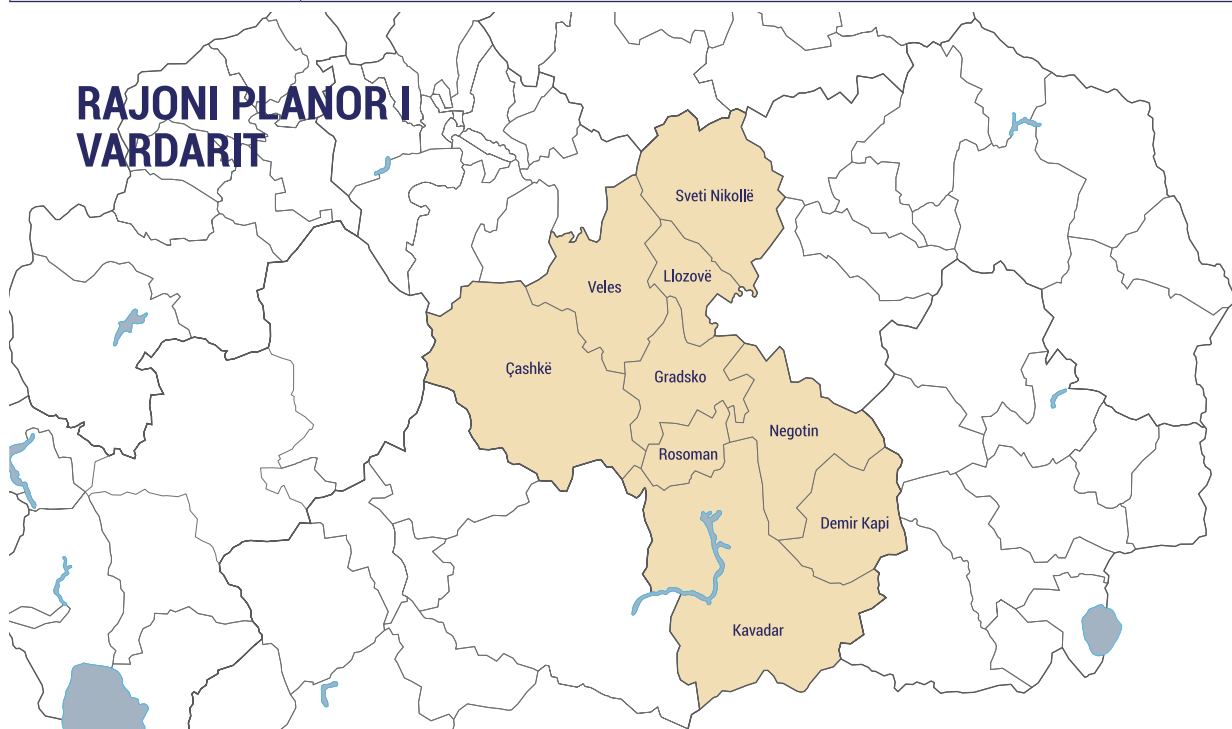
Rajoni planor	Komuna në rajon planor
Rajoni planor i Pellagonisë	Komuna e Resnjës, Komuna e Manastirit, Komuna e Novacit, Komuna e Mogillës, Komuna e Demir Hisarit, Komuna e Krivogashtanit, Komuna e Prilepit, Komuna e Dollnenit dhe Komuna e Krushevës.

RAJONI PLANOR I PELLAGONISË

Rajoni planor	Komuna në rajon planor
Rajoni planor i Vardarit	Komuna e Sveti Nikollës, Komuna e Velesit, Komuna e Llozovës, Komuna e Çashkës, Komuna e Gradskës, Komuna e Rosomanit, Komuna e Negotinës, Komuna e Demir Kapisë dhe Komuna e Kavadarit.

RAJONI PLANOR I VARDARIT

Rajoni planor	Komuna në rajon planor
Rajoni planor jugperëndimor	Komuna e Ohrit, Komuna e Debarcës, Komuna e Strugës, Komuna e Vevçanit, Komuna e Drugovës, Komuna e Qendër Zhupës, Komuna e Kërçovës, Komuna e Makedonski Brodit, Komuna e Dibrës dhe Komuna e Pllasnicës.

RAJONI PLANOR JUGPERËNDIMOR

Rajoni planor	Komuna në rajon planor
Rajoni planor i Pollogut	Komuna e Mavrovës dhe Rostushës, Komuna e Gostivarit, Komuna e Bërvenicës, Komuna e Vrapçishtit, Komuna e Zhelinës, Komuna e Bogovinës, Komuna e Tetovës, Komuna e Tearcës dhe Komuna e Jegunocit.

RAJONI PLANOR I POLLOGUT

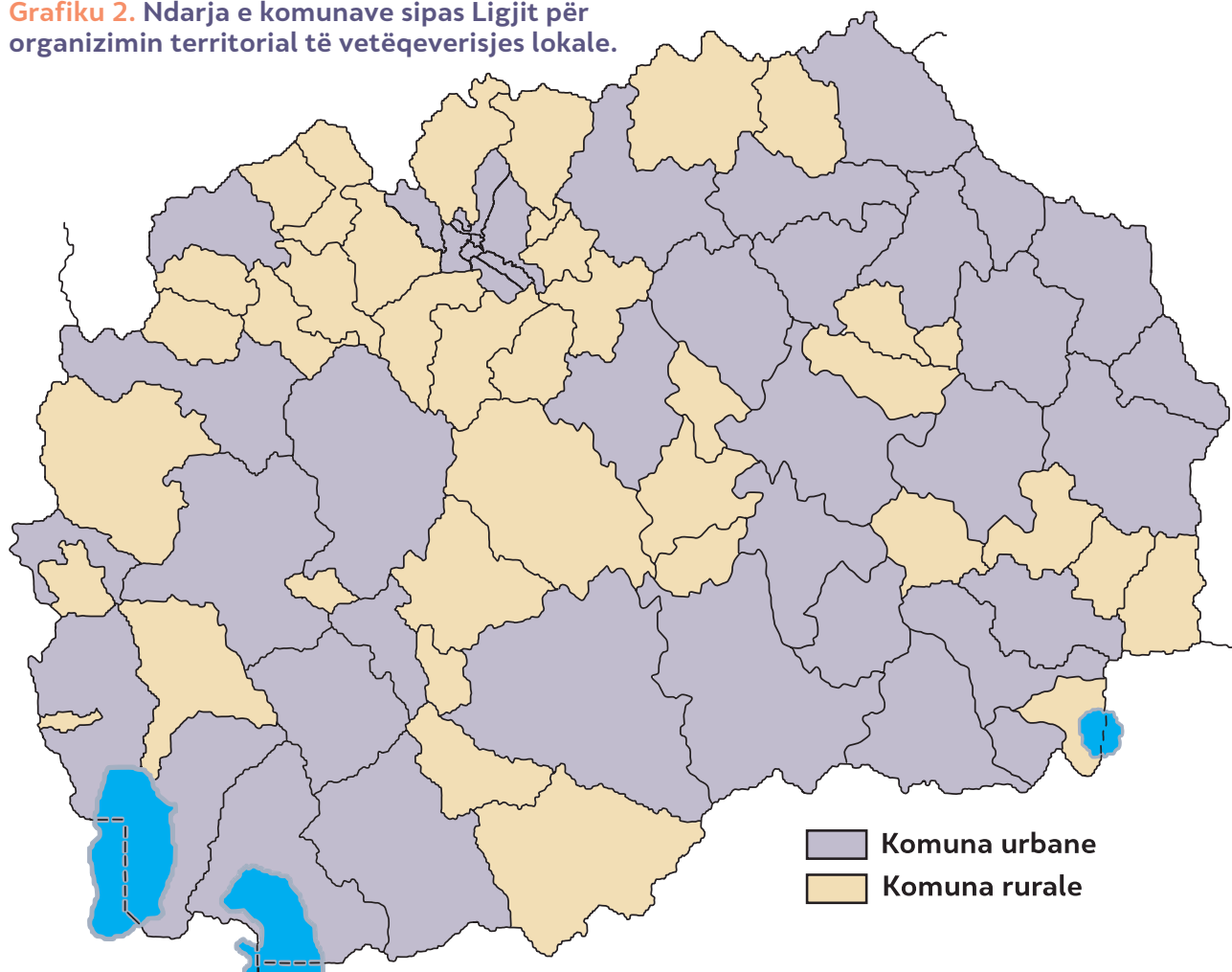

Rajoni planor	Komuna në rajon planor
Rajoni planor Verilindor	Komuna e Kratovës, Komuna e Kriva Pallankës, Komuna e Kumanovës, Komuna e Likovës, Komuna e Rankovcës dhe Komuna e Nagoriçanit të Vjetër

RAJONI PLANOR VERILINDOR

Grafiku 2. Ndarja e komunave sipas Ligjit për organizimin territorial të vetëqeverisjes lokale.

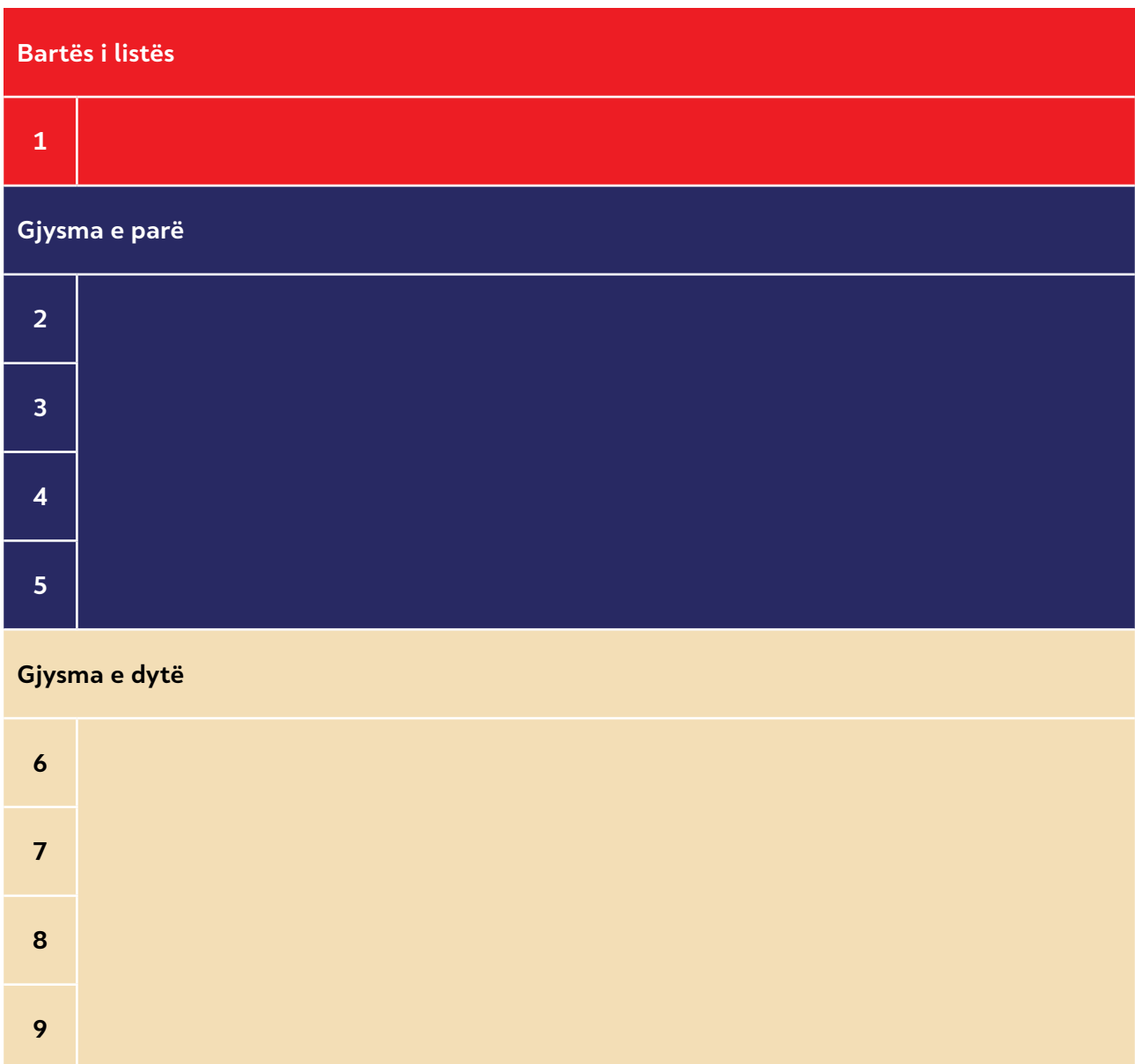

Lloji i komunës	Komunat
Komuna urbane	<ol style="list-style-type: none">1. Komuna Berovës2. Komuna e Manastirit3. Komuna e Bogdancit4. Komuna e Vallandovës5. Komuna e Velesit6. Komuna e Vinicës7. Komuna e Gjevgjelisë8. Komuna e Gostivarit9. Komuna e Dibrës10. Komuna e Dellçevës11. Komuna Demir Kapisë12. Komuna Demir Hisarit13. Komuna e Kavadarit14. Komuna e Kërçovës15. Komuna e Koçanit16. Komuna e Kratovës17. Komuna e Kriva Pallankës18. Komuna e Krushevës19. Komuna e Kumanovës20. Komuna e Makedonska Kamenicës21. Komuna e Makedonski Brodit22. Komuna e Negotinës23. Komuna e Ohrit24. Komuna e Pehçevës25. Komuna e Prilepit26. Komuna e Probishtipit27. Komuna e Radovishit28. Komuna e Resnjës29. Komuna e Sveti Nikollës30. Komuna e Strugës31. Komuna e Strumicës32. Komuna e Tetovës33. Komuna e Shtipit

Lloji i komunës	Komunat
Komunat rurale	34. Komuna e Haraçinës 35. Komuna e Bosilovës 36. Komuna e Bërvenicës 37. Komuna e Vasilevës 38. Komuna e Vevçanit 39. Komuna e Vrapçishtit 40. Komuna e Gradskos 41. Komuna e Debërcës 42. Komuna e Dojranit 43. Komuna e Dollnenit 44. Komuna e Zhelinës 45. Komuna e Zelenikovës 46. Komuna e Zrnovcit 47. Komuna e Ilindenit 48. Komuna e Jegunovcit 49. Komuna e Bogovinës 50. Komuna e Karbincit 51. Komuna e Konçes 52. Komuna e Krivogashtanit 53. Komuna e Likovës 54. Komuna e Llozovës 55. Komuna e Mavrovës dhe Rostushës 56. Komuna e Mogillës 57. Komuna e Novacit 58. Komuna e Novosellës 59. Komuna e Petrovecit 60. Komuna e Pllasnicës 61. Komuna e Rankovcës 62. Komuna e Rosomanit 63. Komuna e Sopihtes 64. Komuna e Nagoriçanit të Vjetër 65. Komuna e Studeniçanit 66. Komuna e Tearcës 67. Komuna e Qendër Zhupës 68. Komuna e Çashkës 69. Komuna e Çeshinovës-Obleshevës 70. Komuna e Çuçer-Sandevës

Lloji i komunës	Komunat
Komunat në kuadër të Qytetit të Shkupit	71. Komuna e Aerodromit
	72. Komuna e Butelit
	73. Komuna e Gazi Babës
	74. Komuna e Gjorçe Petrovit
	75. Komuna e Karposhit
	76. Komuna e Kisella Vodës
	77. Komuna e Sarajit
	78. Komuna e Qendrës
	79. Komuna e Çairit
	80. Komuna e Shutkës
Qyteti i Shkupit	81. Qyteti i Shkupit

Grafiku 3. Shembull vizual i derivimit të tri kategorive të pozitive në listat e kandidatëve për këshilltarë: 1) bartës i listës, 2) gjysma e lartë dhe 3) gjysma e poshtme e listës.

GJETJET E ANALIZËS

Rezultatet e analizës janë paraqitur në katër pjesë: 1) analiza e kandidatëve për kryetar komune në të gjitha komunat; 2) analiza e kryetarëve të zgjedhur pas rezultateve përfundimtare pas dy raundeve zgjedhore; 3) analiza e kandidatëve për këshilltarë në të gjitha komunat; 4) analiza e këshilltarëve të zgjedhur në komuna pas rezultateve përfundimtare.

Analiza e kandidatëve për kryetar komune

1. Përshkrimi i mostrës të kandidatëve për kryetarë komune

Në zgjedhjet e rregullta lokale në tetor 2021, kryetarët e komunave u zgjedhën në 80 njësi të qeverisjes lokale dhe Qyteti i Shkupit si njësi e veçantë e përbërë nga 10 komuna. Sipas të dhënave të publikuara nga KSHZ, morën pjesë $n = 299$ kandidatë, prej të cilëve 8.4% ishin kandidatë femra ($n=25$). Nga të gjithë kandidatët, 90,97% ($n = 272$) u propozuan nga 22 parti/koalicione politike, dhe 9,3% ($n = 27$) ishin kandidatë të pavarur që kaluan me sukses procedurën e mbledhjes së nënshkrimeve për kandidaturën për kryetar komune. Nga gjithsej 49 subjekte politike që kanë marrë pjesë në zgjedhjet lokale, asnjë prej tyre nuk ka propozuar kandidat për kryetar komune në të 81 njësitë e vetëqeverisjes lokale në vend. Numri më i madh i kandidatëve është propozuar nga LSDM dhe koalicioni i tyre (23,1% e të gjithë kandidatëve, $n = 69$) dhe VMRO-DPMNE dhe koalicioni (21,1%, $n = 63$) (tabela 3).

Tabela 3. Pasqyrë e kandidatëve për kryetarë komunash sipas subjekteve politike.

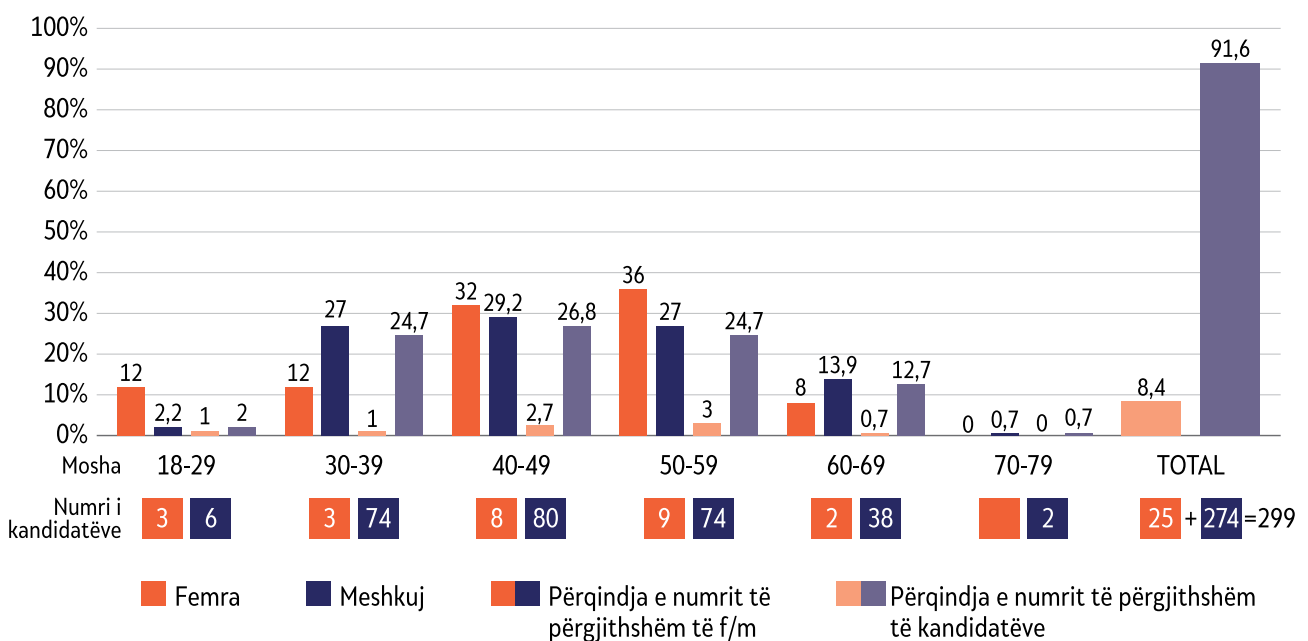
Subjekti politik	Numri i kandidatëve për kryetarë komune	Përqindja e të gjithë kandidatëve për kryetar komune	Përqindja e komunave ku ka kandidatë	Përqindja e kandidatëve femra sipas subjekteve politike
AA-AAA	16	5,4	19,80%	0,00%
BESA	11	4	13,60%	0,00%
Bashkimi Demokratik Boshnjak	4	1	4,90%	0,00%
VMRO-DPMNE dhe koalicioni	63	21,1	77,80%	4,80%
GROM	1	0	1,20%	0,00%
Lëvizja për bashkimin kombëtar Të turqve	1	0,3	1,20%	0,00%
Demokratët	6	2	7,40%	0,00%
Partia Demokratike e Turqve	5	2	6,20%	0,00%
DOM dhe PLD	18	6	22,20%	27,80%
PDSH	14	5	17,30%	7,10%
BDI	19	6	23,50%	5,30%
Integra	10	3,3	12,30%	10,00%
Partia Komuniste e Maqedonisë	1	0	1,20%	0,00%
E Majta	8	3	9,90%	25,00%
Era e tretë maqedonase	7	2	8,60%	28,60%

Subjekti politik	Numri i kandidatëve për kryetarë komune	Përqindja e të gjithë kandidatëve për kryetar komune	Përqindja e komunave ku ka kandidatë	Përqindja e kandidateve femra sipas subjekteve politike
Kandidatët e pavarur	27	9	24,70%	7,40%
PODEM	3	1	3,70%	0,00%
PPD	1	0	1,20%	0,00%
Rodina Maqedoni	3	1	3,70%	33,30%
ROM-ROMESKE	1	0,3	1,20%	0,00%
LSDM dhe koalicioni	69	23	85,20%	7,20%
Partia Tvoja	2	1	2,50%	0,00%
TMORO	9	3	11,10%	22,20%
Total	299	100		

Sa i përket numrit të kandidatëve në vetë komunat, **numri më i madh i kandidatëve ishte për kryetar të qytetit të Shkupit (n=12 kandidatë, 4% nga numri i përgjithshëm i kandidatëve për kryetar komune)**. Më së paku kandidatura (vetëm nga dy) kishte në 21 komuna (25,93%).⁸ Një hartë e të gjitha komunave gjendet në Shtojcën 1, e paraqitur me ngjyra të ndryshme, sipas numrit të kandidaturave për kryetar komune. **Kandidatët e rinj për postin më të lartë komunal janë propozuar vetëm në 11,11% të komunave (n = 9), ndërsa në 88,89% të mbetur (n = 72 komuna) nuk ka pasur kandidatë të rinj.**

Mosha mesatare e kandidatëve për kryetar komune në këto zgjedhje është 47,03 vjeç, ndërsa kandidatët janë nga 21 deri në 71 vjeç. Mesatarisht, kandidatet femra janë një vit e gjysmë më të reja se kolegët e tyre - mosha mesatare e kandidateve femra është 45,64 vjeç, dhe mosha mesatare e kandidatëve meshkuj është 47,16 vjeç). **Gjysma e kandidatëve për kryetarë komunash janë të moshës 40 dhe mbi 40 vjeç,** gjë që tregon një tendencë të subjekteve politike për të propozuar kandidatë nga mosha 40 deri në 50 vjeç (grafiku 4). Sa i përket kategorisë së të rinjve, **vetëm 3% (n = 9) e kandidatëve janë të grupmoshës 18 deri në 29 vjeç. Prej tyre, vetëm 3 ishin gra (33.3% e numrit të përgjithshëm të kandidatëve të moshës 18-29 vjeç).**

Grafiku 4. Përfaqësimi i kandidatëve meshkuj dhe femra për kryetar komune, sipas grupmoshës.

⁸ Bëhet fjalë për komunat Bosilovë, Butel, Valandovë, Vasilevë, Vevčan, Gradsko, Dellçevë, Demir Kapi, Demir Hisar, Zrnovci, Jegunovc, Kavadar, Karbincë, Kočan, Krushevë, Mavrovë dhe Rostushë, Negotinë, Probishtip, Sopišt, dhe Qendër Zhupë.

Sa i përket subjekteve politike, **Lidhja social-demokrate e Maqedonisë dhe koalicioni propozuan 33,3% nga numri i përgjithshëm i kandidatëve të rinj (n=3), pasuar nga partia politike BESA me 22,2% (n=2). Një kandidat i ri (11,1%) u propozua nga partitë politike: TMORO, Era e tretë Maqedonase, VMRO-DPMNE dhe koalicioni dhe koalicioni LDP dhe DOM. Gjithsej 43 subjekte politike nuk kandiduan për kryetar komune në bashkitë e vendit tonë.** Në këtë shifër përfshihen edhe kandidaturat e mbështetura nga grupe të pavarura qytetarësh, ku nuk kishte kandidatë të rinj për kryetar bashkie.

Përqindja më e lartë e kandidatëve të rinj vërehet te partitë politike BESA (18,2% e të rinjve nga numri i përgjithshëm i kandidatëve të tyre), Era e tretë Maqedonase (14,3%) dhe TMORO (11,1%) (grafiku 5). Në anën tjetër, përqindjen më të ulët të të rinjve nga numri i përgjithshëm i kandidatëve të tyre e ka propozuar VMRO-DPMNE dhe koalicioni (vetëm 1.6% e kandidatëve janë të rinj), LSDM dhe koalicioni (4.3%) dhe koalicioni i LDP dhe DOM (5.6%) . Megjithatë, këto përqindje duhet të merren parasysh duke marrë parasysh informacionin për numrin total të aplikimeve. Me fjalë të tjera, përqindja e të rinjve nga numri i përgjithshëm i kandidaturave të subjekteve politike mund të rritet/ulet në varësi të numrit të kandidatëve që kanë kandiduar subjektet politike individuale. Në këtë rast, subjektet politike me numrin më të madh të kandidatëve kanë edhe përqindjen më të ulët të kandidatëve të rinj për kryetar komune.

Grafiku 5. Përfaqësimi i grupmoshave në kandidaturat për kryetarë komune, sipas subjektit politik që i ka propozuar.

Subjektet politike		18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	Total
AA-AAA	Total	0	4	9	3	0	0	16
	% në një subjekt politik	0,00%	25,00%	56,30%	18,80%	0,00%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	5,20%	10,20%	3,60%	0,00%	0,00%	5,40%
BESA	Total	2	5	2	2	0	0	11
	% në një subjekt politik	18,20%	45,50%	18,20%	18,20%	0,00%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	22,20%	6,50%	2,30%	2,40%	0,00%	0,00%	3,70%
Bashkimi Demokratik Boshnjak	Total	0	3	1	0	0	0	4
	% në një subjekt politik	0,00%	75,00%	25,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	3,90%	1,10%	0,00%	0,00%	0,00%	1,30%
VMRO-DPMNE dhe koalicioni	Total	1	26	21	12	3	0	63
	% në një subjekt politik	1,60%	41,30%	33,30%	19,00%	4,80%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	11,10%	33,80%	23,90%	14,50%	7,50%	0,00%	21,10%
GROM	Total	0	0	0	0	1	0	1
	% në një subjekt politik	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,50%	0,00%	0,30%

Subjektet politike		18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	Total
Lëvizja e Bashkimit Kombëtar të Turqve	Total	0	0	0	1	0	0	1
	% në një subjekt politik	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	0,00%	0,00%	1,20%	0,00%	0,00%	0,30%
Demokratët	Total	0	0	1	3	2	0	6
	% në një subjekt politik	0,00%	0,00%	16,70%	50,00%	33,30%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	0,00%	1,10%	3,60%	5,00%	0,00%	2,00%
Partia Demokratike e Turqve	Total	0	2	2	0	1	0	5
	% në një subjekt politik	0,00%	40,00%	40,00%	0,00%	20,00%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	2,60%	2,30%	0,00%	2,50%	0,00%	1,70%
DOM dhe LDP	Total	1	1	6	4	6	0	18
	% në një subjekt politik	5,60%	5,60%	33,30%	22,20%	33,30%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	11,10%	1,30%	6,80%	4,80%	15,00%	0,00%	6,00%
PDSH	Total	0	3	1	5	5	0	14
	% në një subjekt politik	0,00%	21,40%	7,10%	35,70%	35,70%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	3,90%	1,10%	6,00%	12,50%	0,00%	4,70%
BDI	Total	0	3	8	7	1	0	19
	% në një subjekt politik	0,00%	15,80%	42,10%	36,80%	5,30%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	3,90%	9,10%	8,40%	2,50%	0,00%	6,40%
Integra	Total	0	0	0	4	5	1	10
	% në një subjekt politik	0,00%	0,00%	0,00%	40,00%	50,00%	10,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	0,00%	0,00%	4,80%	12,50%	50,00%	3,30%
Partia komuniste e Maqedonisë	Total	0	0	0	1	0	0	1
	% në një subjekt politik	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	0,00%	0,00%	1,20%	0,00%	0,00%	0,30%

Subjektet politike		18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	Total
E majta	Total	0	4	1	2	1	0	8
	% në një subjekt politik	0,00%	50,00%	12,50%	25,00%	12,50%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	5,20%	1,10%	2,40%	2,50%	0,00%	2,70%
Era e tretë Maqedonase	Total	1	0	2	4	0	0	7
	% në një subjekt politik	14,30%	0,00%	28,60%	57,10%	0,00%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	11,10%	0,00%	2,30%	4,80%	0,00%	0,00%	2,30%
Kandidatë të pavarur	Total	0	5	6	10	6	0	27
	% në një subjekt politik	0,00%	18,50%	22,20%	37,00%	22,20%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	6,50%	6,80%	12,00%	15,00%	0,00%	9,00%
PODEM	Total	0	0	0	2	1	0	3
	% në një subjekt politik	0,00%	0,00%	0,00%	66,70%	33,30%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	0,00%	0,00%	2,40%	2,50%	0,00%	1,00%
PPD	Total	0	0	0	1	0	0	1
	% në një subjekt politik	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	0,00%	0,00%	1,20%	0,00%	0,00%	0,30%
Rodina Maqedoni	Total	0	0	1	2	0	0	3
	% në një subjekt politik	0,00%	0,00%	33,30%	66,70%	0,00%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	0,00%	1,10%	2,40%	0,00%	0,00%	1,00%
ROM-ROMESKE	Total	0	0	1	0	0	0	1
	% në një subjekt politik	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	0,00%	1,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
LSDM dhe koalicioni	Total	3	20	22	19	5	0	69
	% në një subjekt politik	4,30%	29,00%	31,90%	27,50%	7,20%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	33,30%	26,00%	25,00%	22,90%	12,50%	0,00%	23,10%

Subjektet politike		18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	Total
Partia Tvoja	Total	0	1	0	0	1	0	2
	% në një subjekt politik	0,00%	50,00%	0,00%	0,00%	50,00%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	0,00%	1,30%	0,00%	0,00%	2,50%	0,00%	0,70%
TMORO	Total	1	0	4	1	2	1	9
	% në një subjekt politik	11,10%	0,00%	44,40%	11,10%	22,20%	11,10%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	11,10%	0,00%	4,50%	1,20%	5,00%	50,00%	3,00%
Total	Total	9	77	88	83	40	2	299
	% në një subjekt politik	3,00%	25,80%	29,40%	27,80%	13,40%	0,70%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Nëse analizohet mosha mesatare e kandidatëve për kryetarë komunash të subjekteve individuale politike, mund të vërehet se **vetëm dy parti politike kanë propozuar kandidatë, mosha mesatare e të cilëve është nën 40 vjeç**. Bëhet fjalë për BESA (38.55 vjet, n = 11) dhe Bashkimin Demokratik Boshnjak (37.5 vjet, n = 4), pasuar nga VMRO-DPMNE dhe koalicioni (43.08 vjet, n = 63). Mosha mesatare më e lartë vërehet te partitë politike PPD (59 vjeç, n = 1), GROM (61 vjeç, n = 1) dhe Integra (61.8 vjeç, n = 10) (tabela 4).

Tabela 4. Mosha mesatare e kandidatëve për kryetarë komunash, sipas subjekteve politike.

Subjekti politik	Mosha mesatare	Numri i kandidaturave për kryetar komune	Devijim i zakonshëm	Mosha më e ulët për kandidat	Mosha më e lartë për kandidat
AA-AAA	44,63	16	5,909	34	53
BESA	38,55	11	9,994	27	54
Bashkimi Demokratik Boshnjak	37,5	4	6,351	31	46
VMRO-DPMNE dhe koalicioni	43,08	63	8,45	29	61
GROM	61	1	.	61	61
Lëvizja për bashkimin kombëtar të Turqve	55	1	.	55	55
Demokratët	58	6	6,633	48	67

Subjekti politik	Mosha mesatare	Numri i kandidaturave për kryetar komune	Devijim i zakonshëm	Mosha më e ulët për kandidat	Mosha më e lartë për kandidat
Partia Demokratike e Turqve	43,6	5	13,428	32	64
DOM dhe PLD	51,39	18	11,299	21	65
PDSH	53	14	11,442	34	67
BDI	48,16	19	9,341	32	64
Integra	61,8	10	5,116	56	71
Partia Komuniste e Maqedonisë	57	1	.	57	57
E majta	44,5	8	11,674	31	60
Era e tretë maqedonase	45,86	7	11,112	23	56
Kandidatët e pavarur	51,22	27	9,018	37	64
PODEM	58	3	3,464	56	62
PPD	59	1	.	59	59
Rodina Maqedoni	50,33	3	2,517	48	53
ROM-ROMESKE	46	1	.	46	46
LSDM dhe koalicioni	44,65	69	9,05	24	63
Partia Tvoja	51	2	16,971	39	63
TMORO	49,78	9	14,386	27	72
Total	47,03	299	10,367	21	72

Në të tetë qarqet planifikuese në vend, mosha mesatare e kandidatëve është ndërmjet 40 dhe 50 vjeç, pa dallime të rëndësishme statistikore ndërmjet rajoneve (tabela 5). Mosha mesatare më e ulët e kandidatëve mund të vërehet në komunat e Mogillës (29,67 vjeç), Novo Sellës (31,5 vjeç) dhe Likovës (33 vjeç). Mosha mesatare më e lartë kanë kandidatët për kryetarë komunash në komunat e Koçanit (61,5 vjeç), Dibrës (58,33 vjeç) dhe Tetovës (56,43 vjeç). Në Shtojcën 1, gjendet një hartë e të gjitha bashkive, e paraqitur me ngjyra të ndryshme, sipas moshës mesatare të kandidatëve për kryetar komune.

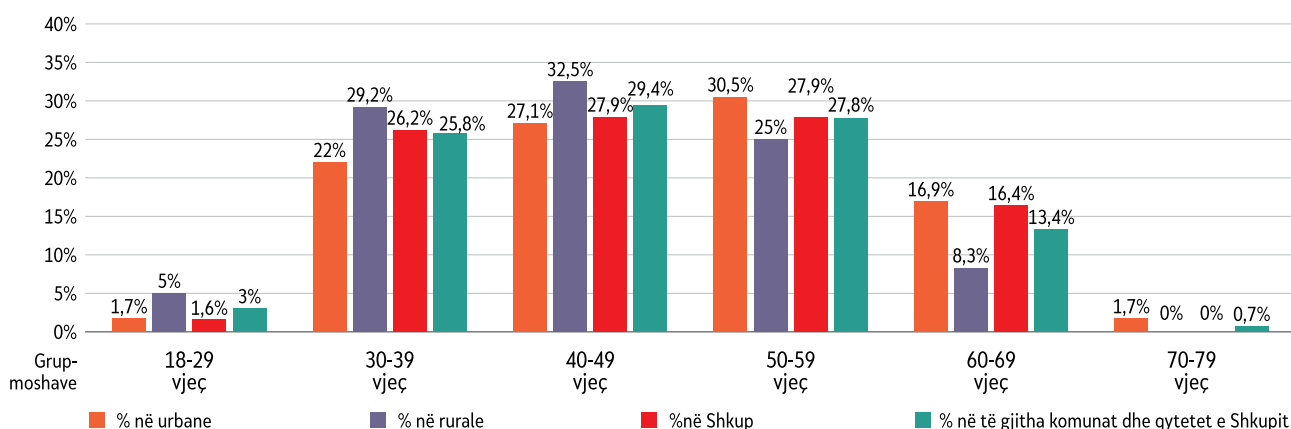
Tabela 5. Pasqyrë e moshës mesatare sipas rajonit të planifikimit.

Rajonet e planifikimit	Mosha mesatare	Numri i kandidaturave për kryetar komune	Devijim i zakonshëm	Mosha më e ulët për kandidat	Mosha më e lartë për kandidat
Rajoni iShkuit	47,29	83	10	27	67
Rajoni i Vardarit	43,77	26	10	24	64
Rajoni Lindor	46,81	31	10	29	66
Rajoni Jugperëndimor	48,75	32	9,541	32	72
Rajoni Juglindor	48,12	26	12,789	29	71
Rajoni i Pellagonisë	46,61	38	10,43	23	67
Rajoni i Pollogut	49,2	40	10	29	68
Rajoni Verilindor	43,39	23	11	21	63
Total	47,03	299	10	21	72

Numri më i madh i kandidatëve të rinj për postin e kryetarëve të komunave janë në komunat rurale, pra 66,7% (N = 6) e kandidatëve të moshës 18 deri në 29 vjeç janë në këto komuna (grafiku 6). Gjithashtu, është e rëndësishme të theksohet shpërndarja në lloje të ndryshme të komunave, pra përfaqësimi i grupmoshave të ndryshme. Gjegjesisht, vërehet një trend i kandidatëve më të vjetër në komunat urbane, gjegjesisht një shpërndarje që tregon se subjektet politike në komunat urbane propozojnë kandidatë në kategorinë e moshës 50 deri në 59 vjeç. Në atë kategori moshe janë 30,5% (N = 36) e kandidatëve në bashkitë urbane. Nga ana tjetër, e kundërta mund të vërehet në komunat rurale, ku 32,5% (N = 39) e kandidatëve janë të moshës nga 40 deri në 49 vjeç, ndërsa përqindja e kandidatëve nga mosha 30 deri në 39 vjeç është më e lartë (29,2% N = 35).

Në qytetin e Shkupit dhe komunat në kuadër të qytetit të Shkupit vërehet shpërndarje e barabartë e kandidatëve në kategoritë e moshave 30-39; 40-49 dhe 50-59 vjeç.

Grafiku 6. Pasqyrë e kandidaturave sipas ndarjes së komunave urbane-rurale dhe Qytetit të Shkupit sipas grupmoshave.

		18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	Вкупно
Urbane	Total	2	26	32	36	20	2	118
	% në urbane	1,70%	22,00%	27,10%	30,50%	16,90%	1,70%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	22,20%	33,80%	36,40%	43,40%	50,00%	100,00%	39,50%
Rurale	Total	6	35	39	30	10	0	120
	% në rurale	5,00%	29,20%	32,50%	25,00%	8,30%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	66,70%	45,50%	44,30%	36,10%	25,00%	0,00%	40,10%
Shkup	Total	1	16	17	17	10	0	61
	% në Shkup	1,60%	26,20%	27,90%	27,90%	16,40%	0,00%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	11,10%	20,80%	19,30%	20,50%	25,00%	0,00%	20,40%
Total	Total	9	77	88	83	40	2	299
	% në urbane-rurale + Shkup	3,00%	25,80%	29,40%	27,80%	13,40%	0,70%	100,00%
	% në kategorinë e moshës	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

2. Analiza e mostrës të kandidatëve për kryetar komune nga këndvështrimi gjinor

Sic u përmend më herët, vetëm 8.4% (n = 25) e kandidatëve për kryetar bashkie në këto zgjedhje ishin gra. Për më tepër, kandidatet femra janë mesatarisht një vit e gjysmë më të reja se koleget e tyre (mosha mesatare e kandidateve femra M = 45,64 vjeç; kandidatët meshkuj M = 47,16 vjeç). LSDM-ja dhe koalicioni dhe koalicioni i DOM-it dhe LDP-së kanë propozuar më së shumti kandidatë (të dyja koalicionet kanë nga 5 kandidatë të propozuar), gjegjësisht 40% nga numri i përgjithshëm i kandidateve femra për kryetare komune janë propozuar nga këto dy subjekte politike. Pas tyre, pason koalicioni VMRO-DPMNE me 12% (n = 3) të kandidatëve të nominuar. Vetëm 8% (n = 2) e kandidatëve të pavarur ishin gra, dhe 12 parti/koalicione politike nuk propozuan fare gra për postin e kryetares së komunës (grafiku 7).

Grafiku 7. Pasqyrë e kandidatëve femra dhe meshkuj sipas subjekteve politike.

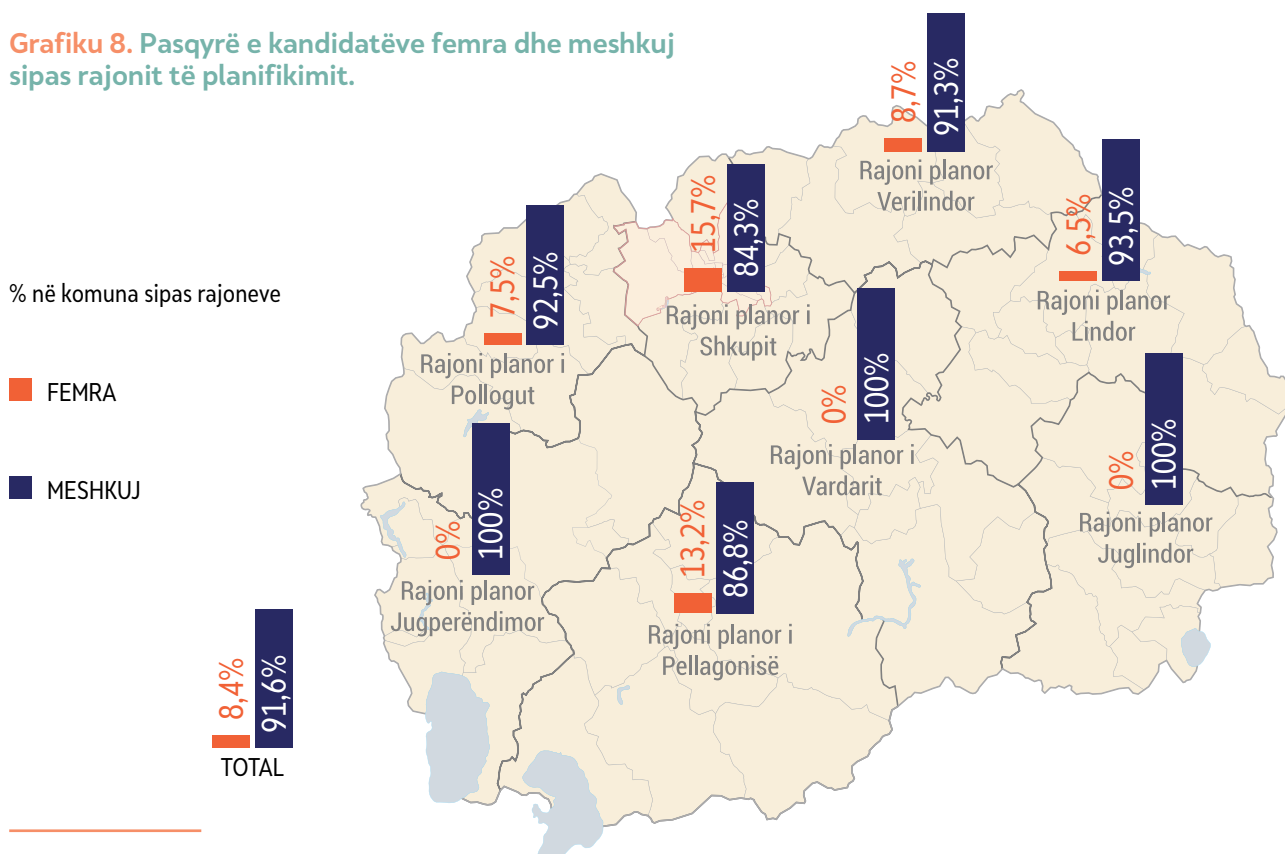
Subjekti politik		Femra	Meshkuj	Total
AA-AAA	Total	0	16	16
	% në një subjekt politik	0,00%	100,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	0,00%	5,80%	5,40%
BESA	Total	0	11	11
	% në një subjekt politik	0,00%	100,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	0,00%	4,00%	3,70%
Bashkimi Demokratik Boshnjak	Total	0	4	4
	% në një subjekt politik	0,00%	100,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	0,00%	1,50%	1,30%
VMRO-DPMNE dhe koalicioni	Total	3	60	63
	% në një subjekt politik	4,80%	95,20%	100,00%
	% në femra/meshkuj	12,00%	21,90%	21,10%

Subjekti politik		Femra	Meshkuj	Total
GROM	Total	0	1	1
	% në një subjekt politik	0,00%	100,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	0,00%	0,40%	0,30%
Lëvizja për bashkimin kombëtar të Turqve	Total	0	1	1
	% në një subjekt politik	0,00%	100,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	0,00%	0,40%	0,30%
Demokratët	Total	0	6	6
	% në një subjekt politik	0,00%	100,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	0,00%	2,20%	2,00%
Partia demokratike e Turqve	Total	0	5	5
	% në një subjekt politik	0,00%	100,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	0,00%	1,80%	1,70%
DOM dhe PLD	Total	5	13	18
	% në një subjekt politik	27,80%	72,20%	100,00%
	% në femra/meshkuj	20,00%	4,70%	6,00%
PDSH	Total	1	13	14
	% në një subjekt politik	7,10%	92,90%	100,00%
	% në femra/meshkuj	4,00%	4,70%	4,70%
BDI	Total	1	18	19
	% në një subjekt politik	5,30%	94,70%	100,00%
	% në femra/meshkuj	4,00%	6,60%	6,40%
Integra	Total	1	9	10
	% në një subjekt politik	10,00%	90,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	4,00%	3,30%	3,30%
Partia komuniste e Maqedonisë	Total	0	1	1
	% në një subjekt politik	0,00%	100,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	0,00%	0,40%	0,30%
E majta	Total	2	6	8
	% në një subjekt politik	25,00%	75,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	8,00%	2,20%	2,70%
Era e tretë Maqedonase	Total	2	5	7
	% në një subjekt politik	28,60%	71,40%	100,00%
	% në femra/meshkuj	8,00%	1,80%	2,30%
Kandidatë të pavarur	Total	2	25	27
	% në një subjekt politik	7,40%	92,60%	100,00%
	% në femra/meshkuj	8,00%	9,10%	9,00%
PODEM	Total	0	3	3
	% në një subjekt politik	0,00%	100,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	0,00%	1,10%	1,00%
PPD	Total	0	1	1
	% në një subjekt politik	0,00%	100,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	0,00%	0,40%	0,30%
Rodina Maqedoni	Total	1	2	3
	% në një subjekt politik	33,30%	66,70%	100,00%
	% në femra/meshkuj	4,00%	0,70%	1,00%

Subjekti politik		Femra	Meshkuj	Total
ROM-ROMESKE	Total	0	1	1
	% në një subjekt politik	0,00%	100,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	0,00%	0,40%	0,30%
LSDM dhe koalicioni	Total	5	64	69
	% në një subjekt politik	7,20%	92,80%	100,00%
	% në femra/meshkuj	20,00%	23,40%	23,10%
Partia Tvoja	Total	0	2	2
	% në një subjekt politik	0,00%	100,00%	100,00%
	% në femra/meshkuj	0,00%	0,70%	0,70%
TMORO	Total	2	7	9
	% në një subjekt politik	22,20%	77,80%	100,00%
	% në femra/meshkuj	8,00%	2,60%	3,00%
Total	Total	25	274	299
	% në një subjekt politik	8,40%	91,60%	100,00%
	% në femra/meshkuj	100,00%	100,00%	100,00%

Numri më i madh i kandidateve femra është në rajonin planor të Shkupit - 52% nga numri i përgjithshëm i kandidateve femra. Kjo përqindje është dy herë më e lartë në krahasim me kandidatët meshkuj në këtë rajon - pothuajse gjysma e të gjitha kandidateve femra për postin e kryetares së komunës propozohen në rajonin e Shkupit, ndërsa vetëm 25,5% e të gjithë kandidatëve meshkuj propozohen në të njëjtin rajon. Në anën tjetër, në tre rajone planifikuese (rajonet e Vardarit, Jugperëndimit dhe ai Juglindor) nuk ka fare kandidate femra për kryetare komune (Grafiku 8). **Vetëm në 21% të njërive të vetëqeverisjes lokale (n = 17 nga 81) ka pasur kandidate femra për pozitën e kryetares së komunës.** Prej tyre, në një komunë (Kisella Voda) ka pasur tre kandidatë, ndërsa në gjashtë komuna (Aeroport, Mogillë, Resnjë, Shkup, Tetovë dhe Qendër) nga dy. Në 10 komunat e mbetura kishte nga një kandidate.⁹

Grafiku 8. Pasqyrë e kandidatëve femra dhe meshkuj sipas rajonit të planifikimit.

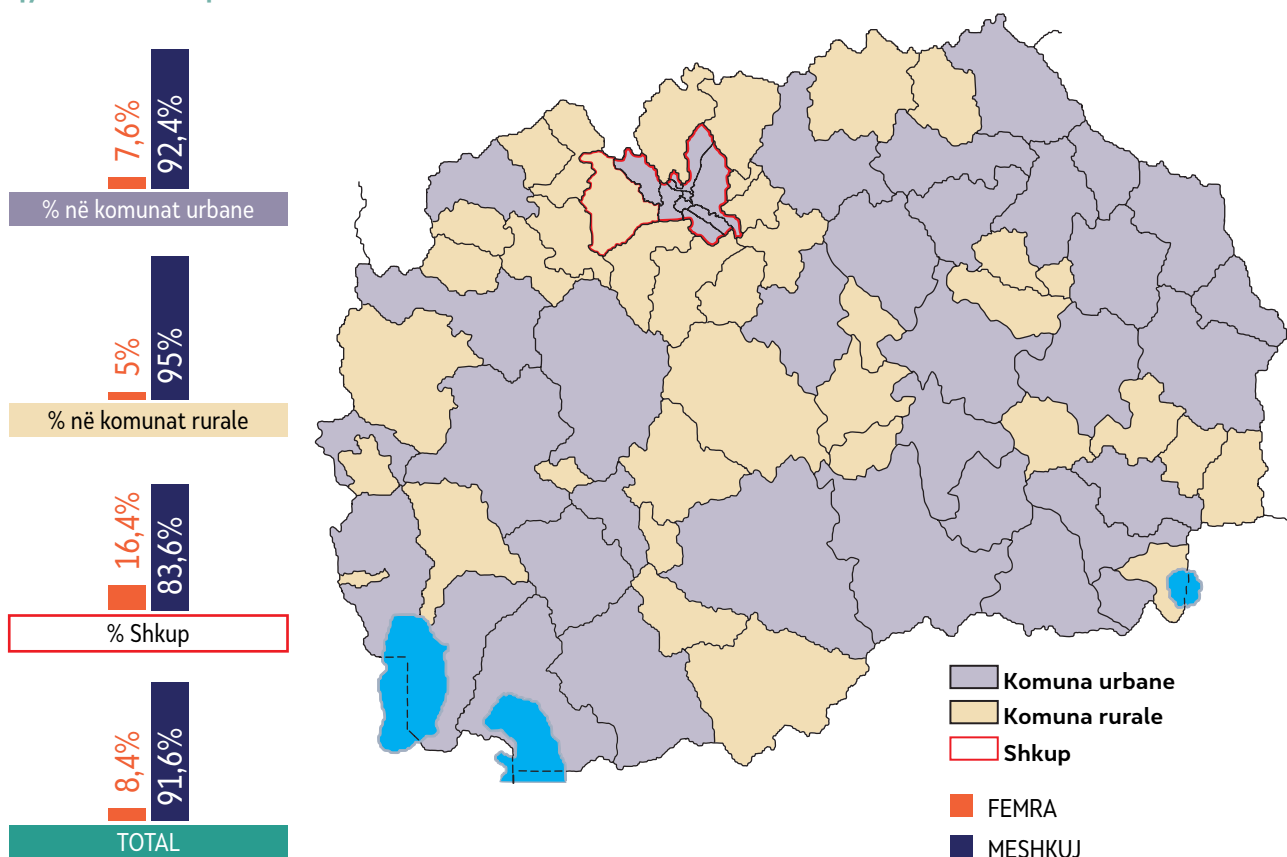

⁹ Bëhet fjalë për komunat e Haraçinës, Berovës, Gazi Babës, Gostivarit, Zelenikovës, Krushevës, Kumanovës, Makedonska Kamenicës, Petrovecit dhe Nagoriçanit të Vjetër.

Rajoni i planifikimit		Femra	Meshkuj	Total
Rajoni i Shkupit	Total	13	70	83
	% në komuna sipas rajoneve	15,70%	84,30%	100,00%
	% në gjini/kod	52,00%	25,50%	27,80%
Rajoni i Vardarit	Total	0	26	26
	% në komuna sipas rajoneve	0,00%	100,00%	100,00%
	% në gjini/kod	0,00%	9,50%	8,70%
Rajoni Lindor	Total	2	29	31
	% në komuna sipas rajoneve	6,50%	93,50%	100,00%
	% në gjini/kod	8,00%	10,60%	10,40%
Rajoni Jugperëndimor	Total	0	32	32
	% në komuna sipas rajoneve	0,00%	100,00%	100,00%
	% në gjini/kod	0,00%	11,70%	10,70%
Rajoni Juglindor	Total	0	26	26
	% në komuna sipas rajoneve	0,00%	100,00%	100,00%
	% në gjini/kod	0,00%	9,50%	8,70%
Rajoni Pellagonisë	Total	5	33	38
	% në komuna sipas rajoneve	13,20%	86,80%	100,00%
	% në gjini/kod	20,00%	12,00%	12,70%
Rajoni i Pollogut	Total	3	37	40
	% në komuna sipas rajoneve	7,50%	92,50%	100,00%
	% në gjini/kod	12,00%	13,50%	13,40%
Rajoni Verilindor	Total	2	21	23
	% në komuna sipas rajoneve	8,70%	91,30%	100,00%
	% në gjini/kod	8,00%	7,70%	7,70%
Total	Total	25	274	299
	% në komuna sipas rajoneve	8,40%	91,60%	100,00%
	% në gjini/kod	100,00%	100,00%	100,00%

Edhe pse paraprakisht kemi vërejtur se gratë në përgjithësi janë më pak të përfaqësuara si kandidatë për postin e kryetarit, **40.0% (N = 10) e grave kandidatë janë në qytetin e Shkupit dhe komunat brenda qytetit të Shkupit** (grafiku 9). Gjithashtu, 36.0% (N = 9) e kandidatëve femra të nominuara janë në komunat urbane, ndërsa 24.0% (N = 6) janë në komunat rurale. Të dhëna të tilla tregojnë për një trend të mundshëm sa i përket strategjive të subjekteve politike në cilat dhe në çfarë komuna gratë do të kandidonin për postin e kryetares së komunës.

Tabela 9. Shqyrtimi i kandidatëve femra dhe meshkuj në komunat urbane/rurale dhe në qytetin e Shkupit.

		Femra	Meshkuj	Total
Komuna urbane	Total	9	109	118
	% të kandiduarve në komunat urbane	7,60%	92,40%	100,00%
	% përqidje nga të gjithë të kandiduarve	36,00%	39,80%	39,50%
Komuna rurale	Вкупно	6	114	120
	% të kandiduarve në komunat rurale	5,00%	95,00%	100,00%
	% përqidje nga të gjithë të kandiduarve	24,00%	41,60%	40,10%
Shkup	Total	10	51	61
	% të kandiduarve në Shkup	16,40%	83,60%	100,00%
	% përqidje nga të gjithë të kandiduarve	40,00%	18,60%	20,40%
Total	Total	25	274	299
	% përqidje nga të gjithë të kandiduarve	8,40%	91,60%	100,00%
	% në gjini	100,00%	100,00%	100,00%

Analiza e kryetarëve të zgjedhur

1. Përshkrimi i mostrës të kryetarëve të zgjedhur

Në këtë pjesë të analizës janë paraqitur rezultatet e analizës së kryetarëve të zgjedhur në të gjitha njësitë e vetëqeverisjes lokale, përveç komunave Qendër Zhupë dhe Mavrovë dhe Rostushë. Siç u përmend më herët, në këto dy komuna do të përsëritet procesi zgjedhor për postin e kryetarit¹⁰. Pra, numri i kryetarëve të zgjedhur të komunave që janë përfshirë në këtë pjesë të analizës është n = 79.

VMRO-DPMNE dhe koalicioni fituan numrin më të madh të pozitiv të kryetarëve të komunave (n = 42; 53,16% nga 79 komuna), pasuar nga LSDM dhe koalicioni (n = 16; 20,25%) dhe BDI (n = 11; 13,92 %) (tabela 6). Kryetarë të pavarur komunash (të mbështetur nga grupe votuesish) janë zgjedhur në tri komuna (Qyteti i Shkupit, Kumanovës dhe Debarcës). Partitë politike dhe koalicionet e PDSH-së, GROM-it dhe DOM-it dhe LDP-së fituan nga një kryetar komune.

Tabela 6. Pasqyrë e kryetarëve të zgjedhur sipas subjekteve politike.

Kryetarë të zgjedhur të komunave	Numri i kryetarëve të zgjedhur të komunave	Përqindja nga numri total i kryetarëve të zgjedhur të komunave
AA-AAA	2	2,5
BESA	2	2,5
VMRO-DPMNE dhe koalicioni	42	53,2
GROM	1	1,3
DOM dhe PLD	1	1,3
PDSH	1	1,3
BDI	11	13,9
Kandidatët e pavarur	3	3,8
LSDM dhe koalicioni	16	20,3
Total	79	100

Mosha mesatare e kryetarëve të zgjedhur në zgjedhjet lokale të vitit 2021 është 42.67 vjeç, ku kryetari më i ri i zgjedhur është 24 vjeç (i propozuar në komunën e Rosomanit nga LSDM dhe koalicioni), ndërsa kryetari më i vjetër është 64 vjeç (në komuna e Strugës nga BDI). Përveç kryetarit më të ri, është vetëm një kryetar tjetër i zgjedhur që i përket kategorisë së të rinjve (në moshën 29 vjeçare) i cili është zgjedhur kryetar i komunës së Novosellës, dhe ka qenë kandidat i VMRO-DPMNE-së dhe koalicionit. Me fjalë të tjera, **vetëm 2.5% e kryetarëve të zgjedhur janë të rinj (nën 29 vjeç).**

Shumica e kryetarëve të zgjedhur (41.8%; n = 33) janë të moshës 30 deri në 39 vjeç, të ndjekur nga grupmosha 40 deri në 49 vjeç (35.4%; n = 28). Gjithsej 77.2% e kryetarëve të komunave janë pikërisht në këto dy kategori moshe (tabela 7 dhe grafiku 10).

¹⁰ Sipas Konkluzionit për njoftimin e përfundimit të rezultateve të miratuar nga KSHZ-ja më 23 tetor 2021, në këto dy komuna në rrethin e parë të votimit, kriteri është një e treta e numrit të përgjithshëm të votuesve të regjistruar në listën zgjedhore. për komunën përkatëse nuk është plotësuar. Prandaj, e gjithë procedura zgjedhore do të përsëritet, sipas nenit 132 paragrafi (2) të Kodit Zgjedhor.

Tabela 7. Informacion statistikor për kampionin e kryetarëve të zgjedhur.

Kryetarë të komunave të zgjedhur	Mosha mesatare	Numri i kandidatëve për kryetar komune	Devijim i zakonshëm	Mosha më e ulët e kandidatit	Mosha më e lartë e kandidatit
Të zgjedhur	42,67	79	8,427	24	64

Grafiku 10. Pasqyrë e kryetarëve të zgjedhur sipas grupmoshave.

Kryetarë të komunave zgjedhur	Numri i kryetarëve të komunave të zgjedhur	Përqindja e numrit të përgjithshëm të kryetarëve të komunave të zgjedhur
18 - 29	2	2,5%
30 - 39	33	41,8%
40 - 49	28	35,4%
50 - 59	12	15,2%
60 - 69	4	5,1%
Total	79	100

Nëse shikojmë moshën mesatare të kryetarëve të zgjedhur sipas subjektit politik që i ka propozuar, mosha mesatare më e ulët kanë kryetarët e LSDM-së dhe koalicionit (M = 39.44 vjeç; n = 16), të ndjekur nga kryetarët e koalicionit AA-AAA. si kryetarët e partive politike BESA (M = 41 vjet; secili n=2 kryetarë komunash nga të dy subjektet politike) (tabela 8). Kryetari më i vjetër i zgjedhur (në moshën 61 vjeçare) është partia politike GROM me moshë mesatare 61 vjeç, por vetëm një kryetar i zgjedhur. Pason partia politike PDSH me moshë mesatare 50 vjeç, por edhe vetëm një kandidat të zgjedhur. Partia e tretë politike për nga mosha mesatare është BDI me moshë mesatare prej 48 vjetësh (n=11) të kryetarëve të saj të zgjedhur.

Tabela 8. Pasqyra e kryetarëve të zgjedhur sipas subjekteve politike.

Subjekti politik	Mosha mesatare	Numri i kryetarëve të zgjedhur	Devijim i zakonshëm	Mosha më e ulët e kryetarit të zgjedhur	Mosha më e ulët e kryetarit të zgjedhur
AA-AAA	41	2	9,899	34	48
BESA	41	2	7,071	36	46
VMRO-DPMNE dhe koalicioni	41,67	42	8,159	29	61
GROM	61	1	,	61	61
DOM dhe PLD	46	1	,	46	46
PDSH	50	1	,	50	50

Subjekti politik	Mosha mesatare	Numri i kryetarëve të zgjedhur	Devijim i zakonshëm	Mosha më e ulët e kryetarit të zgjedhur	Mosha më e ulët e kryetarit të zgjedhur
BDI	48	11	9,132	36	64
Kandidatët e pavarur	47	3	7,211	41	55
LSDM dhe koalicioni	39,44	16	6,995	24	50
Total	(mesatare) 42,67	(total) 79	8,427	(minimale) 24	(maksimale) 64

Nëse bëhet krahasimi ndërmjet komunave urbane, rurale dhe komunave në kuadër të qytetit të Shkupit dhe qytetit të Shkupit si njësi e veçantë e vetëqeverisjes lokale, mund të vërehet se nuk ka dallime të theksuara sa i përket moshës mesatare të kryetarëve të komunave të zgjedhur (tabela 9). Mesatarisht, **më të rinjtë janë kryetarët e zgjedhur (n = 11) në komunat në kuadër të qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit si njësi e veçantë e vetëqeverisjes lokale, me moshë mesatare prej 40,73 vjet.** Megjithatë, duhet theksuar se ky grup komunash është dukshëm më i vogël se grupet e bashkive urbane dhe rurale (n = 34 në të dyja rastet).

Tabela 9. Pasqyrë e informacionit statistikor për kryetarët e zgjedhur sipas llojit të komunës.

Lloji i komunës	Mosha mesatare	Numri i kryetarëve të komunave të zgjedhur	Devijim i zakonshëm	Mosha më e ulët	Mosha më e lartë
Urbane	43,88	34	8.766	31	64
Rurale	42,09	34	8.218	24	60
Komuna në kuadër të qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit	40,73	11	8.199	32	61
Total	42,67 (mesatare)	79 (total)	8.427	24 (mosha më e ulët)	64 (mosha më e lartë)

Kryetarët e zgjedhur në rajonin Juglindor kanë moshën mesatare më të ulët (38 vjeç), pasuar nga rajoni i Vardarit (38,22 vjeç) (tabela 10). Është interesante të theksohet se në këto dy qarqe u zgjedhën të vetmit kryetarë komunash të rinj (deri në 29 vjeç). Nga ana tjetër, moshën mesatare më të lartë e kanë kryetarët e zgjedhur në jugperëndim (50 vjeç) dhe rajonin e Pollogskut (45.88 vjeç). Me fjalë të tjera, kryetarët e komunave në rajonin juglindor janë (mesatarisht) 12 vjet më të rinj se homologët e tyre në rajonin jugperëndimor, një dallim i rëndësishëm rajonal.

Tabela 10. Pasqyrë e informacionit statistikor për kryetarët e zgjedhur sipas rajoneve planifikuese.

Rajonet planifikuese	Mosha mesatare	Numri i kryetarëve të komunave të zgjedhur	Devijim i zakonshëm	Mosha më e ulët	Mosha më e lartë
Rajoni i Shkupit	41,67	18	8,360	32	61
Rajoni i Vardarit	38,22	9	6,280	24	46
Rajoni Lindor	43,82	11	9,141	31	61
Rajoni Jugperëndimor	50,00	9	8,426	36	64
Rajoni Juglindor	38,00	9	7,730	29	55
Rajoni i Pellagonisë	42,44	9	8,095	32	59
Rajoni i Pollogut	45,88	8	7,846	34	57
Rajoni Verilindor	42,33	6	6,713	34	50
Total	42,67	79	8,427	24	64

2. Analiza e kryetarëve të zgjedhur nga perspektiva gjinore

Ashtu si me të rinjtë, vetëm 2 nga 79 kryetarë të zgjedhur janë gra, pra në vetëm 2.5% të komunave janë zgjedhur kryetare të komunave femra. Dy kryetarët e zgjedhura femra janë mesatarisht tre vjet më të mëdha se koleget e tyre - mosha mesatare e kryetareve të zgjedhura është $M = 45.5$ vjet, ndërsa për kryetarët është $M = 42.6$ vjet. Lidhur me mbështetjen për kandidaturën, kryetarja e parë e qytetit të Shkupit pas pavarësisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, Danela Arsovska, në zgjedhjet lokale doli si kandidate e pavarur, por me mbështetjen e partisë politike VMRO-DPMNE. Kryetarja e dytë e zgjedhur (Zhaklina Jovanovska nga LSDM) në komunën rurale të Nagoriçanit të Vjetër u përkrah dhe u emërua nga LSDM dhe koalicioni. Edhe pse mund të vërehet një trend ku subjektet politike më shpesh konkurrojnë për femra në komunat urbane, rezultatet tregojnë se kandidatet femra mund të marrin postin e kryetares së komunave edhe në komunat rurale ($n=1$ për qytetin e Shkupit; $n=1$ në komunën rurale). Megjithatë, kampioni në lidhje me kryetarët e zgjedhura femra është shumë i vogël për të nxjerrë përfundime të mëtejshme.

Analiza e kandidatëve për këshilltarë

1. Përshkrimi i mostrës të kandidatëve për këshilltarë

Në zgjedhjet lokale të tetorit 2021 u propozuan fillimisht 10650 kandidatë nga 27 parti/koalicione politike për anëtarë të këshillave bashkiakë¹¹ dhe 65 lista të kandidatëve të pavarur që kaluan me sukses procedurën për mbledhjen e nënshkrimeve për pjesëmarrje në zgjedhje. Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve ka refuzuar 118 kandidatura brenda afatit të paraparë me ligj, pas së cilës të dhënat për këta kandidatë janë hequr edhe nga baza e të dhënave e përdorur për këtë analizë. Prandaj, analiza mbështetet në të dhënat për 10,532 kandidatë për këshilltarë. Prej tyre, 45% (n = 4739) janë gra, dhe 55% e mbetur (n = 5793) janë burra. Nga të gjithë kandidatët për këshilltarë, 89,3% (n = 9401) u propozuan nga 27 parti/koalicione politike dhe 10,7% (n = 1131) ishin kandidatë të pavarur për këshilltarë.

LSDM dhe koalicioni është subjekti i vetëm politik që ka nominuar përfaqësuesit e vet për pozitat e këshilltarëve në të gjitha komunat e vendit, me 12,8% (n = 1347) nga numri i përgjithshëm i kandidaturave për këshilltarë (tabela 11). Më pas janë VMRO-DPMNE dhe koalicioni (11,7%; n = 1227) dhe grupet e pavarura të kandidatëve për këshilltarë (10,7%; n = 1131). Partitë politike Lëvizja për Demokraci, të Drejta dhe Liri (0,14%; n = 15 kandidatë), ROM-ROMESKE (0,18%; n = 19) dhe GROM (0,22%; n = 23) kanë paraqitur numrin më të vogël të kandidatëve. Këto parti politike kanë kandidatët e tyre vetëm në një komunë.

Tabela 11. Pasqyrë e numrit të kandidatëve sipas subjekteve politike.

Subjekti politik	Numri i kandidatëve	Përqindja nga numri total
AA-AAA	579	5,5
Aleanca për Shqiptarët	15	0,1
Një alternativë	15	0,1
BESA	483	4,6
Bashkimi Demokratik Boshnjak	250	2,4
VMRO-DPMNE dhe koalicioni	1227	11,7
Partia Popullore VMRO	79	0,8
GROM	23	0,2
Lëvizja për demokraci, të drejta dhe liri	15	0,1
Lëvizja për bashkimin kombëtar të Turqve	103	1
Demokratët	276	2,6
Partia Demokratike e Turqve	275	2,6
DOM dhe PLD	903	8,6
PDSH	372	3,5
DSR	31	0,3

¹¹ Aleanca për Shqiptarët, si dhe Alternativa, shfaqen dy herë, një herë në koalicion dhe në një komunë në mënyrë të pavarur. Nga aty, ato parti politike llogariten një herë si koalicion.

Subjekti politik	Numri i kandidatëve	Përqindja nga numri total
BDI	672	6,4
Maqedoni e Vetme	553	5,3
Integra	430	4,1
E majta	732	7
MAAK	42	0,4
Era e tretë maqedonase	73	0,7
Kandidatët e pavarur	1131	10,7
PDT	94	0,9
PODEM	27	0,3
Rodina Maqedoni	207	2
ROM-ROMESKE	19	0,2
LSDM dhe koalicioni	1347	12,8
Unioni i Romëve nga Maqedonia	41	0,4
Partia Tvoja	157	1,5
TMORO	361	3,4
Total	10.532	100

Ngjashëm me gjetjet për numrin më të madh të kandidaturave për kryetar komune në Shkup, **në garën zgjedhore për pozitën e këshilltarëve, numri më i madh i kandidaturave është paraqitur në kryeqytet (6,4%; n = 675)**. Më pas vijojnë Manastiri (n=434) dhe Kumanova (n=429) me 4,1% të numrit të përgjithshëm të kandidatëve për këshilltarë. Numri më i vogël i kandidatëve ishte në Vevčan (n = 18), Gradsko (n = 27) dhe komunat e Pllasnicës, Zërnovcit dhe Dojranit (n = 36 në të tri). Në Shtojcën 1 është në dispozicion një hartë e të gjitha komunave, e paraqitur me ngjyra të ndryshme, sipas numrit të kandidatëve për pozitën e këshilltarëve.

Mosha mesatare e kandidatëve për postet e këshillit është 39.91 vjeç (n=10.532), ndërsa kandidatët janë nga 19 deri në 91 vjeç. Ngjashëm me rastin e kandidateve femra për kryetar komune, kandidatet për këshilltare femra janë një vit e gjysmë më të reja se kolegët e tyre (mosha mesatare e kandidateve femra është 39.01 vjeç; kandidatët meshkuj janë 40.66 vjeç). Është interesante të theksohet se vetëm në kategoritë e të rinjve dhe më të moshuarve (18 deri në 29 vjeç dhe më shumë se 80 vjeç) ka më shumë kandidate femra se sa kandidatë meshkuj, megjithëse diferenca midis numrit të femrave dhe meshkujve në të dyja kategoritë është e vogël (grafiku 11).

Ndryshe nga kandidatët për kryetar komune ku vetëm 3% ishin të rinj, **26.4% (n = 2778) e kandidatëve për këshilltarë i përkasin grupmoshës 18-29 vjeç.** Prej tyre, 50,4% (n = 1400) janë gra, dhe pjesa tjetër 49,6% (n = 1378) janë burra. **Mosha mesatare e kandidatëve të rinj (nga 18 deri në 29 vjeç) është 24.27 vjeç.** Kandidatet e reja femra janë rreth gjysmë viti më të reja se kolegët e tyre (mosha mesatare e kandidateve të reja femra 23,96 vjeç; kandidatët e rinj meshkuj 24,59 vjeç).

Grafiku 11. Pasqyrë e kandidaturave sipas grupmoshës dhe gjinisë.

		Femra	Meshkuj	Total
18 - 29 vjeç	Total	1.400	1.378	2.778
	% sipas grupmoshës	50,40%	49,60%	100,00%
	% sipas gjinisë	29,50%	23,80%	26,40%
30 - 39 vjeç	Total	1.287	1.634	2.921
	% sipas grupmoshës	44,10%	55,90%	100,00%
	% sipas gjinisë	27,20%	28,20%	27,70%
40 - 49 vjeç	Total	986	1.263	2.249
	% sipas grupmoshës	43,80%	56,20%	100,00%
	% sipas gjinisë	20,80%	21,80%	21,40%
50 - 59 vjeç	Total	635	893	1.528
	% sipas grupmoshës	41,60%	58,40%	100,00%
	% sipas gjinisë	13,40%	15,40%	14,50%
60 - 69 vjeç	Total	309	491	800
	% sipas grupmoshës	38,60%	61,40%	100,00%
	% sipas gjinisë	6,50%	8,50%	7,60%
70 - 79 vjeç	Total	103	117	220
	% sipas grupmoshës	46,80%	53,20%	100,00%
	% sipas gjinisë	2,20%	2,00%	2,10%
80+ vjeç	Total	19	17	36
	% sipas grupmoshës	52,80%	47,20%	100,00%
	% sipas gjinisë	0,40%	0,30%	0,30%
Total	Total	4.739	5.793	10.532
	% sipas grupmoshës	45,00%	55,00%	100,00%
	% sipas gjinisë	100,00%	100,00%	100,00%

Listat e kandidatëve me moshën mesatare më të ulët janë paraqitur nga partitë politike DSR (27.84 vjet; n = 31 kandidatë), BESA (32.83 vjet; n = 483) dhe BDI (33.75 vjet; n = 672). Listat e kandidatëve me moshën mesatare më të lartë u dorëzuan nga partitë politike GROM (53,96 vjeç; n = 23 kandidatë), e ndjekur nga Partia Tvoja (51,31 vjeç; n = 157) dhe Rodina Maqedoni (49,85 vjeç; n = 207) (tabela 12).

Tabela 12. Pasqyrë e moshës mesatare të kandidatëve sipas subjekteve politike.

Subjekti politik	Mosha mesatare	Numri i kandidatëve	Devijim i zakonshëm	Mosha më e ulët	Mosha më e lartë
AA-AAA	35,16	579	11	18	72
Aleanca për Shqiptarët	40,8	15	16,708	20	65
Alternativa	33,73	15	13,28	19	56
BESA	32,83	483	10,124	18	70
Bashkimi Demokratik Boshnjak	41,11	250	14,478	18	82
VMRO-DPMNE dhe koalicioni	38,59	1.227	11,247	18	81
Partia Popullore VMRO	39,78	79	14	18	71
GROM	53,96	23	15,801	20	82
Lëvizja për demokraci, të drejta dhe liri	38,47	15	9,768	25	57
Lëvizja për bashkimin kombëtar të Turqve	37,72	103	14	18	81
Demokratët	47,49	276	16,169	18	87
Partia Demokratike e Turqve	35,15	275	11,444	18	66
DOM dhe PLD	43,31	903	13,853	18	83
PDSH	38,61	372	13,714	18	78
DSR	27,84	31	8,525	18	50
BDI	33,75	672	9,929	18	72
Maqedoni e Vetme	48,87	553	16,236	18	91
Integra	48,34	430	14,513	19	85
E majta	38,9	732	12,181	18	82
MAAK	42	42	12,603	20	76
Era e tretë maqedonase	38,73	73	16,226	18	85
Kandidatët e pavarur	38,71	1.131	12,448	18	76
PDT	34,5	94	12,186	18	62
PODEM	44,19	27	13,647	24	67
Rodina Maqedoni	49,85	207	14,196	19	81
ROM-ROMESKE	42,53	19	12,131	18	67
LSDM dhe koalicioni	36,93	1.347	11,855	18	78
Unioni i Romëve nga Maqedonia	42,85	41	11,288	22	67
Partia Tvoja	51,31	157	14,645	18	84
TMORO	47,07	361	15,691	18	86
Totali (mesatare)	39,91	10.532	13,733	18	91

Mosha mesatare e listave të kandidatëve për këshilltarë është më e ulëta në rajonin e Pollogskut (35,61 vjet; n = 1278) dhe më e larta në rajonin planor të Shkupit (42,53 vjet; n = 3498) (tabela 13). Mosha mesatare e kandidatëve për këshillat komunalë është më e ulëta në komunat Zhelinë (31.34 vjeç; n = 95), Dollnen (33.02 vjeç; n = 180) dhe Mogillë (33.03 vjeç; n = 110). Mosha mesatare më e lartë vërehet në kandidaturat për komunat Kisella Vodë (48,86 vjeç; n = 180), Karposh (48,3 vjeç; n = 180) dhe Qendër (46,86 vjeç, n = 230). Në Shtojcën 1 gjendet një hartë e të gjitha komunave, e paraqitur me ngjyra të ndryshme, sipas moshës mesatare të kandidatëve për pozitat e këshilltarëve.

Tabela 13. Pasqyrë e moshës mesatare të kandidatëve sipas rajoneve planifikuese.

Rajonet planore	Mosha mesatare	Numri i kandidaturve	Devijim i zakonshëm	Mosha më e ulët	Mosha më e lartë
Rajoni i Shkupit	42,53	3.498	15	18	89
Rajoni i Vardarit	41,48	920	14	18	84
Rajoni Lindor	39,53	745	13,549	18	91
Rajoni Jugperëndimor	38,03	1.154	13	18	82
Rajoni Juglindor	39,39	853	13	18	86
Rajoni i Pellagonisë	38,62	1.273	14	18	85
Rajoni i Pollogut	35,61	1.287	12	18	78
Rajoni Verilindor	39,28	802	13	18	85
Total	39,91	10.532	14	18	91

Nëse të dhënat shqyrtohen nga këndvështrimi i Ligjit për organizimin territorial të vetëqeverisjes lokale, mund të vërehet se **kandidatët për këshilla në komunat rurale janë dukshëm më të rinj se kandidatët për këshilla në komunat urbane, përkatësisht kandidatët për këshilli në Qytetin e Shkupit** (tabela 14). Mesatarisht, kandidatët në komunat rurale janë rreth 3 vjet më të rinj se kandidatët në komunat urbane. Ata janë më shumë se 4 vjet më të rinj se kandidatët në këshillat komunalë brenda Shkupit dhe këshillin në qytetin e Shkupit.

Tabela 14. Pasqyrë e moshës mesatare të kandidatëve për kryetar komune sipas llojit të komunës.

Lloji i komunës	Mosha mesatare	Numri i kandidaturve	Devijim i zakonshëm	Mosha më e ulët	Mosha më e lartë
Komunë urbane	39,60	4927	13,267	18	91
Komunë rurale	36,46	2732	12,472	18	85
Komuna në kuadër të qytetit të Shkupit	43,90	2198	14,631	18	89
Qyteti i Shkupit	43,17	675	14,863	18	87

2. Analizë e pozitës së kandidatëve të rinj në listat për pozitat e këshilltarëve në komuna

Siç u përmend në kapitullin “Metodologjia dhe variablat e interesit”, gjatë analizimit të pozitës së të rinjve në listat e kandidatëve për anëtarë të këshillave komunale, janë nxjerrë tri kategori: 1) bartësit e listave të kandidatëve, 2) gjysma e sipërme e listës (gjysma e parë nga numri i përgjithshëm i kandidatëve në një listë, duke zbritur titullari) dhe 3) gjysma e poshtme (gjysma e dytë e kandidatëve).

Mosha mesatare e kandidatëve është më e larta (M = 43,33 vjet; n = 572) krahasuar me kandidatët nga gjysma e lartë (M = 39,52 vjeç; n = 4980) dhe nga gjysma e poshtme e listave (39,91 vjet; n = 4980). Me fjalë të tjera, **kandidatët për mbajtës janë mesatarisht më të vjetër se kolegët e tyre përkatësisht 3.4 dhe 3.8 vjet. Vetëm 11.7% e bartësve të listave të kandidatëve i përkasin grupmoshës 18 deri në 29 vjeç. Nga ana tjetër, 25% e kandidatëve në gjysmën e parë të listave janë pikërisht nga grupmosha më e re, duke i bërë të rinjtë grupmoshën e dytë më të përfaqësuar në gjysmën e parë të listave. Në gjysmën e poshtme, nga ana tjetër, më të përfaqësuarit janë të rinjtë - 29,5% e kandidatëve në këtë gjysmë janë të moshës 18 deri në 29 vjeç (grafiku 12).**

Grafiku 12. Pasqyra e kandidatëve për listat e këshilltarëve sipas grupmoshave.

Pozita në listë		Numri i kandidatëve	Përqindja e numrit të përgjithshëm të kandidatëve për një pozicion të caktuar
Bartës	18 - 29	67	11,7
	30 - 39	167	29,2
	40 - 49	163	28,5
	50 - 59	122	21,3
	60 - 69	50	8,7
	70 - 79	3	0,5
	Вкупно	572	100
Pjesa e sipërme e listës	18 - 29	1.247	25,0
	30 - 39	1.460	29,3
	40 - 49	1.169	23,5
	50 - 59	697	14,0
	60 - 69	313	6,3
	70 - 79	88	1,8
	80+	6	0,1
Вкупно	4.980	100	
Pjesa e poshtme e listës	18 - 29	1.464	29,4
	30 - 39	1.294	26,0
	40 - 49	917	18,4
	50 - 59	709	14,2
	60 - 69	437	8,8
	70 - 79	129	2,6
	80+	30	0,6
Вкупно	4.980	100	

Bartësit e rinj të listave të kandidatëve

Nga gjithsej 92 subjekte politike, vetëm 7 parti/koalicione politike dhe 6 grupe të pavarura votuesish propozuan bartës të rinj të listave të kandidatëve për këshilltarë. Numri më i madh i kandidatëve të rinj janë nominuar nga partitë politike E Majta (17,9% e të gjithë kandidatëve të rinj; n = 12), VMRO-DPMNE dhe koalicioni (13,4%; n = 9) dhe LSDM dhe koalicioni (10,4%; n = 7). Është e rëndësishme të theksohet se **62% e partive dhe koalicioneve politike kishin bartës të rinj të listave të kandidatëve për këshilltarë, si dhe 9.2% të listave të pavarura**. Nga ana tjetër, 10 parti/koalicione politike dhe 59 lista të kandidatëve të pavarur nuk kishin asnjë kandidat të ri. Me fjalë të tjera, **edhe 70% e subjekteve politike në këto zgjedhje nuk kanë pasur lista të reja** (grafiku 13). Për më tepër, **asnjë subjekt politik nuk ka kandiduar më shumë se 3 gra të reja bartëse të listave të kandidatëve**.

Grafiku 13. Pasqyrë e kandidatëve për këshilltarë në pozitën e bartësve të listave (nga grupmosha e të rinjve?).

Subjekti politik	Numri i kandidatëve	Përqindja
AA-AAA	3	4,5
BESA	3	4,5
VMRO-DPMNE dhe koalicioni	9	13,4
VMRO Partia Popullore	1	1,5
Lëvizja e Bashkimit Kombëtar të Turqve	1	1,5
Demokratët	3	4,5
Partia Demokratike e Turqve	3	4,5
DOM dhe PLD	5	7,5
PDSH	4	6
DSR	1	1,5
BDI	3	4,5
Maqedoni e Vetme	2	3
E Majta	12	17,9
Kandidatët e pavarur	6	9
PDT	1	1,5
Rodina Maqedoni	1	1,5
LSDM dhe koalicioni	7	10,4
TMORO	2	3
Total	67	100

Përqindja më e madhe e bartësve të rinj të listave të këshilltarëve është në rajonin planor të Shkupit, gjegjësisht 25,4% (n=17) nga numri i përgjithshëm i bartësve të rinj, të ndjekur nga rajoni planor i Pollogut dhe ai Jugperëndimor me 16,4% (n=11 individualisht). Në të 8 qarqet planifikuese ka bartës të rinj të listave të kandidatëve për këshillat komunale, por më së paku janë në qarqet planifikuese Verilindore dhe Juglindore me 6% të numrit të përgjithshëm të të rinjve (n=4 individualisht).

Në 44 komuna (54,32% e të gjitha komunave) kishte gjithsej 67 bartës të listave të kandidatëve për këshilltarë të moshës 18 deri në 29 vjeç. Numri më i madh i bartësve të rinj të listave të këshilltarëve ishte në Studeniçan (n = 5) dhe Mogillë (n = 4). Më shumë se gjysma e të rinjve (55.2%; n = 37) të listave të këshilltarëve janë në komunat rurale dhe 32.8% (n = 22) janë në komunat urbane. Pjesa e mbetur prej 11,9% (n = 8) e bartësve të rinj të listave të këshilltarëve janë në komunat që janë pjesë e Qytetit të Shkupit, ndërsa në listat e kandidatëve për këshilltarë të qytetit të Shkupit nuk ka pasur bartës të rinj.

Kandidatët e rinj në gjysmën e sipërme të listave të kandidatëve

Përqindjen më të madhe të kandidatëve të rinj në gjysmën e sipërme të të gjitha listave të kandidatëve e ka propozuar LSDM dhe koalicioni me 12,9% (n = 161) nga numri i përgjithshëm i kandidatëve të rinj në gjysmën e sipërme të të gjitha listave, pasuar nga listat e pavarura me 11,6 % (n = 145) dhe AA-AAA me 8,7 % (n = 109). Nga të dhënat e marra vërehet gjithashtu se ato subjekte politike që kanë pasur numër më të madh të kandidatëve kanë edhe numër më të madh të të rinjve. Është interesante të theksohet se kandidatët e rinj përfaqësojnë një pjesë të konsiderueshme të gjysmës së sipërme të listave të kandidatëve të propozuar nga këto tri subjekte politike. Pra, në listat e kandidatëve të propozuar nga LSDM dhe koalicioni, 25,2% e gjysmës së sipërme të kandidatëve janë të rinj. Kjo është e vërtetë për 27.2% të kandidatëve në gjysmën e parë të listave të pavarura dhe 38.5% të kandidatëve në gjysmën e parë të listave të kandidatëve të paraqitura nga AA-AAA. Dy subjekte politike (ROM-ROMESKE dhe Lëvizja për Demokraci, të Drejta dhe Liri) nuk kanë fare kandidatë në grupmoshën 18-29 vjeç, pra nuk kanë fare të rinj në gjysmën e sipërme të listave të këshilltarëve.

Përqindja më e lartë e të rinjve në gjysmën e parë të listave të tyre propozoi DSR (80% e gjysmës së parë të listave të tyre janë të rinj; n = 12 nga 15 pozicione), e ndjekur nga PDT (50%; n = 22 nga 44 pozicione), Epoka e Maqedonisë e treta (44,1%; n = 15 nga 34) dhe BESA (43%; n = 99 nga 230 pozita). Në Aneksin 1, është në dispozicion një pasqyrë e detajuar e të dhënave për pjesëmarrjen e të rinjve në gjysmën e sipërme të listave të kandidatëve të paraqitura nga të gjitha subjektet politike.

Përqindja më e lartë e kandidatëve të moshës 18 deri në 29 vjeç në pozitat kryesore në listat e kandidatëve është në rajonin e planifikimit të Pollogut, me 34,9% (n = 214) të numrit të përgjithshëm të kandidatëve në rajon (grafiku 14). Rajoni i planifikimit të Pollogut është gjithashtu i vetmi rajon ku kandidatët e moshës 18 deri në 29 vjeç janë më të përfaqësuar në pozitat kryesore në listat e këshilltarëve, krahasuar me grupmoshat e tjera. Pas rajonit të Pollogut, përqindja më e lartë e kandidatëve të rinj në pozitat e larta të listave të kandidatëve është në rajonin e Pellagonisë (30,7%; n = 184) dhe rajonin Jugperëndimor (29,5%; n = 160). Pjesëmarrja më e vogël e kandidatëve të rinj në pozitat kryesore në listat e dorëzuara ishte në rajonin planor të Shkupit (19,1%; n = 318), pasuar nga rajoni planor Juglindor (22,9%; n = 92) dhe ai i Vardarit (22,4%).; n = 96).

Grafiku 14. Pasqyrë e kandidatëve në gjysmën e parë të listave të paraqitura sipas kategorive të moshave dhe rajoneve planifikuese.

		18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79
Rajoni i Shkupit	Total	318	440	416	294	150	48
	% në komuna sipas rajoneve	19,10%	26,40%	24,90%	17,60%	9,00%	2,90%
Rajoni Vardarit	Total	96	122	111	55	33	11
	% në komuna sipas rajoneve	22,40%	28,50%	25,90%	12,90%	7,70%	2,60%
Rajoni Lindor	Total	84	115	67	54	20	4
	% në komuna sipas rajoneve	24,30%	33,20%	19,40%	15,60%	5,80%	1,20%
Rajoni Jugperëndimor	Total	160	171	133	55	22	1
	% në komuna sipas rajoneve	29,50%	31,50%	24,50%	10,10%	4,10%	0,20%
Rajoni Juglindor	Total	92	124	96	62	19	7
	% në komuna sipas rajoneve	22,90%	30,90%	23,90%	15,50%	4,70%	1,70%
Rajoni i Pellagonisë	Total	184	184	119	73	26	14
	% në komuna sipas rajoneve	30,70%	30,70%	19,80%	12,20%	4,30%	2,30%
Rajoni i Pollogut	Total	214	197	129	53	19	1
	% në komuna sipas rajoneve	34,90%	32,10%	21,00%	8,60%	3,10%	0,20%
Rajoni Verilindor	Total	99	107	98	51	24	2
	% në komuna sipas rajoneve	26,00%	28,10%	25,70%	13,40%	6,30%	0,50%
Total	Total	1247	1,460	1169	697	313	88
	% në komuna sipas rajoneve	25,00%	29,30%	23,50%	14,00%	6,30%	1,80%

Për sa i përket llojit të komunës në të cilën janë kandidatë (urbane kundrejt rurale), të rinjtë përfaqësohen me 35.6% në gjysmën e sipërme të listave të kandidatëve në komunat rurale, pra me 24.3% në komunat urbane¹² (grafiku 15). Në komunat e qytetit të Shkupit, të rinjtë janë të përfaqësuar vetëm me 16,3% në gjysmën e sipërme të listave të kandidatëve. Në listat e kandidatëve për pozitë të këshilltarëve në qytetin e Shkupit, 18,5% nga numri i përgjithshëm i kandidatëve në gjysmën e sipërme të listave janë të moshës nga 18 deri në 29 vjet.

Grafiku 15. Pasqyrë e kandidatëve për këshilltarë në gjysmën e sipërme dhe të poshtme të listave të paraqitura, sipas grupmoshës dhe llojit të komunës.

		Moshë							Total
		18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	80+	
Komuna urbane	Total	567	735	559	306	132	36	3	2.338
	% e të kandiduarve në komunat urbane	24,30%	31,40%	23,90%	13,10%	5,60%	1,50%	0,10%	100,00%
Komuna rurale	Total	448	376	254	133	44	5	0	1.260
	% e të kandiduarve në komunat rurale	35,60%	29,80%	20,20%	10,60%	3,50%	0,40%	0,00%	100,00%
Komunat në kuadër të qytetit të Shkupit	Total	171	264	280	203	96	35	3	1.052
	% e të kandiduarve në Qytetin Shkup	16,30%	25,10%	26,60%	19,30%	9,10%	3,30%	0,30%	100,00%
Total	Total	1.186	1.375	1.093	642	272	76	6	4.650
	% nga të gjithë të kandiduarve	25,50%	29,60%	23,50%	13,80%	5,80%	1,60%	0,10%	100,00%

		Moshë							Total	Kandidatë në Shkup 100.0%
		18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79			
Kandidatë në Shkup	Qyteti i Shkupit	Total	61	85	76	55	41	12	330	Kandidatë në Shkup 100.0%
	% në kandidatë në Shkup	18,50%	25,80%	23,00%	16,70%	12,40%	3,60%	100,00%		
Total	Total	Total	61	85	76	55	41	12	330	Total 100.0%
	% në kandidatë në Shkup	18,50%	25,80%	23,00%	16,70%	12,40%	3,60%	100,00%		

¹² Përtej komunave brenda qytetit të Shkupit dhe vetë qytetit si njësi e veçantë e vetëqeverisjes lokale..

Kandidatët e rinj në gjysmën e poshtme të listave të kandidatëve

Përqindjen më të madhe të kandidatëve të rinj në gjysmën e poshtme të të gjitha listave kandidatë e ka propozuar LSDM dhe koalicioni me 18,1% (n = 265) nga numri i përgjithshëm i kandidatëve të rinj në gjysmën e poshtme të të gjitha listave, e ndjekur nga VMRO-DPMNE dhe koalicioni (12,2% ; n = 179) dhe listat e kandidatëve të pavarur (10,7 %; n = 156). Është e rëndësishme të theksohet se në këto subjekte politike një përqindje e konsiderueshme e kandidatëve në gjysmën e poshtme të listave të tyre janë të rinj. Pra, 41,5% nga numri i përgjithshëm i kandidatëve të LSDM-së dhe koalicionit nga gjysma e fundit e listave të dorëzuara janë të moshës 18 dhe 29 vjeç. 31,1% e kandidatëve nga gjysma e fundit e listave të paraqitura nga VMRO-DPMNE dhe koalicioni dhe 29,3% nga gjysma e poshtme e listave të pavarura janë të rinj. Trendi është i ngjashëm me atë të kandidatëve nga gjysma e sipërme e listave, ku subjektet politike që kanë numrin më të madh të kandidatëve kanë edhe numrin më të madh të të rinjve në gjysmën e poshtme të listave.

Përqindja më e madhe e të rinjve në gjysmën e poshtme të listave të tyre sugjeroi Lëvizja për bashkimin kombëtar të Turqve (46,9% e gjysmës së poshtme të listave të tyre janë të rinj; n = 23), e ndjekur nga DSR (46,7%; n = 7) dhe epokës maqedonase tre (44,1 %; n = 15). Në Shtojcën 1 gjendet një pasqyrë e detajuar e të dhënave për pjesëmarrjen e të rinjve në gjysmat e poshtme të listave të kandidatëve të paraqitura nga të gjitha subjektet politike.

Të rinjtë janë përqindje dominuese e numrit të përgjithshëm të kandidatëve në gjysmën e poshtme në të gjitha rajonet planore, përveç në rajonin e Vardarit (ku janë grupmosha e dytë më e përfaqësuar). Përqindja më e lartë e të rinjve në gjysmën e poshtme të listave vërehet në rajonin e Pollogut me 38,5% (n = 187) të numrit të përgjithshëm të kandidatëve. Rajoni i Pollogut pasohet nga tre rajone planifikuese me përqindje të barabartë të rinjsh në gjysmën e poshtme të listave të kandidatëve (31.2%), përkatësisht rajonet e Pellagonisë (n = 187), rajoni Jugperëndimor (n = 168) dhe rajonet planore Juglindore. (n = 125) (grafiku 16).

Grafiku 16. Pasqyrë e kandidatëve në gjysmën e poshtme të listave të paraqitura sipas kategorive të moshave dhe rajoneve planore.

		mosha					
		18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79
Rajoni i Shkupit	Total	421	367	319	282	189	72
	% në komuna sipas rajoneve	25,20%	22,00%	19,10%	16,90%	11,30%	4,30%
Rajoni Vardarit	Total	110	114	74	70	48	10
	% në komuna sipas rajoneve	25,70%	26,60%	17,30%	16,40%	11,20%	2,30%
Rajoni Lindor	Total	104	101	58	48	23	11
	% në komuna sipas rajoneve	30,00%	29,10%	16,70%	13,80%	6,60%	3,20%
Rajoni Jugperëndimor	Total	169	149	112	61	37	12
	% në komuna sipas rajoneve	31,20%	27,50%	20,70%	11,30%	6,80%	2,20%
Rajoni Juglindor	Total	125	111	75	46	38	5
	% në komuna sipas rajoneve	31,20%	27,70%	18,70%	11,50%	9,50%	1,20%
Rajoni i Pellagonisë	Total	187	158	106	83	54	9
	% në komuna sipas rajoneve	31,20%	26,30%	17,70%	13,80%	9,00%	1,50%

		mosha					
		18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79
Rajoni i Pollogut	Total	236	183	101	70	21	2
	% në komuna sipas rajoneve	38,50%	29,90%	16,50%	11,40%	3,40%	0,30%
Rajoni Verilindor	Total	112	111	72	49	27	8
	% në komuna sipas rajoneve	29,40%	29,10%	18,90%	12,90%	7,10%	2,10%
Total	Total	1464	1294	917	709	437	129
	% në komuna sipas rajoneve	29,40%	26,00%	18,40%	14,20%	8,80%	2,60%

Nëse analizojmë llojin e komunës në të cilën janë kandidatë (urbane kundrejt asaj rurale), të rinjtë përfaqësohen me 36.5% të numrit të përgjithshëm të kandidatëve në gjysmën e poshtme të listave në komunat rurale, pra me 29.5% në komunat urbane¹³. Në komunat e qytetit të Shkupit, të rinjtë përfaqësohen me 22% nga numri i përgjithshëm i kandidatëve në gjysmën e poshtme të listave të dorëzuara. Në listat e kandidatëve për pozitë të këshilltarëve në qytetin e Shkupit, 25,5% nga numri i përgjithshëm i kandidatëve në gjysmën e poshtme janë të rinj (grafiku 17).

Grafiku 17. Pasqyrë e kandidatëve në gjysmën e poshtme të listave të paraqitura sipas kategorive të moshave dhe rajoneve planore.

Pozicioni i bartësit të listës (lart/poshtë)				Moshë						Total	
				18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79		80+
Poshtë	Komuna urbane dhe rurale	Urbane	Total	690	649	438	303	202	49	10	2.341
			% e të kandiduarve në komunat urbane	29,50%	27,70%	18,70%	12,90%	8,60%	2,10%	0,40%	100,00%
	Rurale	Total	459	362	205	160	59	11	2	1.258	
		% e të kandiduarve në komunat rurale	36,50%	28,80%	16,30%	12,70%	4,70%	0,90%	0,20%	100,00%	
	Komunat në qytetin e Shkupit	Total	231	206	218	192	135	56	13	1.051	
		% në urban/Rural në komunat e Shkupit	22,00%	19,60%	20,70%	18,30%	12,80%	5,30%	1,20%	100,00%	
Total	Total	1.380	1.217	861	655	396	116	25	4.650		
	% e të gjithë të kandiduarve	29,70%	26,20%	18,50%	14,10%	8,50%	2,50%	0,50%	100,00%		

Pozicioni i bartësit të listës lart/poshtë				mosha						Total	
				18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79		80+
Poshtë	Kandidatë në Shkup	Qyteti i Shkupit	Total	84	77	56	54	41	13	5	330
			% e kandidatëve në Shkup	25,50%	23,30%	17,00%	16,40%	12,40%	3,90%	1,50%	100,00%
	Total	Total	84	77	56	54	41	13	5	330	
		% e kandidatëve në Shkup	25,50%	23,30%	17,00%	16,40%	12,40%	3,90%	1,50%	100,00%	

¹³ Përtej komunave brenda qytetit të Shkupit dhe vetë qytetit si njësi e veçantë e vetëqeverisjes lokale.

3. Analiza e mostrës të kandidatëve për këshilltarë nga perspektiva gjinore

Kandidatet për këshilltarë janë dukshëm më pak të përfaqësuara në pozitat e bartësve të listës së kandidatëve - vetëm 19.4% (n = 111) e bartësve të listave ishin gra (grafiku 18). Një boshllëk i ngjashëm gjinor mund të vërehet tek të rinjtë që janë bartës të listave të këshilltarëve. Nga gjithsej 11.7% e të rinjve nga numri i përgjithshëm i transportuesve, vetëm 22.4% janë femra. Përveç kësaj, ata janë më të përfaqësuar në komunat rurale (73.3% e bartësve të listave të rinj janë kandidatë në komunat rurale). Në anën tjetër, gratë në grupmoshat tjera janë më të përfaqësuara si bartëse në llojet e tjera të komunave (komuna urbane, komuna në kuadër të Qytetit të Shkupit dhe listat e këshilltarëve për këshillin në qytetin e Shkupit).

Grafiku 18. Pasqyrë e kandidatëve për këshilltarë – bartës të listave sipas grupmoshës dhe gjinisë.

Pozicioni i bartësit të listës lart/poshtë				mosha						Total
				18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	
Bartës	Gjini	Femra	Total	15	37	33	20	6	0	111
			% sipas gjinisë	13,50%	33,30%	29,70%	18,00%	5,40%	0,00%	100,00%
			% sipas moshës	22,40%	22,20%	20,20%	16,40%	12,00%	0,00%	19,40%
		Meshkuj	Total	52	130	130	102	44	3	461
			% sipas gjinisë	11,30%	28,20%	28,20%	22,10%	9,50%	0,70%	100,00%
			% sipas moshës	77,60%	77,80%	79,80%	83,60%	88,00%	100,00%	80,60%
	Total	Total	67	167	163	122	50	3	572	
		% sipas gjinisë	11,70%	29,20%	28,50%	21,30%	8,70%	0,50%	100,00%	
		% sipas moshës	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Gjithsej 15 parti/koalicione politike dhe 10 grupe të pavarura votuesish kanë dorëzuar listat e kandidatëve për këshilltarë të udhëhequra nga gratë (Grafiku 19). 12 parti/koalicione politike nuk kanë propozuar fare lista për këshilltarë femra dhe e njëjta gjë vlen edhe për 55 lista të pavarura. LSDM dhe koalicioni (25,2% nga numri i përgjithshëm i kandidatëve; n = 28), VMRO-DPMNE dhe koalicioni (13,5%; n = 15) dhe E majta (9%; n = 10). Dhjetë lista të pavarura (15.38%, nga gjithsej 65 lista) drejtohenin nga femra.

Grafiku 19. Pasqyrë e bartësve të listave të kandidatëve sipas gjinisë dhe subjekteve politike.

Subjekti politik	Femra	Përqindja e numrit të përgjithshëm të bartësve femra	Meshkuj	Përqindja e numrit të përgjithshëm të bartësve meshkuj
AA-AAA	1	0,9	29	6,3
Aleanca për Shqiptarët	0	0	1	0,2
BESA	2	1,8	21	4,6
Bashkimi Demokratik Boshnjak	5	4,5	6	1,3
VMRO-DPMNE dhe koalicioni	15	13,5	59	12,8
VMRO Partia Popullore	0	0	5	1,1
GROM	0	0	1	0,2

Subjekti politik	Femra	Përqindja e numrit të përgjithshëm të bartësve femra	Meshkuj	Përqindja e numrit të përgjithshëm të bartësve meshkuj
Lëvizja për demokraci, të drejta dhe liri	0	0	1	0,2
Lëvizja për bashkimin kombëtar të Turqve	0	0	5	1,1
Demokratët	2	1,8	12	2,6
Partia Demokratike e Turqve	0	0	15	3,3
DOM dhe PLD	9	8,1	42	9,1
PDSH	2	1,8	15	3,3
DSR	0	0	1	0,2
BDI	6	5,4	28	6,1
Maqedoni e Vetme	7	6,3	26	5,6
Integra	4	3,6	16	3,5
E Majta	10	9	28	6,1
MAAK	0	0	2	0,4
Era e tretë Maqedonase	0	0	5	1,1
Kandidatët e pavarur	10	9	55	11,9
PDT	0	0	6	1,3
PODEM	0	0	3	0,7
Rodina Maqedoni	6	5,4	3	0,7
ROM-ROMESKE	0	0	1	0,2
LSDM dhe koalicioni	28	25,2	53	11,5
Unioni i Romëve nga Maqedonia	0	0	2	0,4
Partia Tvoja	1	0,9	6	1,3
TMORO	3	2,7	14	3
Total	111	100	461	100

Për sa i përket pjesëmarrjes së femrave në gjysmën e sipërme dhe të poshtme të listave, është tejkaluar kuota ligjore për një minimum prej 40% të gjinisë së nënpërfaqësuar (grafiku 20). Nga numri i përgjithshëm i kandidatëve në gjysmën e parë të listave, 44,3% janë femra, ndërsa kjo është e vërtetë për 48,6% të kandidatëve në gjysmën e fundit. Të dhëna të tilla tregojnë se pavarësisht plotësimit të kuotës ligjore, kandidatet për këshilltare femra më shpesh gjenden në gjysmën e poshtme të listave të kandidatëve, gjë që mund të vërehet në të gjitha qarqet planifikuese. Është interesante të theksohet se në grupmoshën 18 deri në 29 vjeç, kandidatet për këshilltare janë pothuajse të përfaqësuara në mënyrë të barabartë me kolegët. Në gjysmën e sipërme të listave 52,3% janë femra dhe në gjysmën e poshtme 50,1%. Është gjithashtu e rëndësishme të theksohet se gratë e reja kanë më shumë gjasa të jenë në gjysmën e sipërme të listave të kandidatëve, pas së cilës përqindja e përfaqësimit zvogëlohet. Nga ana tjetër, tek të rinjtë vërehet tendenca e kundërt, pra sa më të rritur të jenë, aq më të mëdha janë shanset për të qenë në krye të listave të kandidatëve.

Grafiku 20. Pasqyra e kandidatëve për këshilltarë sipas pozicioneve në listë, grupmoshave dhe gjinisë.

Pozita në listë bartës /lartë/poshtë			mosha								Total
			18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	80+		
Pozita e lartë	Gjini	Femra	Total	652	628	508	271	106	41	1	2.207
			% në gjini	29,50%	28,50%	23,00%	12,30%	4,80%	1,90%	0,00%	100,00%
			% në moshë	52,30%	43,00%	43,50%	38,90%	33,90%	46,60%	16,70%	44,30%
		Meshkuj	Total	595	832	661	426	207	47	5	2.773
			% në gjini	21,50%	30,00%	23,80%	15,40%	7,50%	1,70%	0,20%	100,00%
			% në moshë	47,70%	57,00%	56,50%	61,10%	66,10%	53,40%	83,30%	55,70%
	Total	Total	1.247	1.460	1.169	697	313	88	6	4.980	
		% në gjini	25,00%	29,30%	23,50%	14,00%	6,30%	1,80%	0,10%	100,00%	
		% në moshë	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	
Poshtë	Gjini	Femra	Total	733	622	445	344	197	62	18	2.421
			% në gjini	30,30%	25,70%	18,40%	14,20%	8,10%	2,60%	0,70%	100,00%
			% në moshë	50,10%	48,10%	48,50%	48,50%	45,10%	48,10%	60,00%	48,60%
		Meshkuj	Total	731	672	472	365	240	67	12	2.559
			% në gjini	28,60%	26,30%	18,40%	14,30%	9,40%	2,60%	0,50%	100,00%
			% në moshë	49,90%	51,90%	51,50%	51,50%	54,90%	51,90%	40,00%	51,40%
	Total	Total	1.464	1.294	917	709	437	129	30	4.980	
		% në gjini	29,40%	26,00%	18,40%	14,20%	8,80%	2,60%	0,60%	100,00%	
		% në moshë	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Në gjysmën e sipërme të listave të kandidatëve, kandidatet për këshilltarë femra janë përgjithësisht më pak të përfaqësuara se kandidatët meshkuj. 44.5% e gjysmës së lartë në komunat urbane janë kandidatë femra (kundër 55.5% kandidatë meshkuj), dhe 43.4% në komunat rurale (kundrejt 56.6% kandidatë meshkuj). **43,9% e gjysmës së sipërme të listave të kandidatëve për këshilltarë në komunat e Shkupit janë kandidatë femra, kundrejt 56,1% meshkuj. Situata është e ngjashme me listat e kandidatëve për këshilltarë në Shkup - femrat janë të përfaqësuara me 47,6% në gjysmën e lartë (përkundrejt 52,4% meshkuj), gjegjësisht 46,7% në gjysmën e poshtme (kundrejt 53,3% meshkuj).** Pozicioni i vetëm ku kandidatet femra tejkalojnë numrin e kolegëve të tyre është gjysma e poshtme e listave të kandidatëve në komunat rurale (50.3% e kandidatëve femra kundrejt 49.7% e kandidatëve meshkuj) (grafiku 21).

Grafiku 21. Pasqyra e kandidatëve për këshilltarë sipas gjinisë, llojit të komunës dhe pozitës në listë.

Komuna urbane dhe rurale			Gjini		Total
			Femër	Mashkull	
Pozicioni në listë bartës/lart/poshtë Qyteti i Shkupit	Bartës	Total	2	13	15
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	13,3%	86,7%	100%
	Pozitë lart	Total	157	173	330
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	47,6%	52,4%	100%
	Pozitë poshtë	Total	154	176	330
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	46,7%	53,3%	100%
Total		Total	313	362	675
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	46,4%	53,6%	100%
Pozicioni në listë bartës/lart/poshtë urbane	Bartës	Total	48	200	248
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	19,4%	80,6%	100%
	Pozitë lart	Total	1.041	1.297	2.338
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	44,5%	55,5%	100%
	Pozitë poshtë	Total	1.137	1.204	2.341
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	48,6%	51,4%	100%
Total		Total	2226	2701	4927
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	45,2%	54,8%	100%
Pozicioni në listë bartës/lart/poshtë rurale	Bartës	Total	29	185	214
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	13,6%	86,4%	100%
	Pozitë lart	Total	547	713	1.260
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	43,4%	56,6%	100%
	Pozitë poshtë	Total	633	625	1.258
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	50,3%	49,7%	100%
Total		Total	1.209	1.523	2.732
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	44,3%	55,7%	100%
Pozicioni në listë bartës/lart/poshtë në komunat në kuadër të qytetit të Shkupit	Bartës	Total	32	63	95
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	33,7%	66,3%	100%
	Pozitë lart	Total	462	590	1.052
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	43,9%	56,1%	100%
	Pozitë poshtë	Total	497	554	1.051
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	47,3%	52,7%	100%
Total		Total	991	1.207	2.198
		% nga pozicioni në listë bartës/lart/poshtë	45,1%	54,9%	100%

Analiza e këshilltarëve të zgjedhur

1. Përshkrimi i mostrës së këshilltarëve të përzgjedhur

Në këtë pjesë janë paraqitur të gjeturat nga analiza e të dhënave për anëtarët e zgjedhur të këshillave komunale në të gjitha 81 njësitë e vetëqeverisjes lokale, të cilat janë shkarkuar nga faqja e internetit e KSHZ-së.

Numrin më të madh të vendeve të këshilltarëve (n = 467; 34,7% e të gjithë këshilltarëve të zgjedhur) e fituan kandidatët e VMRO-DPMNE-së dhe koalicionit, pasuar nga LSDM dhe koalicioni (n = 401 këshilltarë të zgjedhur; 29,8% nga numri i përgjithshëm të këshilltarëve të zgjedhur). Kjo vendosje e rezultateve zgjedhore në raport me pozitat e këshilltarëve është e pritshme, duke qenë se këto dy parti politike dhe koalicione kishin numrin më të madh të kandidatëve për pozitat e këshilltarëve. Ata pasohen nga këshilltarët e zgjedhur nga partia politike BDI (n = 170; 12.6%) (tabela 15).

Tabela 15. Shpërndarja e vendeve të fituara të këshillit sipas subjekteve politike.

Partia politike	Të rinj të zgjedhur	Këshilltarët e zgjedhur të një subjekti politik	% të rinj të zgjedhur	% nga të zgjedhur të një subjekti politik
LSDM dhe koalicioni	68	403	28,9%	16,9%
E Majta	11	49	4,7%	22,4%
VMRO dhe koalicioni	72	468	30,6%	15,4%
BDI	45	171	19,1%	26,3%
AA-AAA	15	81	6,4%	18,5%
Partia Demokratike e Turqve	4	17	1,7%	23,5%
PDSH	2	9	0,9%	22,2%
PLD dhe DOM	1	29	0,4%	3,6%
Kandidatët e pavarur	8	67	3,4%	11,9%
BESA	7	36	3,0%	19,4%
Të tjerët	2	17	0,9%	11,8%
Total	235	1.347	100%	17,45%

Mosha mesatare e 1347 këshilltarëve të zgjedhur në të gjitha 80 komunit dhe në qytetin e Shkupit është 39,63 vjet, që është rreth tre vjet më e ulët se kryetarët e zgjedhur. Gjithsej 64.3% e këshilltarëve të zgjedhur janë të moshës nga 30 deri në 49 vjeç, dhe grupmosha më e përfaqësuar janë këshilltarët e moshës 30 deri në 39 vjeç (35.0%; n = 472). Nga ana tjetër, të rinjtë përfaqësohen me 17.4% (n = 235) të të gjithë këshilltarëve të zgjedhur (grafiku 22). Duke vepruar kështu, është e rëndësishme të theksohet se një numër relativisht i vogël i kandidatëve të rinj të propozuar janë zgjedhur si këshilltarë. Bëhet fjalë për vetëm 8.5% të kandidatëve të rinj, kundrejt 12.63% të numrit total të kandidatëve të propozuar, gjë që thekson rëndësinë e pozicionit që kanë pasur kandidatët e rinj në listat e paraqitura.

Grafiku 22. Shpërndarja e këshilltarëve të zgjedhur sipas grupmoshave.

		Numër	Pikë përqindje
Të zgjedhur	18 - 29	235	17,4 %
	30 - 39	472	35,0 %
	40 - 49	395	29,3 %
	50 - 59	195	14,5 %
	60 - 69	47	3,5 %
	70 - 79	3	0,2 %
	Total	1.347	100,0 %

Përqindja më e madhe e numrit të përgjithshëm të këshilltarëve të rinj të zgjedhur vjen nga dy subjektet politike që kanë pasur numrin më të madh të kandidatëve në zgjedhjet lokale. Pothuajse një e treta (30,6%) e këshilltarëve të rinj të zgjedhur janë propozuar nga VMRO-DPMNE dhe koalicioni, dhe 28,9% nga LSDM dhe koalicioni. Kandidatët e rinj për këshilltarë nga shumica e partive nuk u zgjedhën fare për anëtarë të këshillave komunale.

Mosha mesatare më e ulët e këshilltarëve të zgjedhur vërehet në komunat e Sarajit (31.47 vjeç), Konçes (33.11 vjeç) dhe Karbincit (33.44 vjeç). Mosha mesatare më e lartë kanë këshilltarët e zgjedhur në Pehçevë (46,91 vjet), Negotinë (45,47 vjet) dhe Gjevgjeli (44,53 vjet). Në nivel kryeqyteti, mosha mesatare e këshilltarëve të zgjedhur është 41.96 vjeç. Tabela me moshën mesatare të këshilltarëve të zgjedhur në të gjitha njësitë e qeverisjes vendore në vend gjendet në Shtojcën 1.

Nëse shikojmë moshën mesatare të këshilltarëve të zgjedhur në qarqe të ndryshme të vendit, nuk vërehet dallim i rëndësishëm ndërmjet qarqeve (tabela 16). Megjithatë, është interesant të theksohet se **në qarqet me kryetarë komunash me moshë mesatare më të ulët krahasuar me qarqet e tjera, janë zgjedhur këshilltarë me moshë mesatare më të lartë.** Një shembull i tillë është rajoni planor i Vardarit, ku mosha mesatare e kryetarëve të komunave është ndër më të ulëtat (M = 38,22 vjet), dhe ajo e këshilltarëve është më e larta në krahasim me rajonet e tjera (M = 41,7 vjet).

Tabela 16. Mosha mesatare e këshilltarëve të zgjedhur sipas rajoneve planifikuese.

Rajone planore	Mosha mesatare	Numri i zgjedhur i këshilltarëve të komunave	Devijim i zakonshëm	Mosha më e ulët	Mosha më e lartë
Rajoni i Shkupit	40,26	362	10,644	20	69
Rajoni i Vardarit	41,70	119	9,562	23	65
Rajoni Lindor	39,47	153	10,871	19	78
Rajoni Jugperëndimor	39,74	148	10,640	20	63
Rajoni Juglindor	38,51	160	10,509	21	68
Rajoni i Pellagonisë	39,35	141	10,588	20	65
Rajoni i Pollogut	37,63	160	10,095	19	67
Rajoni Verilindor	40,35	104	10,271	21	67
Total	39,63	1.347	10,491	19	78

Kur analizohet mosha mesatare në komunat urbane dhe rurale, si dhe në komunat në kuadër të qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, mund të vërehet se **këshilltarët e zgjedhur në komunat rurale janë mesatarisht më të rinj, në krahasim me komunat e dy kategorive tjera** (tabela 17). Mosha mesatare e këshilltarëve të zgjedhur në komunat rurale është 37,87 vjet, ndërsa këshilltarët e zgjedhur në komunat urbane, ata të kryeqytetit dhe qytetit të Shkupit kanë një moshë mesatare prej rreth 40 vjet.

Tabela 17. Moshë mesatare e këshilltarëve të zgjedhur në komuna, e ndarë sipas llojit të komunës.

Lloji i komunës	Moshë mesatare	Numri i kryetarëve të zgjedhur	Devijim i zakonshëm	Moshë më e ulët	Moshë më e lartë
Urbane	40,29	634	10,390	19	78
Rurale	37,87	438	10,261	19	67
Komunat në qytetin e Shkupit	40,70	230	10,598	20	69
Qyteti i Shkupit	41,96	45	11,658	23	66

1. Analiza e këshilltarëve të zgjedhur nga këndvështrimi gjinor

Duke pasur parasysh se 45% e kandidatëve për këshilltarë të propozuar ishin femra të cilat ishin më së shumti të përfaqësuara në gjysmën e poshtme të listave të dorëzuara, është veçanërisht e rëndësishme të theksohet se **vetëm 36.2% e të gjithë këshilltarëve të zgjedhur janë femra. Me fjalë të tjera, edhe pse është plotësuar dhe tejkaluar kuota ligjore për gjininë më pak të përfaqësuar në listat e kandidatëve, kandidatet femra gjenden edhe më shpesh në pozita jofitimprurëse në lista, që në fakt do të thotë se përfaqësimi i kandidateve femra nuk reflektohet më tutje në numrin e këshilltarëve të zgjedhur.** Është interesante të theksohet se **boshllëku gjinor ndërmjet këshilltarëve të zgjedhur dhe këshilltareve femra është më i ulëti në grupmoshën 18-29 vjeç - 43.4% e këshilltarëve të zgjedhur në këtë grupmoshë janë femra dhe 56.6% tjerët janë meshkuj.** Në të gjitha grupmoshat e tjera, boshllëku gjinor është më i madh - këshilltarët e zgjedhur janë pothuajse dy herë më të shumtë se këshilltaret femra (grafiku 23).

Grafiku 23. Shpërndarja e këshilltarëve të zgjedhur sipas grupmoshave dhe gjinisë.

		18 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	
Femra	Total	102	166	137	70	12	1	488
	% në gjini	20,90%	34,00%	28,10%	14,30%	2,50%	0,20%	100,00%
	% në grupmoshë	43,40%	35,20%	34,70%	35,90%	25,50%	33,30%	36,20%
Meshkuj	Total	133	306	258	125	35	2	859
	% në gjini	15,50%	35,60%	30,00%	14,60%	4,10%	0,20%	100,00%
	% në grupmoshë	56,60%	64,80%	65,30%	64,10%	74,50%	66,70%	63,80%
Total	Total	235	472	395	195	47	3	1.347
	% në gjini	17,40%	35,00%	29,30%	14,50%	3,50%	0,20%	100,00%
	% në grupmoshë	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Kandidatet femra për këshilltare janë dukshëm më pak të zgjedhura në komunat rurale - vetëm 27.5 nga këshilltaret e zgjedhura në këtë lloj komune janë gra, që është 8% më pak se në komunat urbane. **Boshllëku gjinor është më i ulëti në Qytetin e Shkupit dhe komunat brenda qytetit të Shkupit, ku 40% e këshilltarëve të zgjedhur janë femra** (grafiku 24). Të dhëna të tilla pasqyrohen edhe në analizën e këshilltarëve të zgjedhur sipas rajoneve planore. Në të gjitha qarqet, përqindja e këshilltarëve të zgjedhur varion nga 32% e numrit të përgjithshëm të këshilltarëve (në rajonin Jugperëndimor) deri në 40% (në rajonin Lindor). Nuk ka dallim të madh ndërmjet moshës mesatare të këshilltarëve të zgjedhur - femrat e zgjedhura janë mesatarisht rreth një vit e gjysmë më të reja se kolegët e tyre.

Grafiku 24. Pasqyra e këshilltarëve të zgjedhur sipas gjinisë dhe llojit të komunës.

			Urbane	Rurale	Komunat brenda qytetit të Shkupit	Qyteti i Shkupit	
Gjini	Femra	Total	243	134	93	18	488
		% e grave	49,80%	27,50%	19,00%	3,70%	100,00%
		% në komuna	38,30%	30,30%	40,40%	40,00%	35,90%
	Meshkuj	Total	391	304	137	27	859
		% e burrave	45,60%	35,40%	15,90%	3,10%	100,00%
		% në komuna	61,70%	69,70%	60,00%	60%	64,10%
Total	Total	634	438	230	45	1347	
	% e burrave dhe grave	48,80%	33,50%	17,70%	3,30%	100,00%	

GJETJET DHE KONKLuzionet Kryesore

Në këtë hulumtim jemi fokusuar në pjesëmarrjen e qytetarëve të rinj në zgjedhjet vendore si (kandidatë për) vendimmarrës në nivel lokal, duke shfrytëzuar si rast studimi zgjedhjet lokale të vitit 2021. Duke marrë parasysh specifikën e modelit të vetëqeverisjes lokale, përfshirja e të rinjve në listat e kandidatëve për kryetarë komunash dhe anëtarë të këshillave komunale u analizua si tregues kryesor i pozicionit të tyre në zgjedhje. Krahas kësaj, hulumtimi ofron edhe një këndvështrim gjinor për shkak të nevojës për të analizuar pozitën e gruas si një grup tjetër qytetarësh të cilët, sikurse të rinjtë, janë më pak të përfaqësuar në pozita publike.

Të dhënat tregojnë se përqindja e kandidatëve të rinj dhe në përgjithësi kandidatëve femra për postin e kryetarëve të komunave në mbarë vendin është jashtëzakonisht e vogël. Sipas të dhënave ka një tavan qelqi¹⁴ për sa i përket pjesëmarrjes së të rinjve, por edhe të grave, në zgjedhjet për postet e kryetarëve të komunave. Të rinjtë dhe femrat marrin pjesë në punën e subjekteve politike dhe përfaqësohen në përqindje më të lartë si kandidatë për pozitat e këshilltarëve, krahasuar me kandidatët për kryetar komune. Mirëpo, këto dy grupe qytetarësh jashtëzakonisht rrallë marrin mbështetjen e partive për të kandiduar për kryetar komune, gjë që duket veçanërisht në të dhënat për zgjedhjet lokale të vitit 2021.

Ndonëse përfaqësohen në një përqindje më të lartë të listave të kandidatëve për postet e këshilltarëve, të rinjtë, por edhe femrat, shpesh vendosen në pozicione jofitimprurëse dhe nuk arrijnë të kalojnë pragun për hyrje në këshillat komunale. Me fjalë të tjera, të rinjtë zakonisht pozicionohen në gjysmën e poshtme të listave të kandidatëve për këshilltarë, gjë që rezulton me një numër të vogël të kandidaturave të suksesshme të qytetarëve të rinj, pra zgjedhjen e tyre për anëtarë të këshillit komunal. Më shpesh, të rinjtë janë kandidatë në komunat rurale dhe urbane, gjë që tregon një trend të dhënies së mundësive për të rinjtë në ato komuna në masë më të madhe sesa të rinjtë që jetojnë në komunat e qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit.

Ndikim të madh në pozicionin e të rinjve në listat e kandidatëve për këshilltarë ka edhe numri i kandidaturave të paraqitura nga subjektet politike. Në subjektet politike që kanë numër më të madh të kandidatëve, në listat e këshillit ka edhe një numër më të madh të të rinjve. Nga ana tjetër, në subjektet politike me numër më të vogël kandidatësh, të rinjtë e kanë më të vështirë të arrijnë në pozita më të larta kandidimi. Duke pasur parasysh se rreth një e treta e të rinjve janë në fund të listave të kandidatëve të partive politike dhe relativisht rrallë kanë mundësi të jenë bartës të tyre, mund të konstatojmë një fenomen të përdorimit të kandidatëve të rinj si kandidatë për plotësimin e listat e kandidatëve. Ky pretendim mbështetet nga fakti se shanset më të mëdha për të votuar të rinjtë janë në komunat rurale, ku ata janë dukshëm më shpesh në gjysmën e sipërme të listave të kandidatëve.

Vërehet përfaqësimi më i lartë i të rinjve të përzgjedhur nga listat e kandidatëve për postet e këshilltarëve në rajonin Juglindor, edhe pse konsiderohet një rajon me përqindje të madhe të migrimit të të rinjve. Një nga interpretimet e mundshme për këtë fenomen është se ata të rinj që kanë mbetur në bashkitë e rajonit Juglindor kanë shanse më të mëdha për t'u nominuar nga subjektet politike, në ndryshim nga ato bashki ku ka një përqendrim më të madh të të rinjve dhe "konkurrencë" për sa i përket pozicioneve për kandidatë është më e madhe.

Femrat e reja kanë më shpesh mundësinë të jenë në listat e kandidatëve në krahasim me koleget e tyre, por edhe në krahasim me gratë e kategorive të tjera të moshave (30+ vjeç). Kjo tregon një trend të përfshirjes së hershme të femrave të reja nga subjektet politike kur bëhet fjalë për listat e kandidatëve nëpër komuna, por suksesi i tyre sërish varet nga pozicionimi i listave.

Në përgjithësi, përfaqësimi i të rinjve në zgjedhjet vendore 2021 është në nivel të ulët, veçanërisht për postet e kryetarëve të komunave dhe pozitat mbajtëse në listat e kandidatëve për postet e këshilltarëve. Zgjedhjet vendore janë një fushë specifike e demokracisë përfaqësuese, ku kostot e fushatës zgjedhore përballohen kryesisht nga vetë kandidatët (veçanërisht për postin e kryetarit).

¹⁴ Përkufizimi i „tavanit të qelqit“ nënkupton termin anglez „Glass ceiling“ sipas përkufizimit të Merriam Webster të disponueshëm këtu <https://www.merriam-webster.com/dictionary/glass%20ceiling>

Duke marrë parasysh pozitën e marginalizuar ekonomike të të rinjve deri në 29 vjeç, si dhe ndikimin e tyre natyrshëm më të ulët social-politik, ka disa arsye të mundshme për rezultatet e marra në këtë hulumtim. Një pjesë e tyre trajtohen në kapitullin “Informacioni cilësor”, por për të pasur një pasqyrë të plotë të pengesave dhe sfidave me të cilat ballafaqohen të rinjtë gjatë përfshirjes së drejtpërdrejtë në proceset politike, analiza e tyre e thelluar përmes kërkimeve të ardhshme ka një rëndësi të madhe.

Informacion cilësor

Përveç të dhënave sasiore të marra nga KSHZ-ja, gjetjet e këtij hulumtimi iu prezantuan politikanëve të rinj dhe pjesëmarrësve në zgjedhjet lokale të vitit 2021, me një ngjarje të mbajtur në dhjetor të vitit 2021. Qëllimi i aktivitetit ishte njohja e politikanëve të rinj dhe pjesëmarrësve në zgjedhjet lokale me rezultatet e përfituara nga analiza e të dhënave që përmban ky hulumtim, por edhe plotësimi i tyre me informacion cilësor për pengesat dhe sfidat me të cilat përballen të rinjtë gjatë pjesëmarrjes në proceset politike.

Është e rëndësishme të theksohet se mbështetja nga mjedisi i afërt i të rinjve ka një rëndësi të madhe për përfshirjen e tyre të hershme në politikë, gjë që u përmend nga të gjithë pjesëmarrësit në diskutim. Nga ana tjetër, pengesat financiare që janë veçanërisht të dukshme në zgjedhjet vendore, në drejtim të financimit të pavarur të fushatës, paraqesin një pengesë thelbësore që shpeshherë i pengon të rinjtë të kandidojnë për postet më të larta në bashkitë e vendit tonë. Gjithashtu, përkrahja e vazhdueshme nga subjektet politike për ata të rinj që janë aktivë në nivel lokal, ngritja e kapaciteteve të tyre dhe përfshirja në proceset politike brenda subjekteve politike, është një mbështetje e rëndësishme për të rinjtë që tashmë janë aktivë në jetën politike.

Këta tregues cilësorë mund dhe duhet të hulumtohen më tej në lidhje me pjesëmarrjen e të rinjve në proceset politike, gjë që do të ofronte më shumë informacion dhe njohuri shtesë për motivimin, optimizmin apo pesimizmin e të rinjve për pjesëmarrjen e tyre në proceset politike.

REKOMANDIME

Duke marrë parasysh procesin e krijimit të analizës, të dhënat nga hulumtimi dhe rekomandimet nga tryeza e rrumbullakët kushtuar promovimit të gjetjeve kryesore, rekomandimet e mëposhtme u janë bërë palëve kryesore të interesit:

Për partitë politike:

- Partitë politike duhet të punojnë në ngritjen e kapaciteteve të anëtarëve të tyre të rinj, veçanërisht në drejtim të udhëheqjes së fushatave, njohjes dhe kuptimit të proceseve politike, menaxhimit të mirë të pozitive të zgjedhura dhe të emëruara, si dhe fusha të tjera të rëndësishme për përgatitjen e personelit të ardhshëm politik.
- Partitë politike duhet të zhvillojnë programe dhe qasje përmes të cilave do të forcojnë rininë dhe anëtarët e tyre në lidhje me mënyrën e komunikimit me të rinjtë dhe mënyrën e shkrimit të masave të destinuar për ta.
- Duhet të sigurojnë përfaqësimin e të rinjve nga të rinjtë e partisë politike në Bordin ekzekutiv, Bordin qendror, kryesinë dhe organet e tjera drejtuese dhe udhëheqëse, me qëllim të ofrimit të kanaleve të drejtpërdrejta për pjesëmarrje në krijimin e politikave dhe përfaqësimin e të rinjve.
- Partitë politike duhet të sigurojnë përfshirjen e anëtarëve të tyre të rinj, si dhe mendimet dhe nevojat e qytetarëve të rinj në zhvillimin e programeve të tyre në fusha të ndryshme, jo vetëm për çështjet rinore.
- Partitë politike duhet të ofrojnë buxhete për mbështetje operative dhe financiare për kandidatët e rinj dhe kandidatët me më pak mundësi ekonomike gjatë fushatave.
- Kandidatët e rinj të marrin hapësirë dhe marrin pjesë aktive në fushata, me fjalimet, paraqitjet dhe aktivitetet e tyre.
- Partitë politike të garantojnë përfaqësimin e të rinjve si kandidatë në listat e tyre për këshilltarë dhe kryetarë bashkie, në një proporcion të caktuar dhe në mënyrë të barabartë (pra edhe në vendet më të larta të listave). Një nga mundësitë është vendosja e kuotave për kandidatët e rinj gjatë përgatitjes së listave.
- Partitë politike duhet të sigurojnë që fushatat dhe programet e tyre të jenë të aksesueshme dhe t'u komunikohen qytetarëve të rinj.
- Pas zgjedhjeve, partitë politike duhet të krijojnë mekanizma për të monitoruar zbatimin e masave të planifikuara për të rinjtë nga programet.
- Partitë duhet të ofrojnë kushte për bashkëpunimin e të rinjve me qendrat analitike dhe kërkimore të partive, për të përfaqësuar dhe zhvilluar kapacitetet e të rinjve dhe të forumeve rinore.

Për forumet rinore të partive politike:

- ✎ Forumet rinore duhet të avokojnë për pjesëmarrje më të madhe të përfaqësuesve dhe anëtarëve të tyre në krijimin e programeve, politikave dhe qëndrimeve të partive politike dhe përcaktimin e listave zgjedhore.
- ✎ Duhet të marrin pjesë në krijimin e programeve të partive për zgjedhjet jo vetëm në segmentet rinore, por edhe në kapitujt e tjerë të programeve ku kanë ekspertizë dhe rekomandime.
- ✎ Forumet rinore duhet të përgatisin personelin e tyre për pozita drejtuese dhe vendimmarrëse, në mënyrë që të jenë më të përgatitur për menaxhim të suksesshëm si politikanë të rinj të ardhshëm.
- ✎ Forumet rinore duhet të zhvillojnë analizat e tyre për nevojat e të rinjve, në bashkëpunim me qendrat kërkimore dhe analitike të palëve për politikëbërje të bazuar në fakte.
- ✎ Forumet rinore duhet të krijojnë dhe mbajnë dialog me aktorët e tjerë në mjedisin e tyre gjatë punës së tyre, duke përcaktuar programe dhe duke avokuar për çështje me interes për të rinjtë.

Për institucionet:

- ✎ Komisioni shtetëror i zgjedhjeve duhet të zgjerojë formularin për paraqitjen e listave të kandidatëve për zgjedhje për të përfshirë informacione më të rëndësishme për kandidatët (p.sh. nivelin arsimor më të lartë të aritur dhe ekspertizën, përkatësinë etnike dhe të dhëna të tjera). Duhet kërkuar nga partitë politike që të japin një biografi të shkurtër për secilin kandidat në lista.
- ✎ Teknologjia e marrjes së gjurmëve të gishtave të votuesve do të përdoret për të adresuar të dhënat mbi demografinë e votuesve, të cilat mund të ofrojnë informacion mbi pjesëmarrjen e të rinjve dhe zakonet e votimit.
- ✎ Të ofrojnë mbështetje financiare për partitë politike që ofrojnë mundësi për kandidatët e rinj duke vendosur kritere gjatë llogaritjes së financimit të partive.
- ✎ Të vendosen kuota për përfaqësimin e kandidatëve të rinj në postet zgjedhore.
- ✎ Vetëqeverisjet lokale dhe Qyteti i Shkupit duhet të angazhohen në zbatimin e plotë dhe efikas të Ligjit për pjesëmarrjen e të rinjve dhe politikat rinore dhe obligimet nën autoritetin e tyre.
- ✎ Vetëqeverisjet lokale duhet të sigurojnë pjesëmarrjen dhe konsultimin e të rinjve në proceset politike, përmes pjesëmarrjes së tyre në seancat e këshillave të vetëqeverisjes lokale, vizitave në institucione, sesioneve tematike, ngjarjeve të “marrëveshjes” së të rinjve dhe të ngjashme.
- ✎ Agjencia për rini dhe sport dhe Organi kombëtar këshillimor për rininë (sipas Ligjit për pjesëmarrjen rinore dhe politikat rinore) të organizojnë një konferencë vjetore kombëtare për organizatat rinore dhe të rinjtë e partive politike si forum diskutimi për çështjet rinore.
- ✎ Qëndrimi i të rinjve të diskutohet në kuadër të kuvendit dhe këshillave komunale.

Për të rinjtë:

- ✎ Të informohen për procesin zgjedhor, programet e partive politike dhe kandidatët në zgjedhje. Të kërkojnë dhe të informohen për përmbajtjen e programeve të partive politike.
- ✎ T'u qasen partive politike, forumeve rinore të tyre dhe kandidatëve me pyetjet dhe propozimet e tyre. Të kontaktojnë kandidatët e rinj në zgjedhje dhe vendimmarrësit e rinj të përzgjedhur me pyetjet dhe propozimet e tyre.
- ✎ Të komunikojnë me institucionet përgjegjëse për zgjidhjen e problemeve dhe nevojave të tyre, me propozimet, pyetjet dhe rekomandimet e tyre.
- ✎ Të informohen për zyrtarët rinorë në komunat e tyre dhe të komunikojnë me ta.

Për komunitetin zhvillimor:

- ✎ Të sigurojnë programe për mbështetjen dhe zhvillimin e të rinjve të partive politike dhe bashkëpunimin e tyre në shoqëri, veçanërisht në nivel ndërmjet partive politike.
- ✎ Të organizohen fushata informuese dhe mobilizuese për të rinjtë lidhur me të drejtat e votës dhe pjesëmarrjen politike.
- ✎ Të sigurojnë mbështetje për pushtetin vendor në zbatimin e politikave rinore, si dhe në arritjen e komunikimit dhe bashkëpunimit ndërmjet këshilltarëve të rinj.
- ✎ Të sigurojnë informacion, edukim dhe mbështetje për këshilltarët dhe kryetarët e rinj të bashkive për të kryer funksionet e tyre.

LITERATURA E PËRDORUR

Galevski, M. (2019). Pjesëmarrja socio-politike e të rinjve në Maqedoninë e Veriut: Apati, optimizëm apo zhgënjim?. Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut: Fondacioni Uestminster për demokraci.

Enti shtetëror i statistikave. (2021). Baza e MAKStat: Normat e aktivitetit sipas grupmoshave dhe gjinisë, tremujore. Statusi deri më 20.11.2021.

Gjorgjiovaska, J. dhe Galevski, M. (2021). Pjesëmarrja socio-politike e të rinjve në Maqedoninë e Veriut: pabarazi, pasiguri dhe pritshmëri të ndryshme. Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut: Fondacioni Uestminster për demokraci.

Ligji për organizimin territorial të vetëqeverisjes lokale në Republikën e Maqedonisë së Veriut. (2004). "Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 55/04; 12/05; 98/08; 10608; 149/14.

OSBE dhe ODIHR - Misioni i Vëzhgimit të Zgjedhjeve ODIHR. (2021). Deklaratë për konkluzionet preliminare - Republika e Maqedonisë së Veriut - Zgjedhjet lokale, 17 tetor 2021.

Topuzovska-Latkoviç, M., Popovska, M., Cacanovska, R., Jakimovski, J., Sasajkovski, S., Simovska, E. dhe Zabijakin-Çatleska, V. (2016). Studimi i të rinjve në Republikën e Maqedonisë 2016. Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut: Instituti për hulumtime sociologjike dhe politiko-juridike.

Topuzovska-Llatkoviç, M., Borota-Popovska, M., Serafimovska, E., Cekiq, A. dhe Starova, N. (2019). Studimi për të rinjtë në Maqedoninë e Veriut 2018/2019. Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut: Friedrich Ebert.

Kushtetuta e Republikës së Maqedonisë së Veriut. (1991). Vendim për shpallje - 17.11.1991.

Sekretariati i Commonwealth. (2020). Indeksi dhe raporti i zhvillimit global i rinisë.

Sekretariati i Commonwealth.

Kongresi i autoriteteve lokale dhe rajonale të Këshillit të Evropës. (2015). Karta Evropiane e rishikuar për pjesëmarrjen e të rinjve në jetën lokale dhe rajonale. Keshilli i Europës.

Komisioni European. (2021). Raporti i Maqedonisë së Veriut 2021. Strasburg: Komisioni Evropian.

Forumi Rinor Evropian - Këshilli i anëtarëve. (2006). Rezolutë për uljen e moshës zgjedhore në moshën 16 vjeç. Prato, Itali: Forumi rinor Evropian.

Unioni ndërparlamentar. (2018). Pjesëmarrja e të rinjve në parlamentet kombëtare: Raporti 2018. Gjenevë: Unioni ndërparlamentar.

Lührmann, A. (2013). Rritja e pjesëmarrjes politike të të rinjve gjatë gjithë ciklit zgjedhor: Një udhëzues praktike të mirë. Nju Jork, NY: Programi i Kombeve të Bashkuara për zhvillim.

Park, A. (2004). A i ka zhgënjyer politika moderne të rinjtë? Në A. Park, K. Curtis, C. Thompson, C. Bromley, & M. Phillips (Eds.), Qëndrimet sociale britanike: Raporti i 21-të (fq. 23-48). Thousand Oaks: Sage.

Kombet e Bashkuara. (2016). Raporti botëror i rinisë: Angazhimi qytetar i të rinjve. Kombet e Bashkuara.

Zivetz, L. (2019). Vlerësimi ndërsektorial i të rinjve - Maqedonia e Veriut. Arlington, VA: Navanti Group.

Shtojca 1:

Tabelat dhe vizualizimet shitesë

Në këtë shtojcë janë zhvendosur tabelat dhe grafikët e mëposhtëm:

Tabela 1. Numri i nevojshëm i nënshkrimeve për paraqitjen e listës së kandidatëve të pavarur për anëtarë të këshillit dhe kryetar komune, sipas madhësisë së komunës.

Tabela 2. Pasqyrë e numrit të kandidaturave të paraqitura për kryetarë komune dhe këshilltarësh dhe numri i subjekteve politike që i kanë paraqitur ato për secilën komunë.

Tabela 3. Pjesëmarrja e të rinjve në listat e kandidatëve të paraqitur nga të gjitha subjektet politike, sipas pozicionit të kandidatëve të rinj (18-29 vjeç).

Tabela 4. Moshë mesatare e këshilltarëve të zgjedhur në të gjitha njësitë e qeverisjes lokale në vend.

Harta 1. Harta e të gjitha njësive të vetëqeverisjes lokale në Republikën e Maqedonisë së Veriut sipas numrit të vendeve të këshilltarëve në këshillin e tyre komunal.

Harta 2. Harta e të gjitha njësive të vetëqeverisjes vendore sipas numrit të kandidatëve për kryetarë të komunave të paraqitura në secilën prej tyre.

Harta 3. Harta e të gjitha njësive të qeverisjes lokale, sipas moshës mesatare të kandidatëve për kryetar komune.

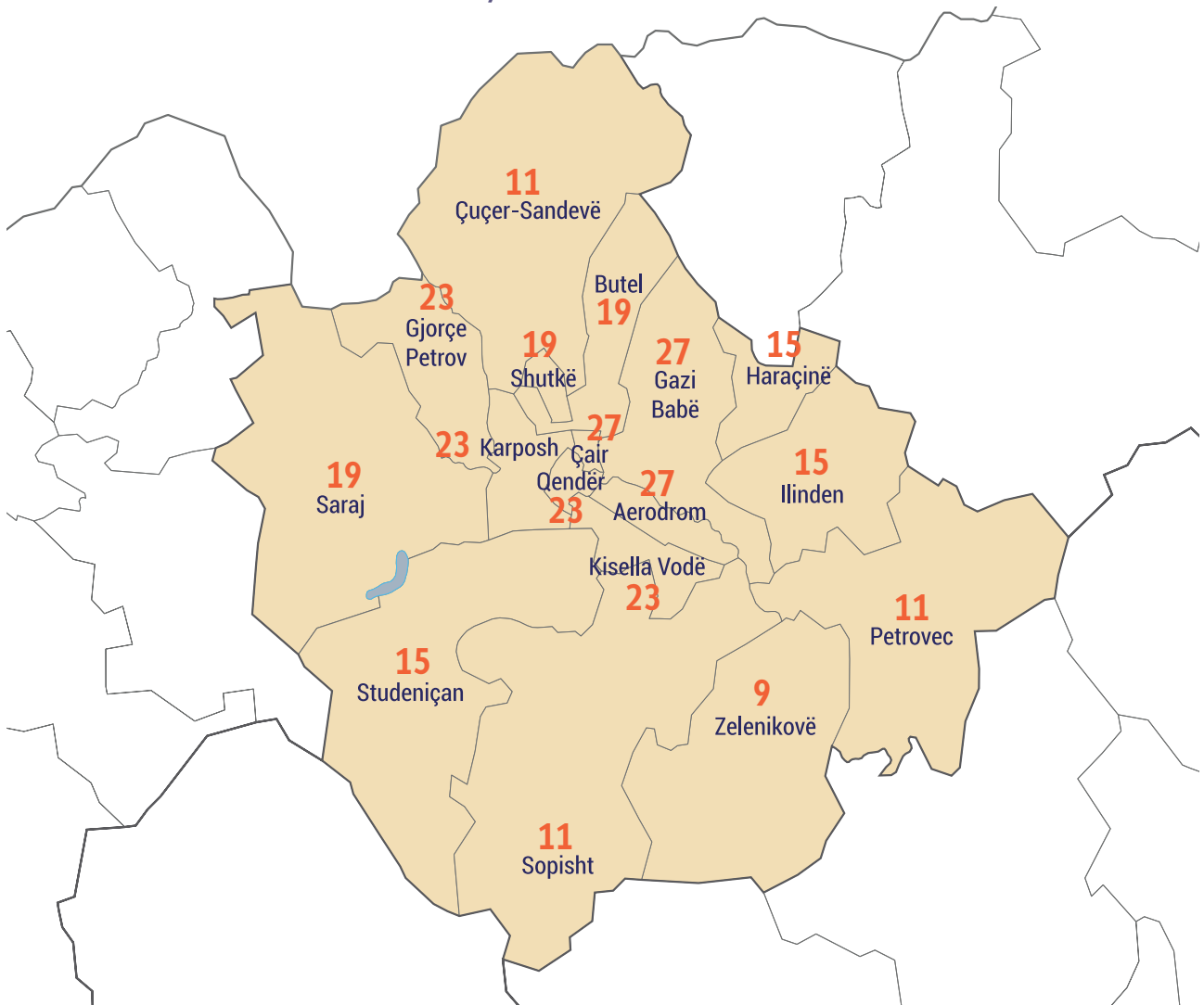
Harta 4. Harta e të gjitha njësive të qeverisjes lokale, sipas numrit të kandidatëve për postet e këshilltarëve.

Harta 5. Harta e të gjitha njësive të vetëqeverisjes lokale, sipas moshës mesatare të kandidatëve për pozitat e këshilltarëve.

Tabela 1. Paraqitja e numrit të kërkuar të nënshkrimeve për paraqitjen e listës së pavarur të kandidatëve për anëtarë të këshillit dhe kryetar komune, sipas madhësisë së komunës.

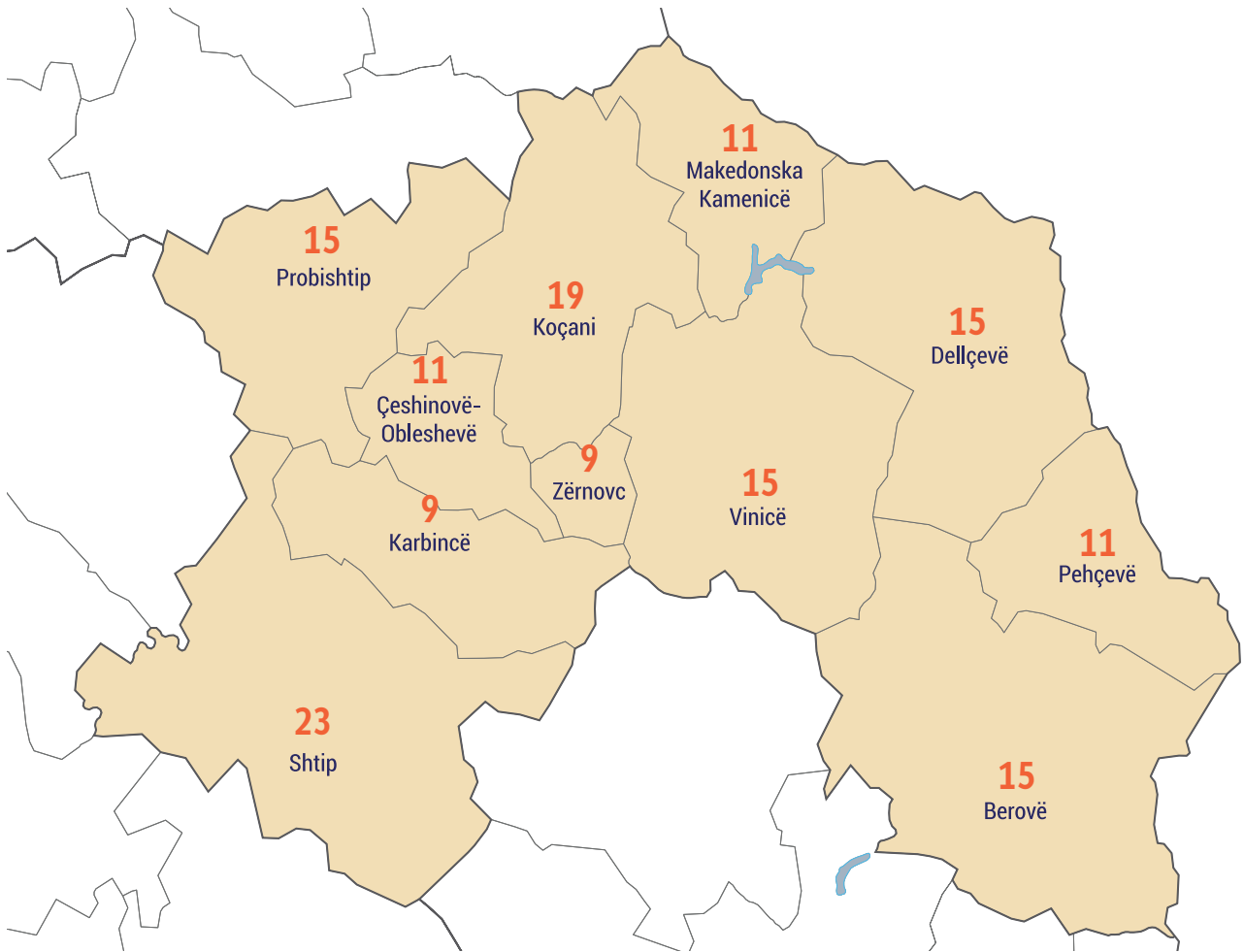
Madhësia e komunës	Numri i nënshkrimeve të kërkuara nga votuesit e regjistruar
Deri më 10.000 banorë	Së paku 100 nënshkrime
Nga 10.001 deri më 30.000 banorë	Së paku 150 nënshkrime
Nga 30.001 deri më 50.000 banorë	Së paku 250 nënshkrime
Nga 50.001 deri më 100.000 banorë	Së paku 350 nënshkrime
Mbi 100.001 banorë	Së paku 450 nënshkrime
Në qytetin Shkup	Së paku 1.000 nënshkrime

Harta 1. Harta e të gjitha komunave në Republikën e Maqedonisë së Veriut sipas numrit të vendeve të këshilltarëve në këshillin e tyre komunal.

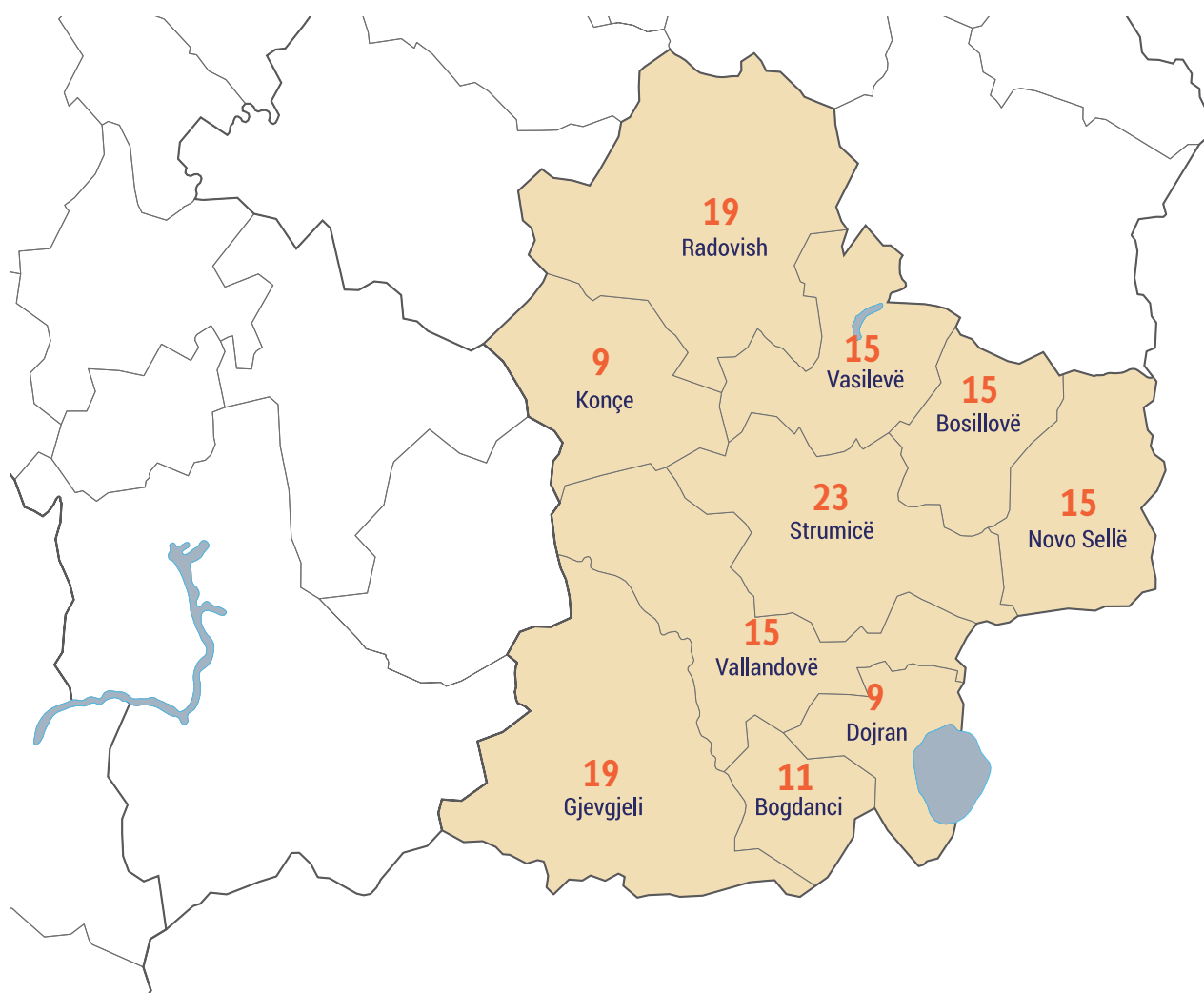
RAJONI PLANOR I SHKUPIT

Komuna	Numri i vendeve të këshilltarëve
Aerodrom	27
Haraçinë	15
Butel	19
Gazi Babë	27
Gjiroçe Petrov	23
Zelenikovë	9
Ilinden	15
Karposh	23
Kisella Vodë	23
Petrovec	11
Saraj	19
Qyteti Shkup	45
Sopišt	11
Studenica	15
Qendër	23
Çair	27
Çučer-Sandevë	11
Shutkë	19

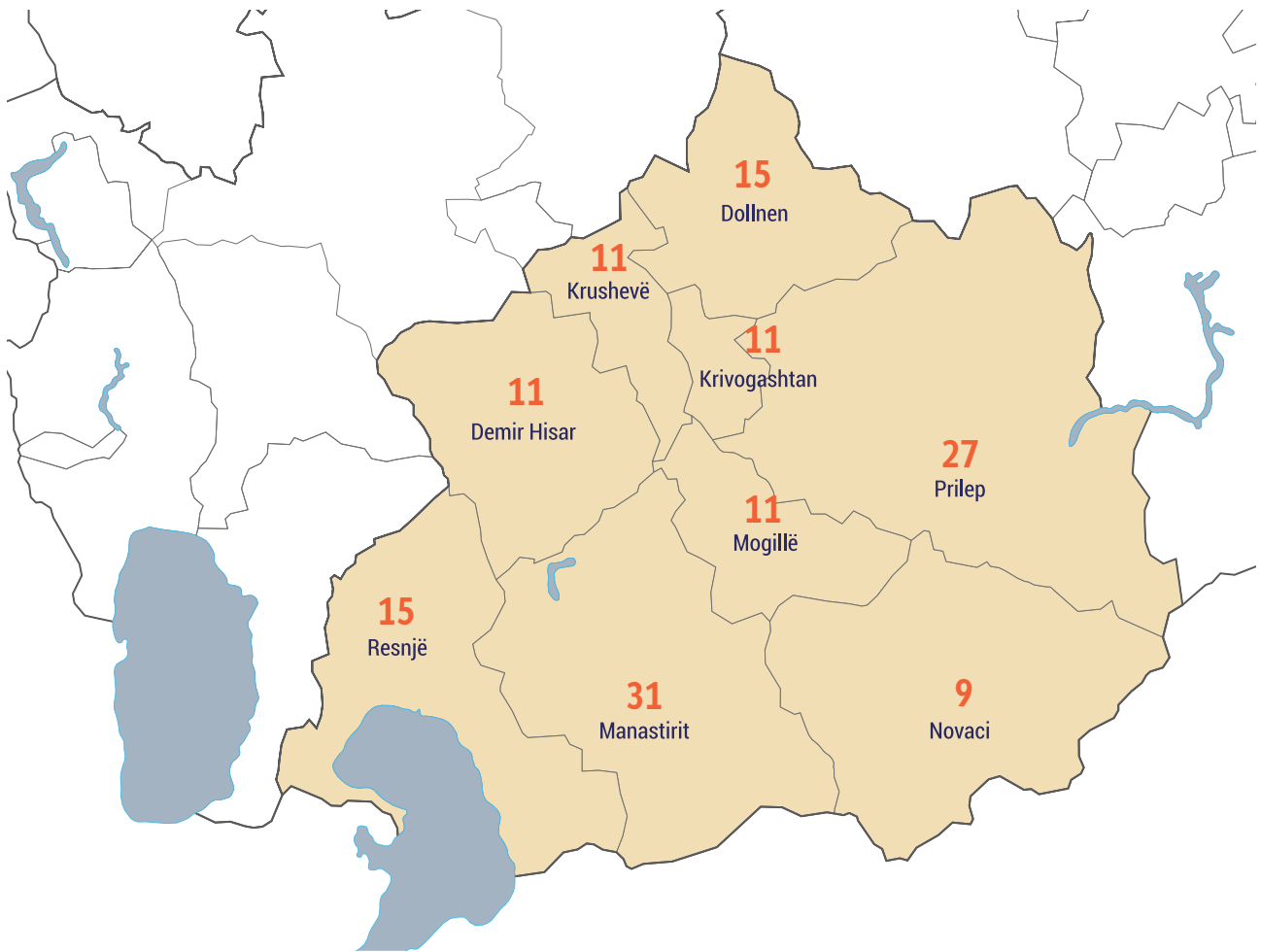
RAJONI PLANOR LINDOR

Komuna	Numri i vendeve të këshilltarëve
Berovë	15
Vinicë	15
Dellçevë	15
Zërnovc	9
Karbincë	9
Koçani	19
Makedonska Kamenicë	11
Pehçevë	11
Probishtip	15
Çeshinovë-Obleshevë	11
Shtip	23

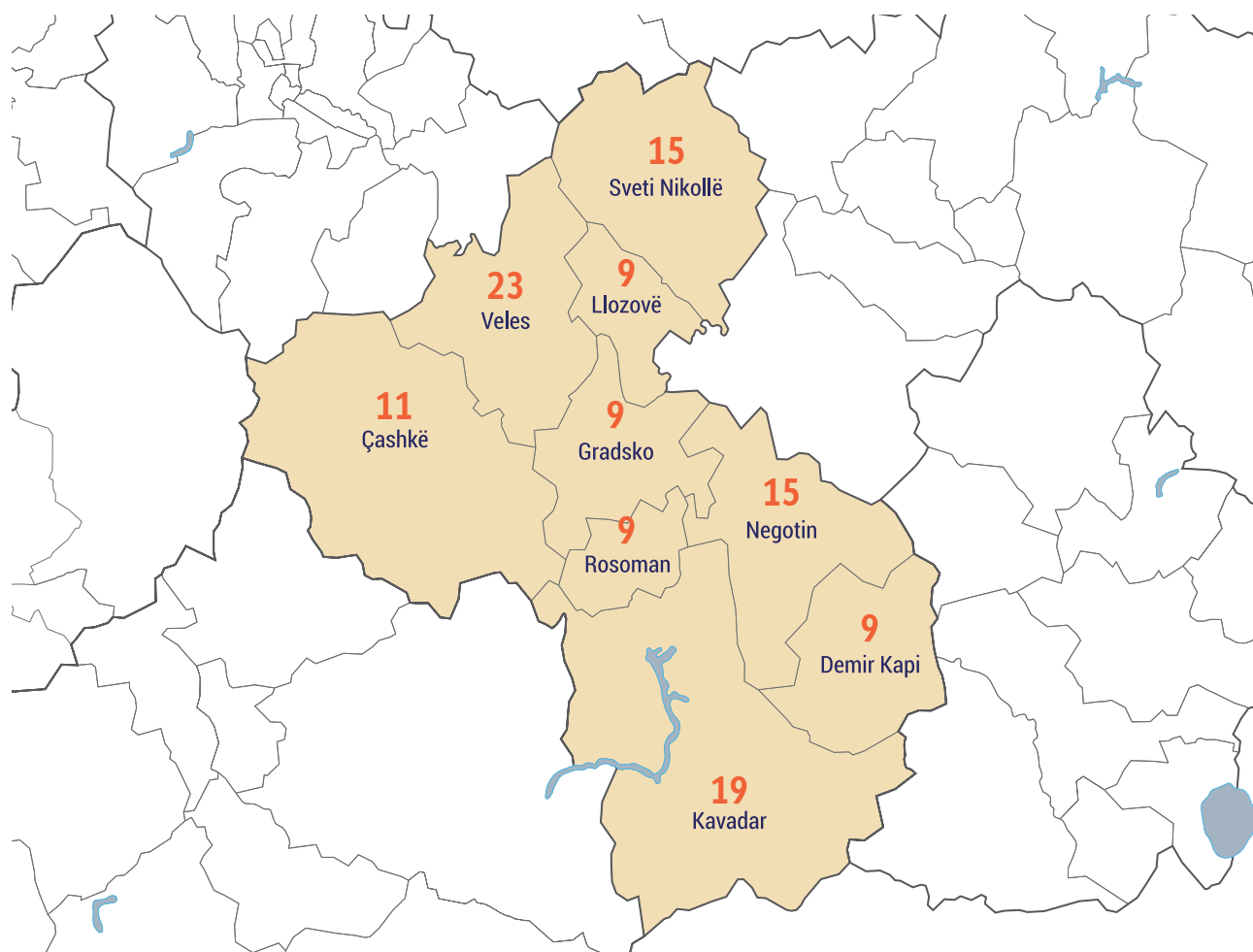
RAJONI PLANOR JUGLINDOR

Komuna	Numri i vendeve të këshilltarëve
Bogdanci	11
Bosillovë	15
Vallandovë	15
Vasilevë	15
Gjevgjeli	19
Dojran	9
Konçe	9
Novo Sellë	15
Radovish	19
Strumicë	23

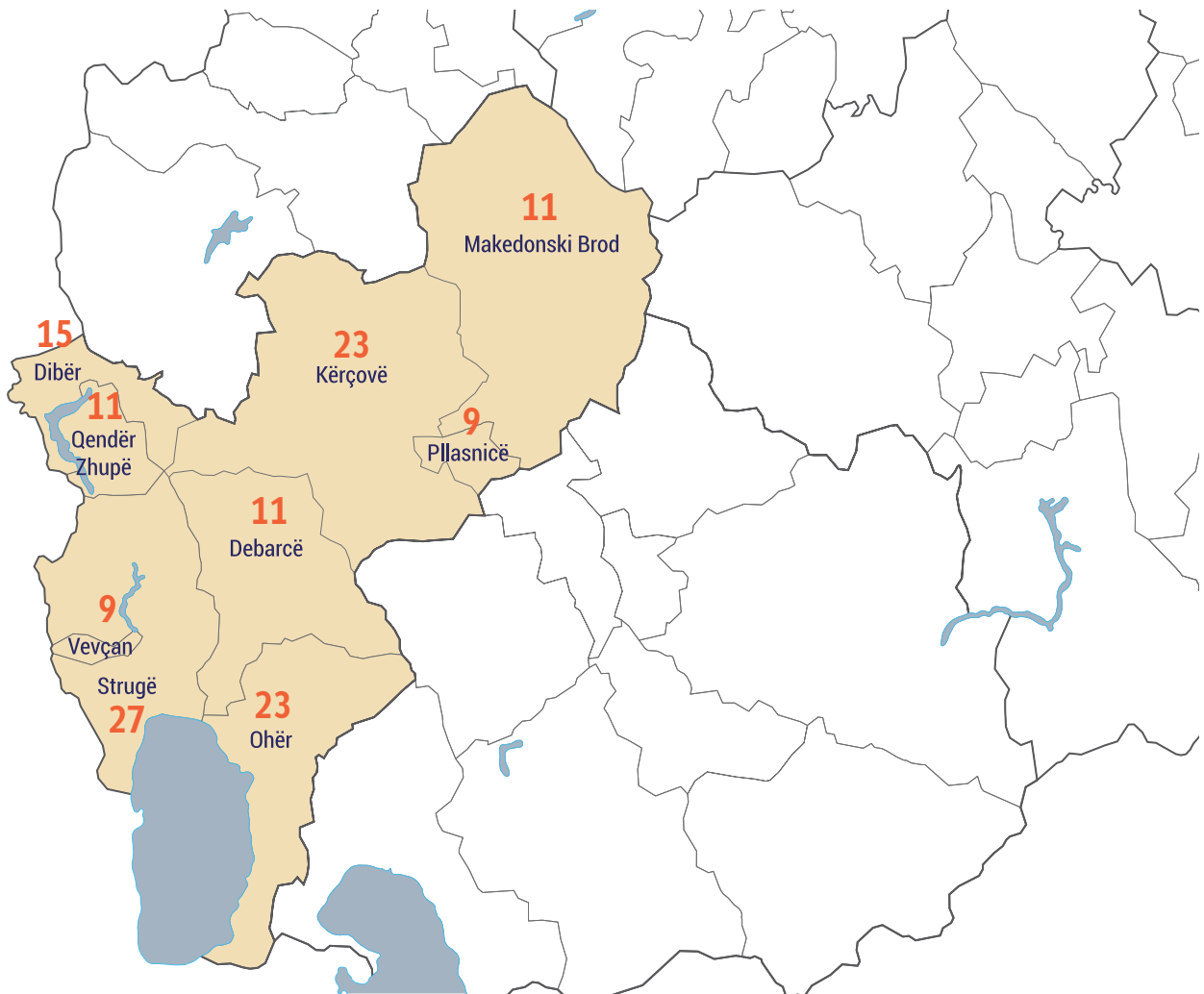
RAJONI PLANOR I PELLAGONISË

Komuna	Numri i vendeve të këshilltarëve
Manastirit	31
Demir Hisar	11
Dollnen	15
Krivogashtan	11
Krushevë	11
Mogillë	11
Novaci	9
Prilep	27
Resnjë	15

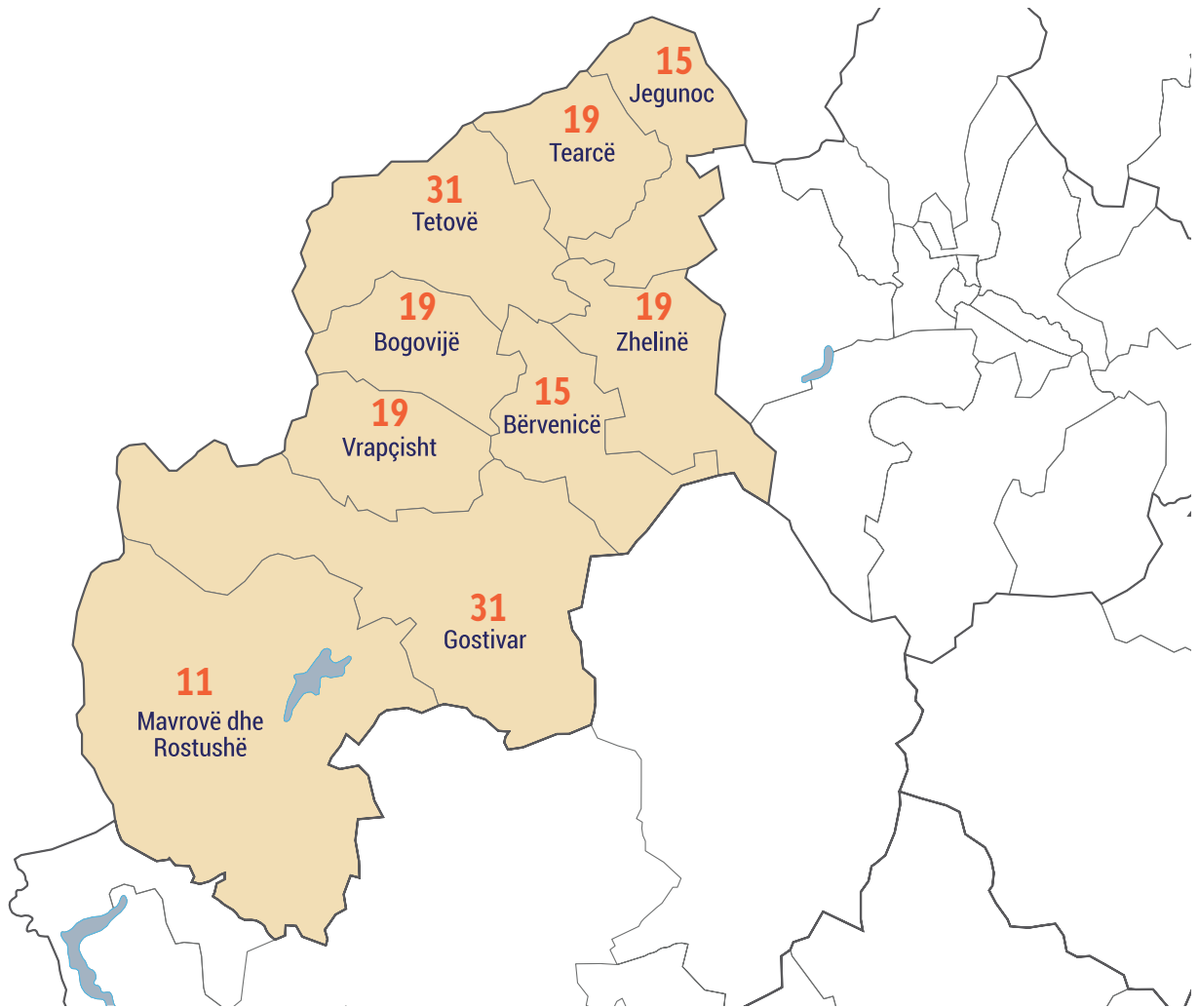
RAJONI PLANOR I VARDARIT

Komuna	Numri i vendeve të këshilltarëve
Veles	23
Gradsko	9
Demir Kapi	9
Kavadar	19
Llozovë	9
Negotin	15
Rosoman	9
Sveti Nikollë	15
Çashkë	11

RAJONI PLANOR JUGPERËNDIMOR

Komuna	Numri i vendeve të këshilltarëve
Vevçan	9
Dibër	15
Debarcë	11
Kërçovë	23
Makedonski Brod	11
Ohër	23
Pllasnicë	9
Strugë	27
Qendër Zhupë	11

RAJONI PLANOR I POLLOGUT

Komuna	Numri i vendeve të këshilltarëve
Bogovijë	19
Bërvenicë	15
Vrapçisht	19
Gostivar	31
Zhelinë	19
Jegunoc	15
Mavrovë dhe Rostushë	11
Tearcë	19
Tetovë	31

RAJONI PLANOR VERILINDOR

Komuna	Numri i vendeve të këshilltarëve
Kratovë	15
Kriva Pallankë	19
Kumanovë	33
Likovë	19
Rankoc	9
Nagoriçan i Vjetër	9

Tabela 2. Pasqyrë e numrit të kandidaturave të paraqitura për kryetarë komune dhe këshilltarësh dhe numri i subjekteve politike që i kanë paraqitur ato për secilën komunë.

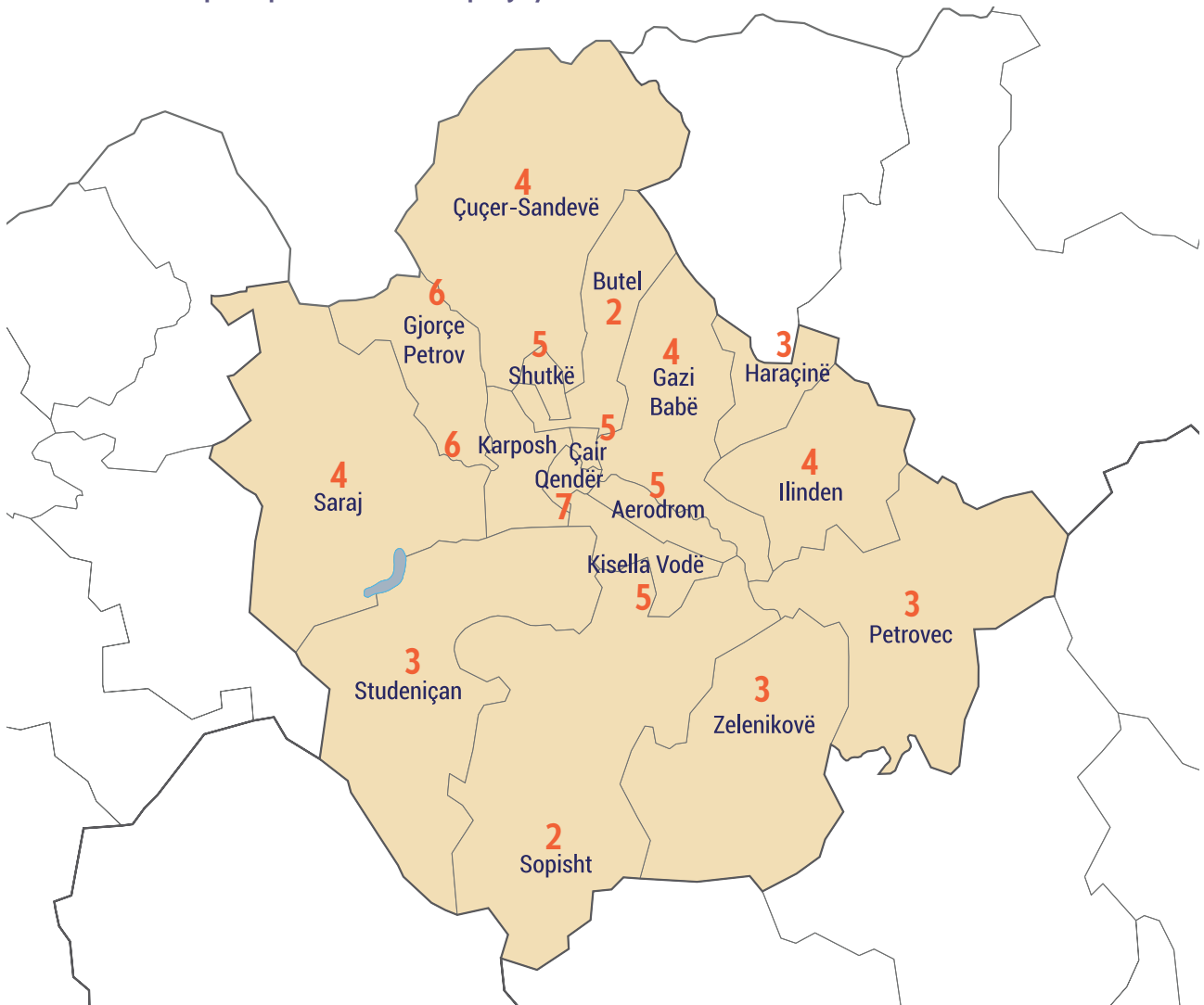
Komuna	Kandidatët për kryetar komune	Kandidaturat për postet e këshilltarëve	Numri i subjekteve politike që kandiduan për kryetar komune	Numri i subjekteve politike që kandiduan për pozitat e këshilltarëve
Aerodrom	5	243	5	9
Haraçinë	3	60	3	4
Berovë	4	60	4	4
Manastir	6	434	6	14
Bogdanci	3	55	3	5
Bogovijë	4	95	4	5
Bosillovë	2	90	2	6
Bërvenicë	6	120	6	8
Butel	2	246	2	13
Vallandovë	2	60	2	4
Vasilevë	2	45	2	3
Vevçan	2	18	2	2
Veles	4	207	4	9
Vinicë	2	75	2	5
Vrapçisht	7	133	7	7
Gazi Babë	4	351	4	13
Gjevgjeli	5	114	5	6
Gostivar	4	310	4	10
Gradsko	2	27	2	3
Dibër	3	75	3	5
Debarcë	3	66	3	6
Dellçevë	2	45	2	3
Demir Kapi	2	63	2	7
Demir Hisar	2	55	2	5

Komuna	Kandidatët për kryetar komune	Kandidaturat për postet e këshilltarëve	Numri i subjekteve politike që kandiduan për kryetar komune	Numri i subjekteve politike që kandiduan për pozitat e këshilltarëve
Dojran	3	36	3	4
Dollnen	8	180	8	12
Gjorçe Petrov	6	161	6	7
Zhelinë	4	95	4	5
Zelenikovë	3	72	3	8
Zërnovc	2	36	2	4
Ilinden	4	90	4	6
Jegunoc	2	120	2	8
Kavadar	2	247	2	13
Karbincë	2	45	2	5
Karposh	6	230	6	10
Kisella Vodë	5	207	5	9
Kërçovë	4	184	4	8
Konçe	3	54	3	6
Koçani	2	95	2	5
Kratovë	3	75	3	5
Kriva Pallankë	4	76	4	4
Krivogashtan	4	66	4	6
Krushevë	2	77	2	7
Kumanovë	5	429	5	13
Likovë	4	114	4	6
Llozovë	5	72	5	8

Komuna	Kandidatët për kryetar komune	Kandidaturat për postet e këshilltarëve	Numri i subjekteve politike që kandiduan për kryetar komune	Numri i subjekteve politike që kandiduan për pozitat e këshilltarëve
Mavrovë dhe Rostushë	2	66	2	6
Makedonska Kamenicë	5	55	5	5
Makedonski Brod	3	132	3	12
Mogillë	3	110	3	10
Negotin	2	90	2	6
Novaci	3	45	3	5
Novo Sellë	2	60	2	4
Ohër	3	253	3	11
Petrovec	3	88	3	8
Pehçevë	3	44	3	4
Pllasnicë	2	36	2	4
Prilep	5	216	5	8
Probishtip	2	75	2	5
Radovish	4	114	4	6
Rankoc	4	45	4	5
Resnjë	5	90	5	6
Rosoman	3	54	3	6
Saraj	4	114	4	6
Sveti Nikollë	3	105	3	7
Shkup	12	675	12	15
Sopisht	2	77	2	7
Nagoriçan i Vjetër	3	63	3	7

Komuna	Kandidatët për kryetar komune	Kandidaturat për postet e këshilltarëve	Numri i subjekteve politike që kandiduan për kryetar komune	Numri i subjekteve politike që kandiduan për pozitat e këshilltarëve
Strugë	7	270	7	10
Strumicë	3	184	3	8
Studenica	3	150	3	10
Tearcë	4	133	4	7
Tetovë	7	310	7	10
Qendër	7	207	7	9
Qendër Zhupë	2	66	2	6
Çair	5	268	5	10
Çashkë	3	55	3	5
Çeshinovë-Obleshevë	3	55	3	5
Çuçer-Sandevë	4	88	4	8
Shtip	4	160	4	7
Shutkë	5	171	5	9
Total	299	10532		

Harta 2. Harta i të gjitha njësive të vetëqeverisjes lokale sipas numrit të kandidatëve për kryetarë të komunave të paraqitura në secilën prej tyre.

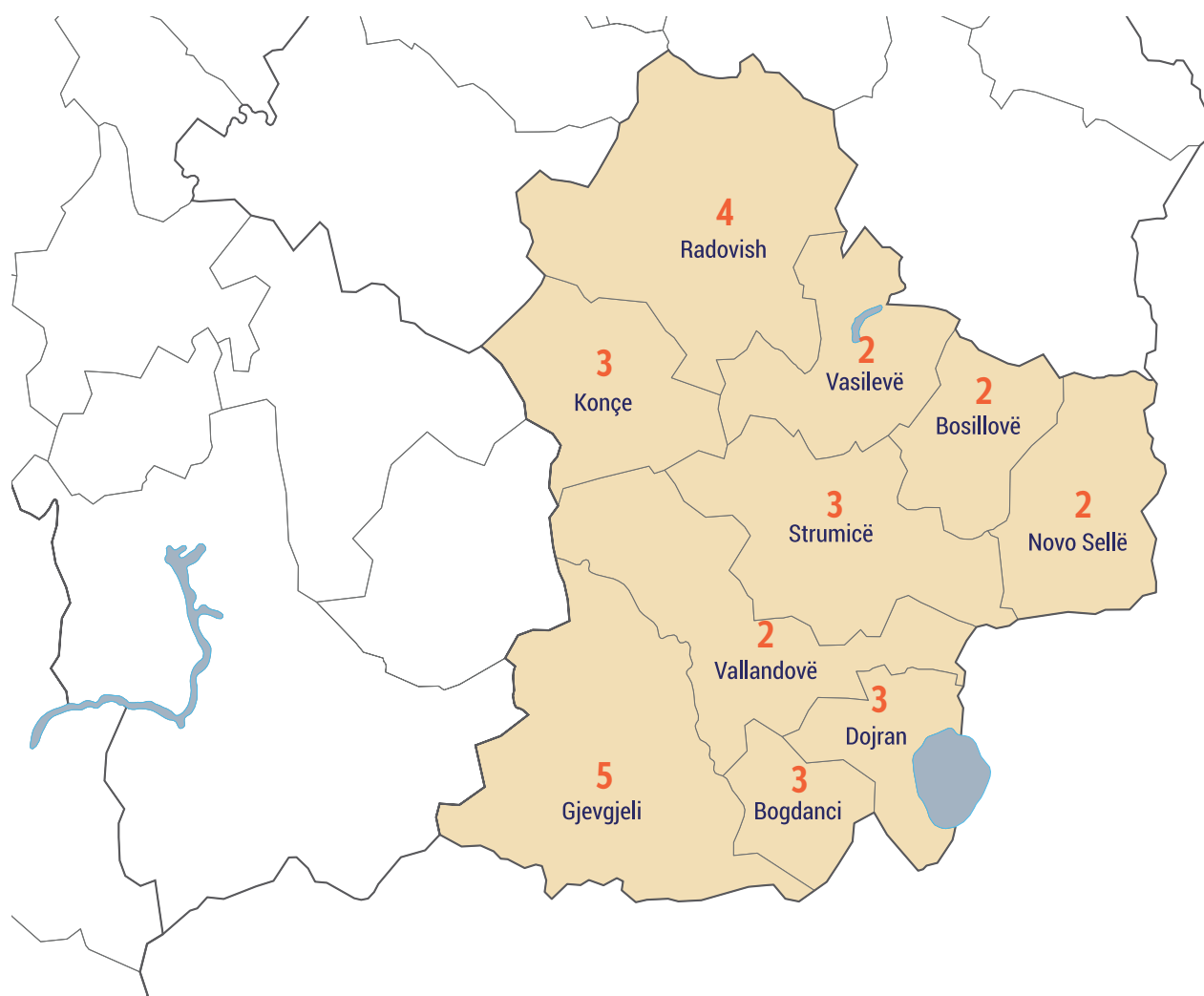
RAJONI PLANOR I SHKUPIT

Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Aerodrom	5
Haraçinë	3
Butel	2
Gazi Babë	4
Gjoçe Petrov	6
Zelenikovë	3
Ilinden	4
Karposh	6
Kisella Vodë	5
Petrovec	3
Saraj	4
Qyteti Shkup	12
Sopišt	2
Studeniçan	3
Qendër	7
Çair	5
Çuçer-Sandevë	4
Shutkë	5

RAJONI PLANOR LINDOR

Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Berovë	4
Vinicë	2
Dellçevë	2
Zërnovc	2
Karbincë	2
Koçani	2
Makedonska Kamenicë	5
Pehçevë	3
Probishtip	2
Çeshinovë-Obleshevë	3
Shtip	4

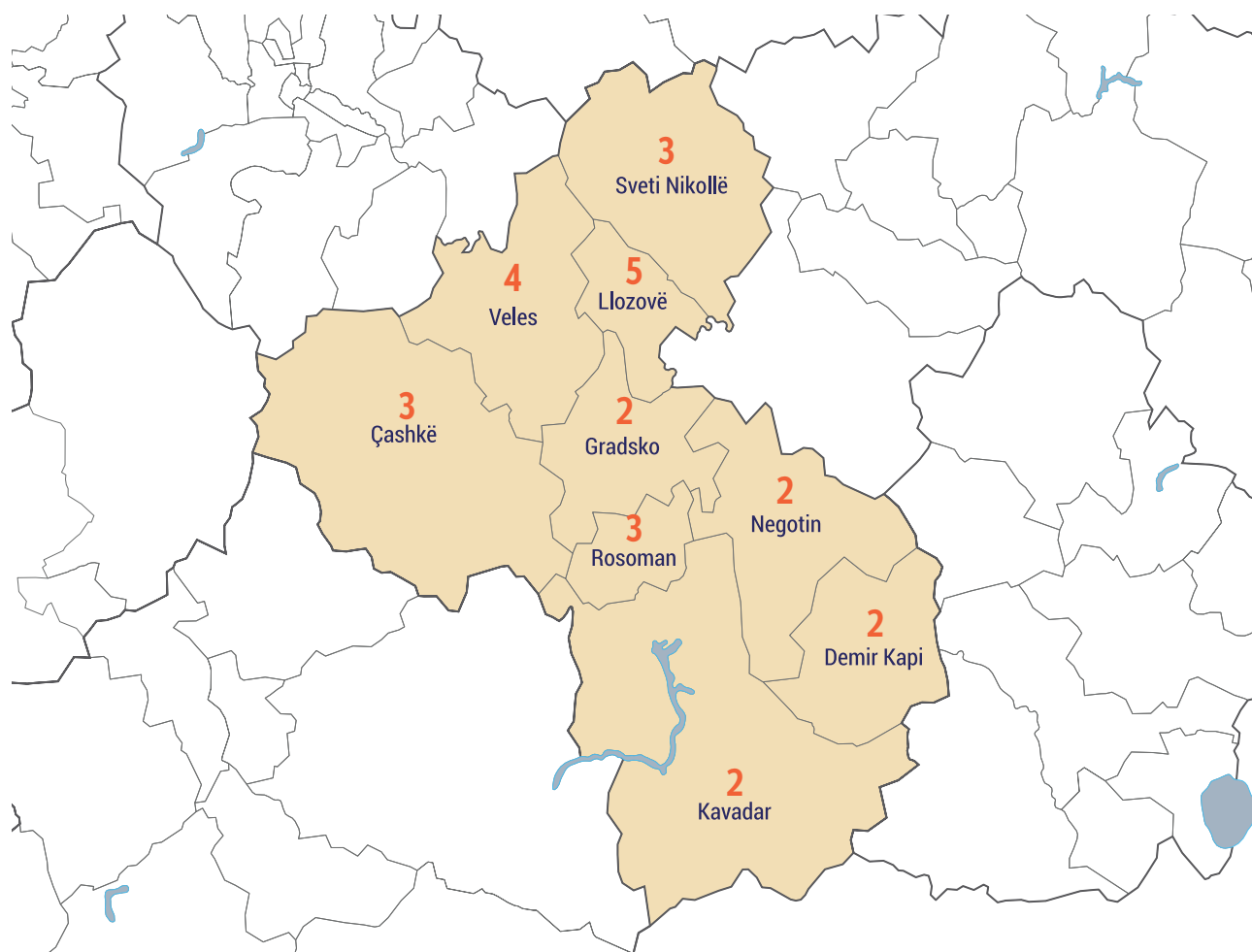
RAJONI PLANOR JUGLINDOR

Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Bogdanci	3
Bosillovë	2
Vallandovë	2
Vasilevë	2
Gjevgjeli	5
Dojran	3
Konçe	3
Novo Sellë	2
Radovish	4
Strumicë	3

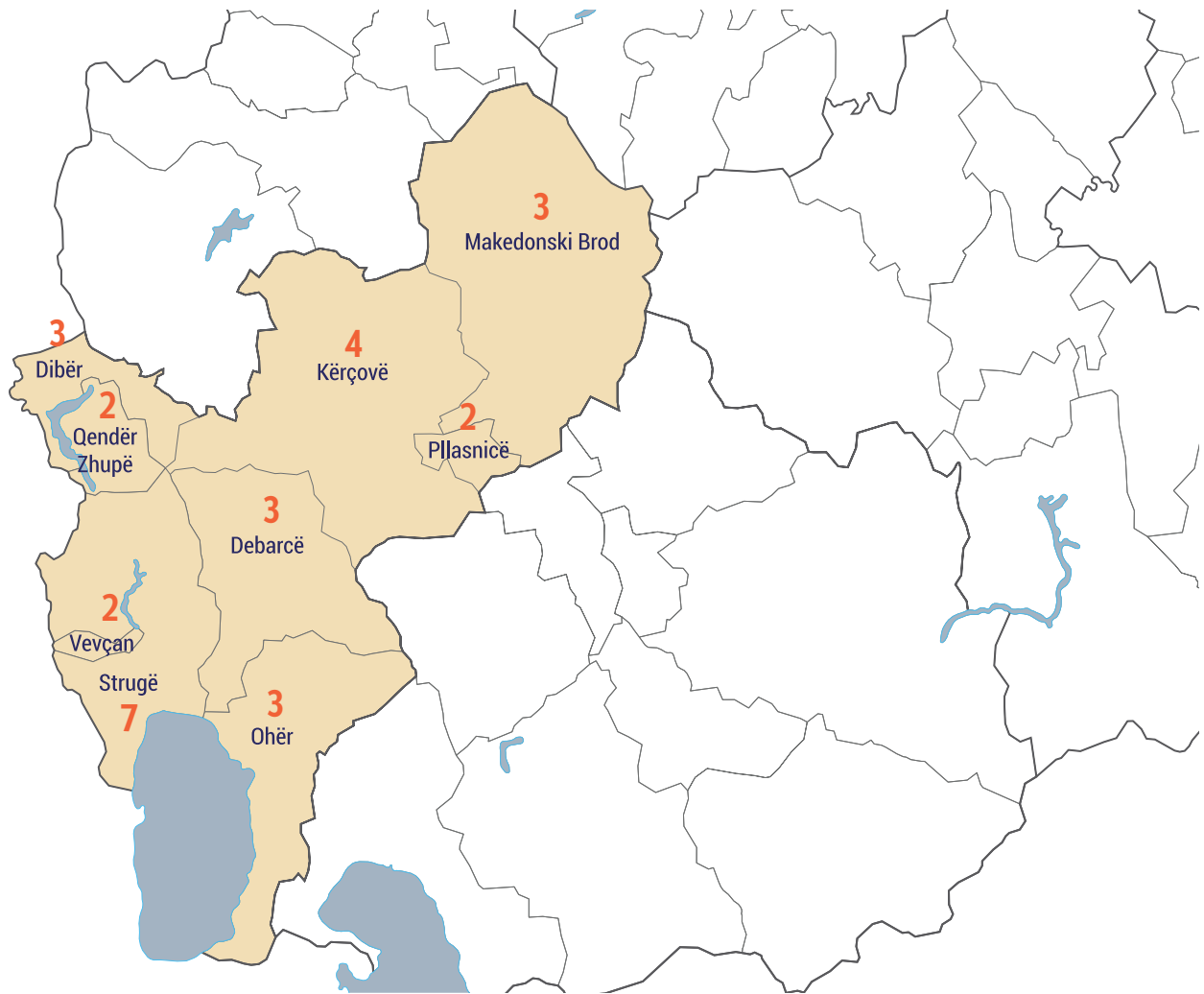
RAJONI PLANOR I PELLAGONISË

Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Manastirit	6
Demir Hisar	2
Dollnen	8
Krivogashtan	4
Krushevë	2
Mogillë	3
Novaci	3
Prilep	5
Resnjë	5

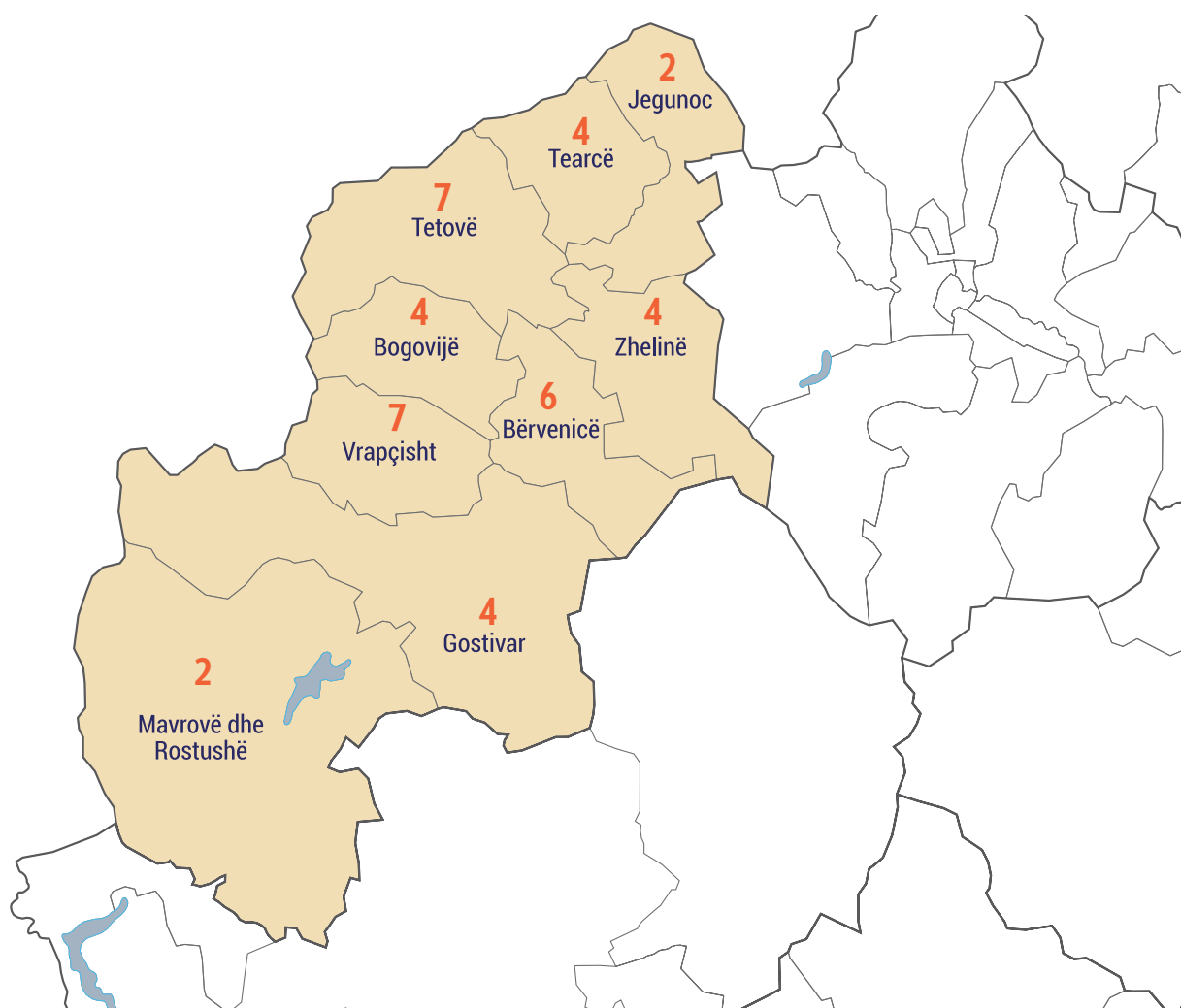
RAJONI PLANOR I VARDARIT

Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Veles	4
Gradsko	2
Demir Kapi	2
Kavadar	2
Llozovë	5
Negotin	2
Rosoman	3
Sveti Nikollë	3
Çashkë	3

RAJONI PLANOR JUGPERËNDIMOR

Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Vevçan	2
Dibër	3
Debarcë	3
Kërçovë	4
Makedonski Brod	3
Ohër	3
Pllasnicë	2
Strugë	7
Qendër Zhupë	2

RAJONI PLANOR I POLLOGUT

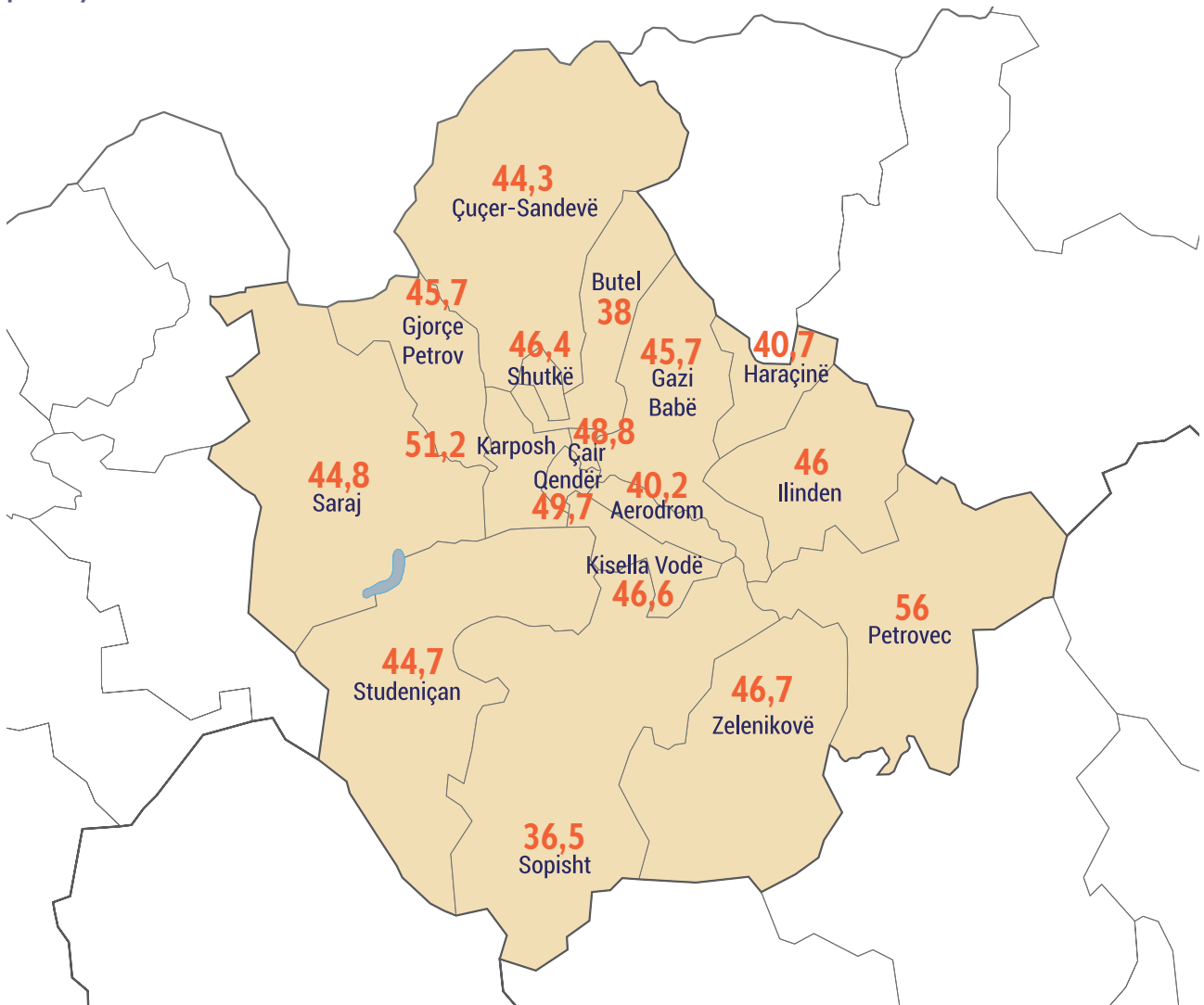
Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Bogovijë	4
Bërvenicë	6
Vrapçisht	7
Gostivar	4
Zhelinë	4
Jegunoc	2
Mavrovë dhe Rostushë	2
Tearcë	4
Tetovë	7

RAJONI PLANOR VERILINDOR

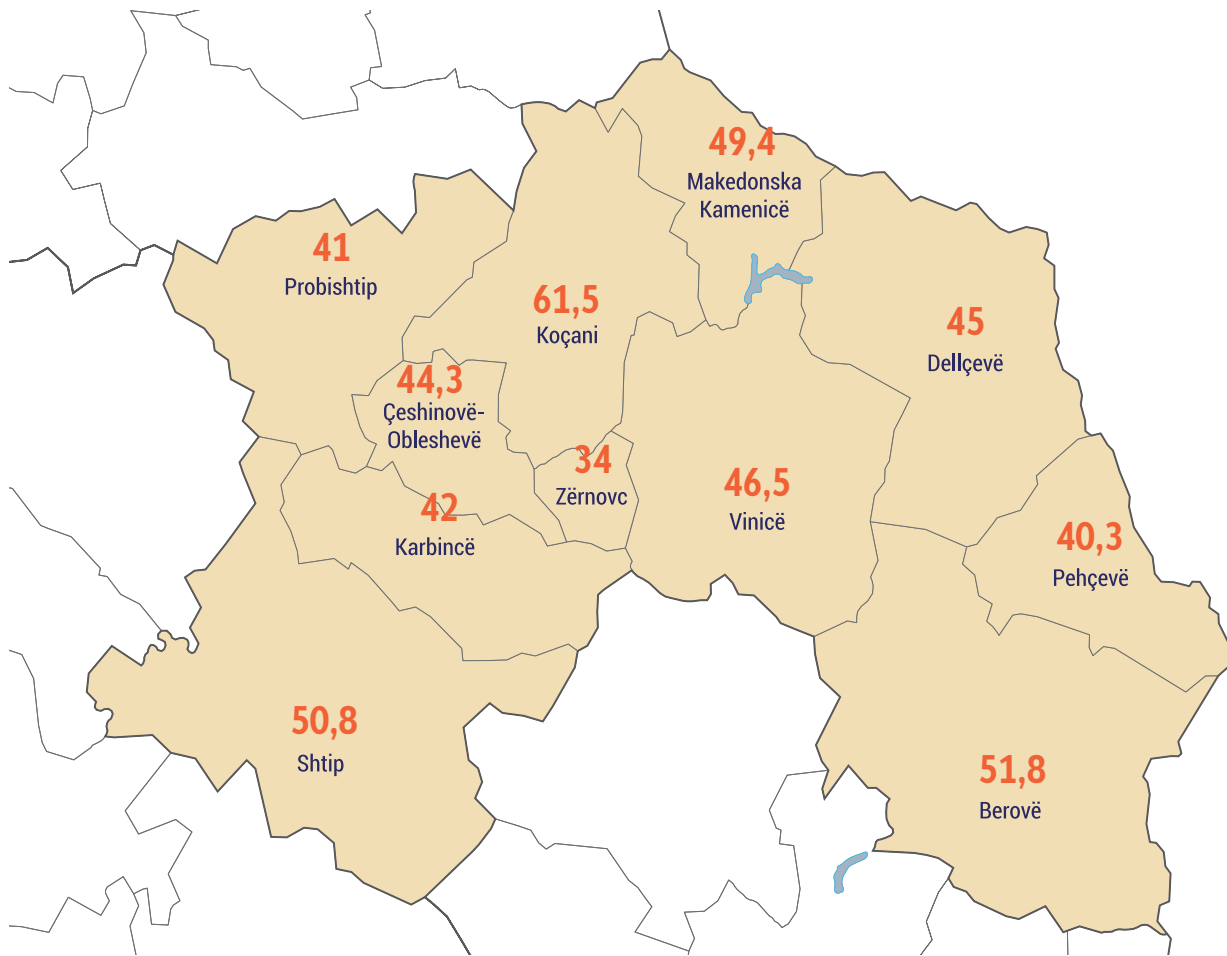
Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Kratovë	3
Kriva Pallankë	4
Kumanovë	5
Likovë	4
Rankoc	4
Nagoriçan i Vjetër	3

Harta 3. Harta e të gjitha njësive të vetëqeverisjes lokale, sipas moshës mesatare të kandidatëve për kryetar komune.

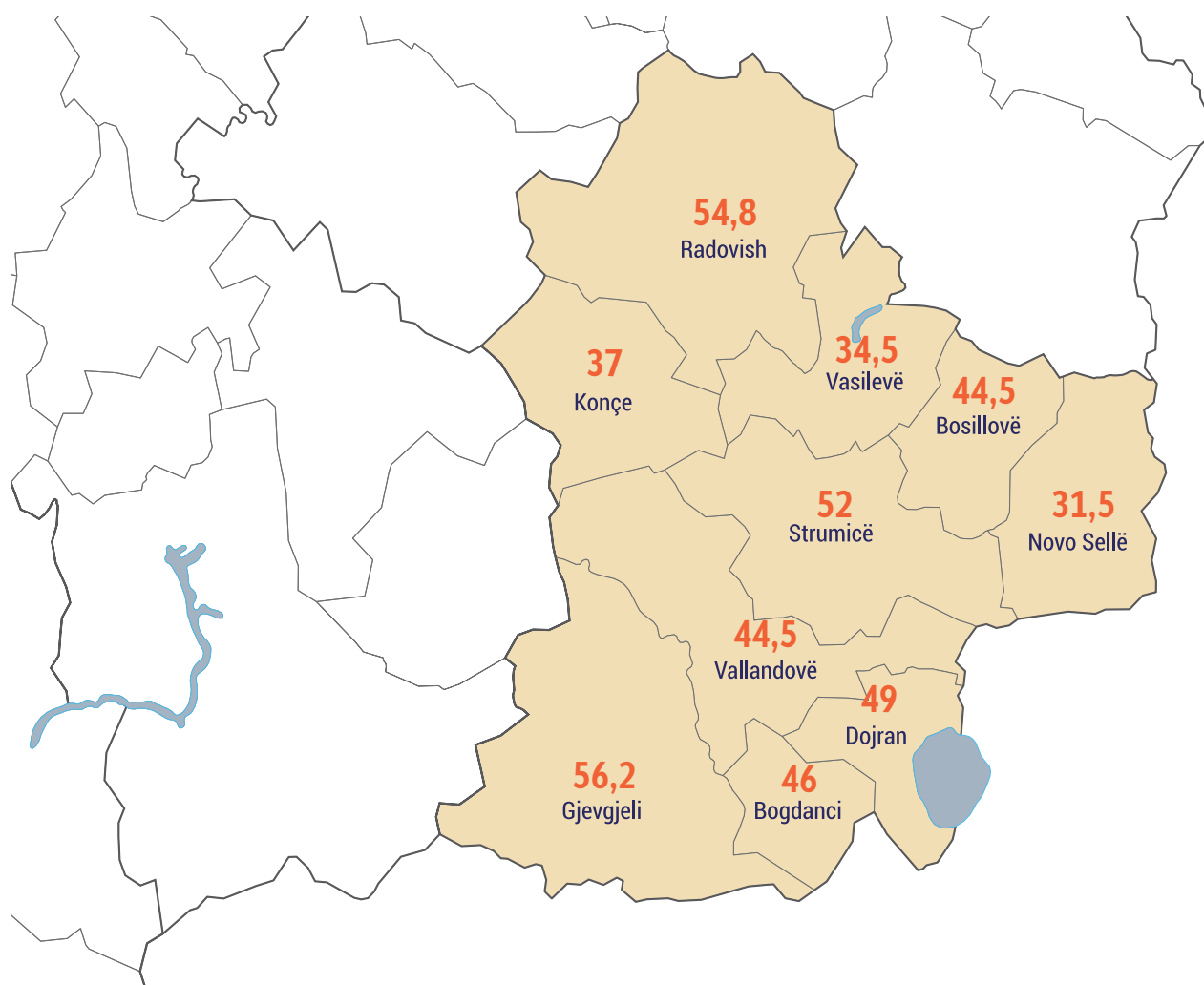
RAJONI PLANOR I SHKUPIT

Kandidaturë në komunë të:	Mosha mesatare
Aerodrom	40,2
Haraçinë	40,7
Butel	38
Gazi Babë	45,7
Gjoçe Petrov	45,7
Zelenikovë	46,7
Ilinden	46
Karposh	51,2
Kisella Vodë	46,6
Petrovec	56
Saraj	44,8
Qyteti Shkup	54,2
Sopisht	36,5
Studenica	44,7
Qendër	49,7
Çair	48,8
Çuçer-Sandevë	44,3
Shutkë	46,4

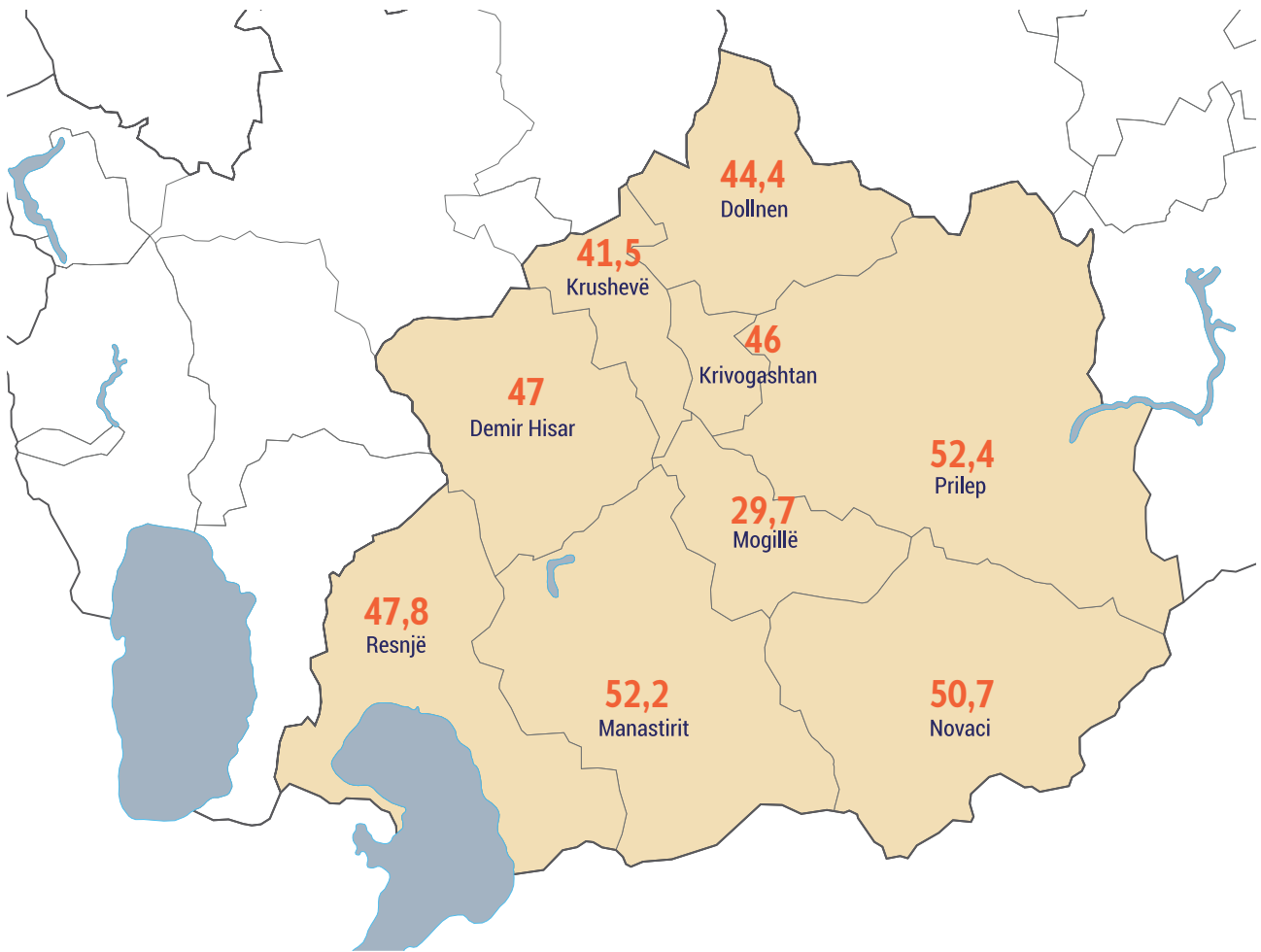
RAJONI PLANOR LINDOR

Kandidaturë në komunë të:	Mosha mesatare
Berovë	51,8
Vinicë	46,5
Dellçevë	45
Zërnovc	34
Karbincë	42
Koçani	61,5
Makedonska Kamenicë	49,4
Pehçevë	40,3
Probishtip	41
Çeshinovë-Obleshevë	44,3
Shtip	50,8

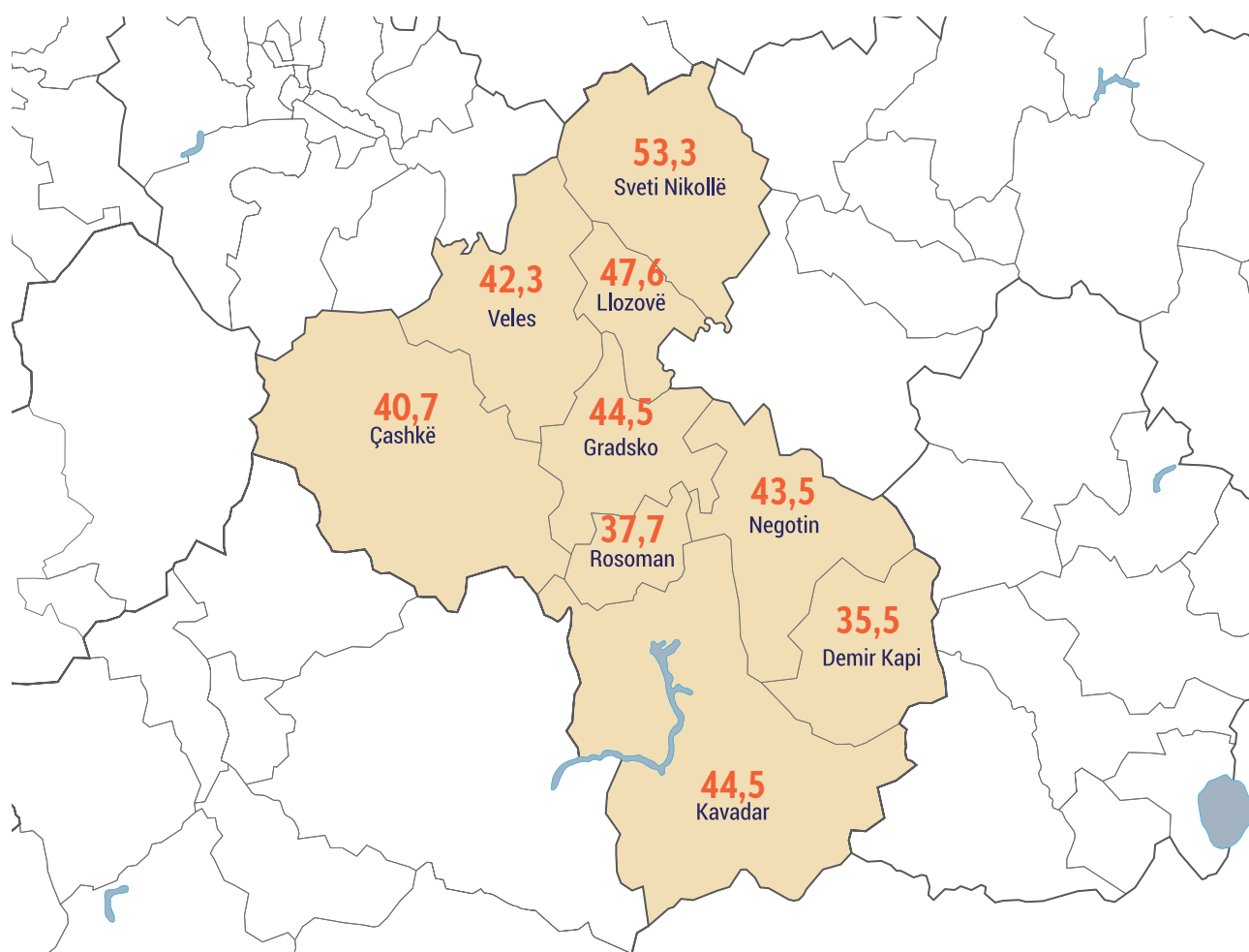
RAJONI PLANOR JUGLINDOR

Kandidaturë në komunë të:	Mosha mesatare
Bogdanci	46
Bosillovë	44,5
Vallandovë	44,5
Vasilevë	34,5
Gjevgjeli	56,2
Dojran	49
Konçe	37
Novo Sellë	31,5
Radovish	54,8
Strumicë	52

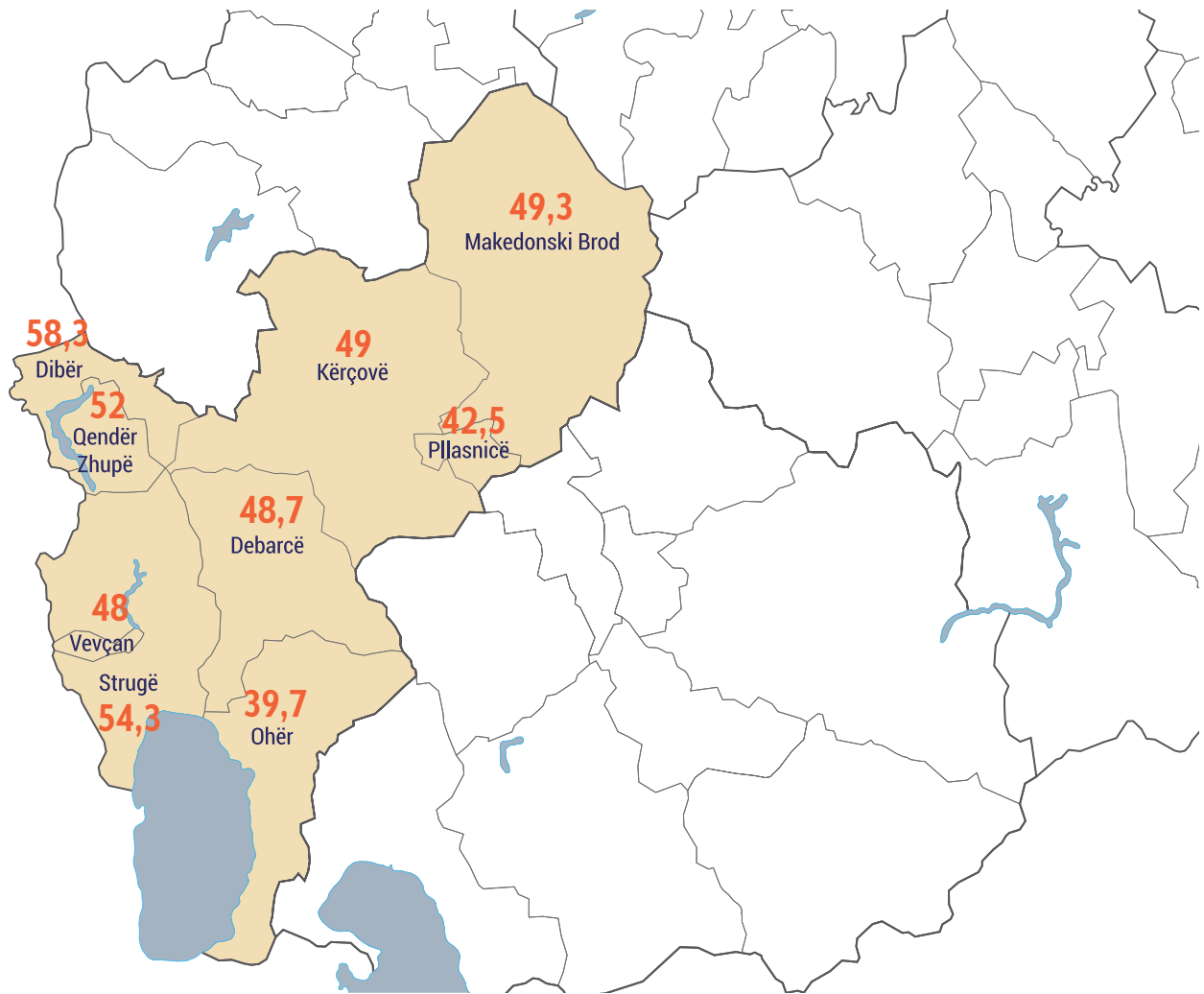
RAJONI PLANOR I PELLAGONISË

Kandidaturë në komunë të:	Mosha mesatare
Manastirit	52,2
Demir Hisar	47
Dollnen	44,4
Krivogashtan	46
Krushevë	41,5
Mogillë	29,7
Novaci	50,7
Prilep	52,4
Resnjë	47,8

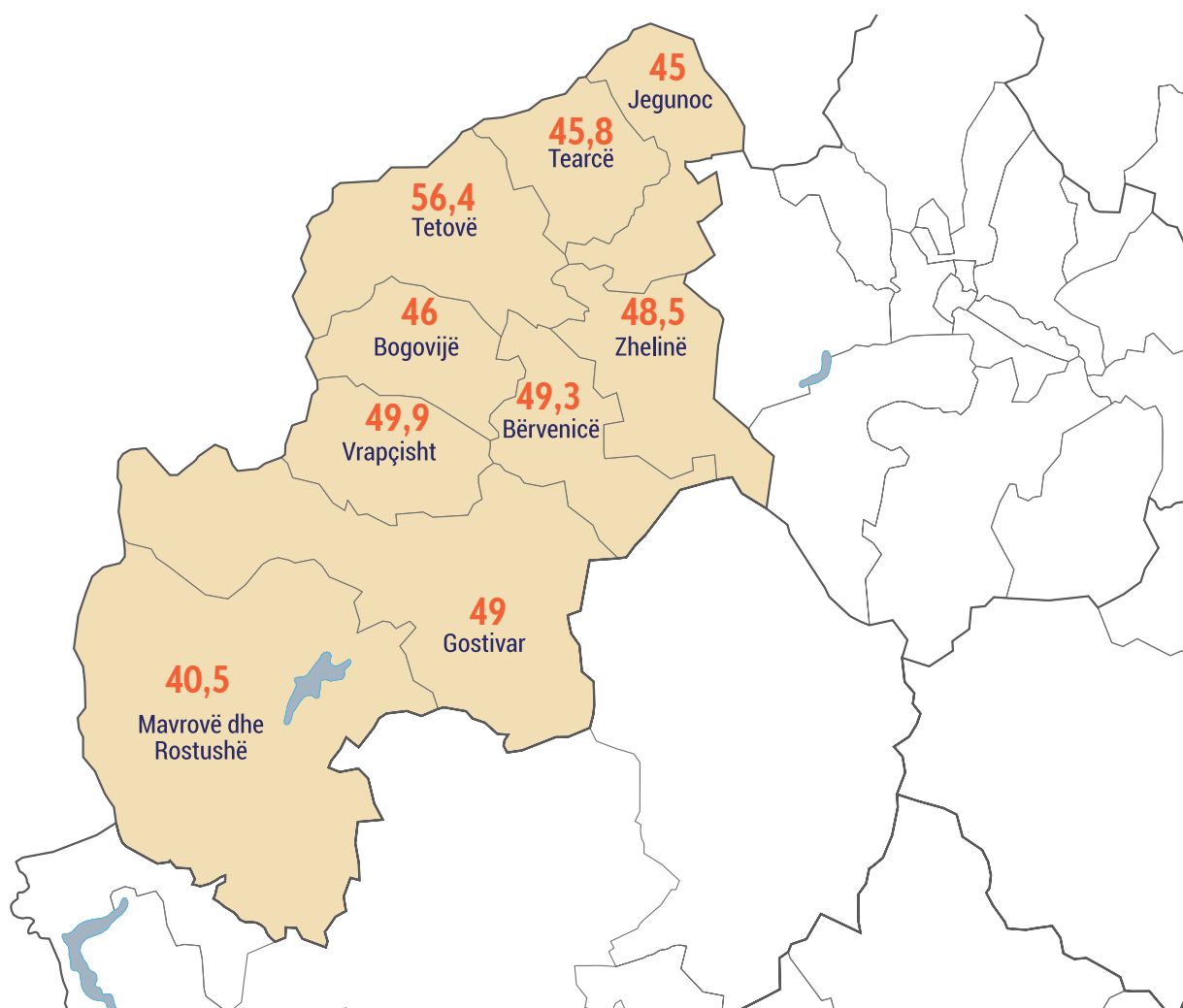
RAJONI PLANOR I VARDARIT

Kandidaturë në komunë të:	Mosha mesatare
Veles	42,3
Gradsko	44,5
Demir Kapi	35,5
Kavadar	44,5
Llozovë	47,6
Negotin	43,5
Rosoman	37,7
Sveti Nikollë	53,3
Çashkë	40,7

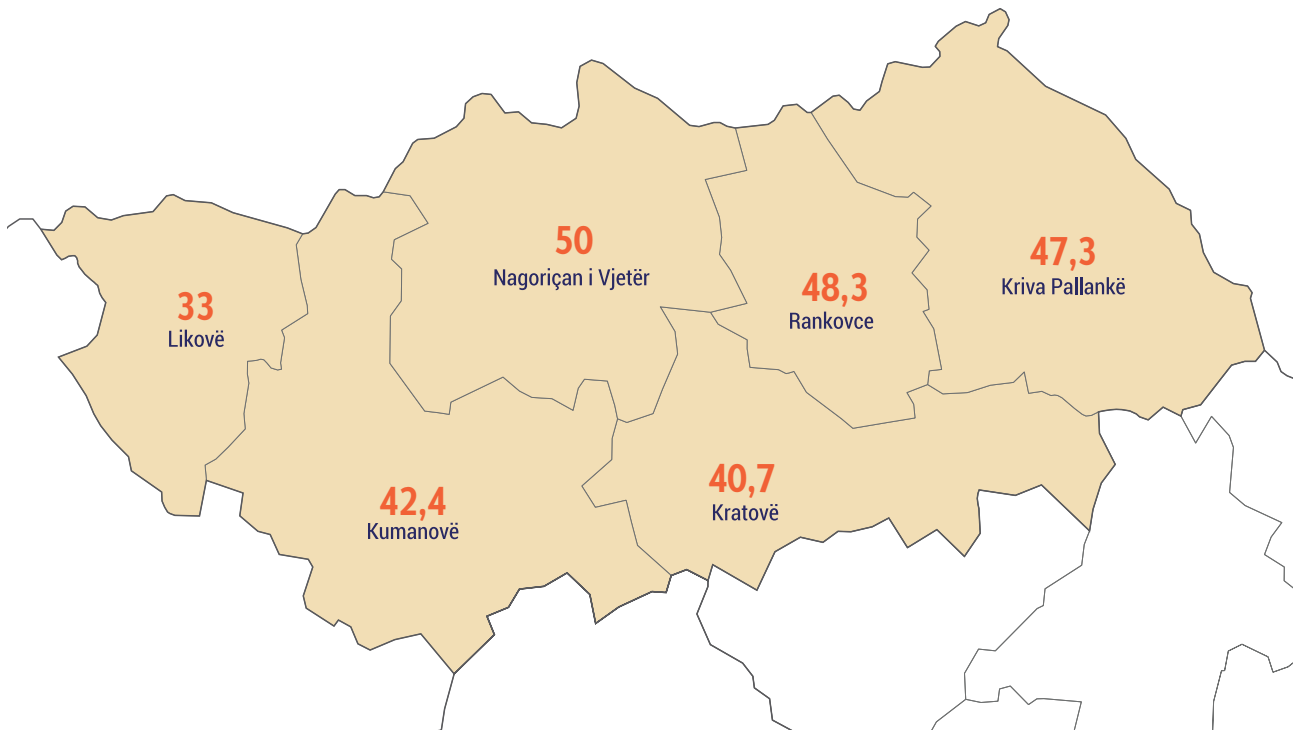
RAJONI PLANOR JUGPERËNDIMOR

Kandidaturë në komunë të:	Mosha mesatare
Vevçan	48
Dibër	58,3
Debarcë	48,7
Kërçovë	49
Makedonski Brod	49,3
Ohër	39,7
Pllasnicë	42,5
Strugë	54,3
Qendër Zhupë	52

RAJONI PLANOR I POLLOGUT

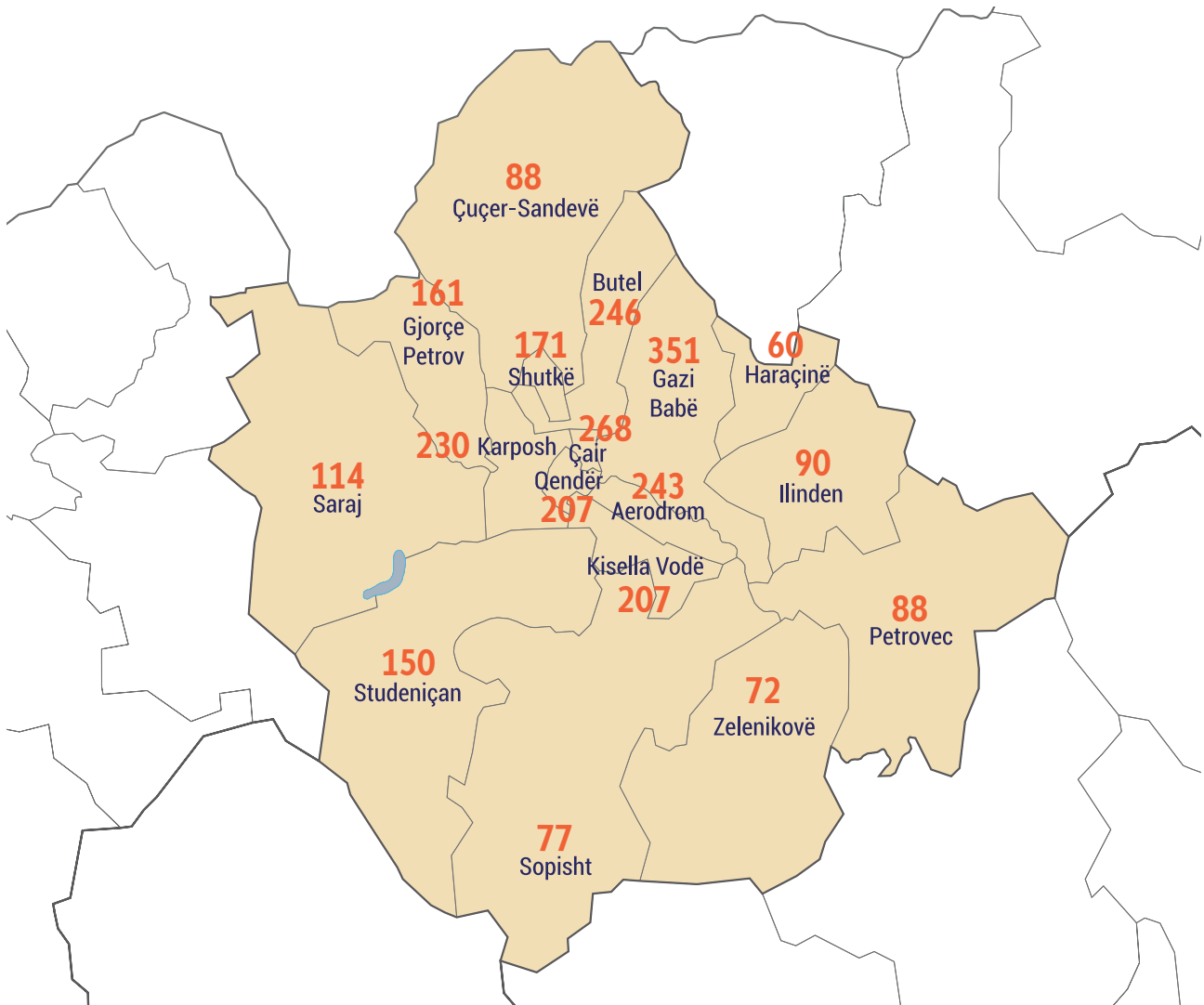
Kandidaturë në komunë të:	Mosha mesatare
Bogovijë	46
Bërvenicë	49,3
Vrapçisht	49,9
Gostivar	49
Zhelinë	48,5
Jegunoc	45
Mavrovë dhe Rostushë	40,5
Tearcë	45,8
Tetovë	56,4

RAJONI PLANOR VERILINDOR

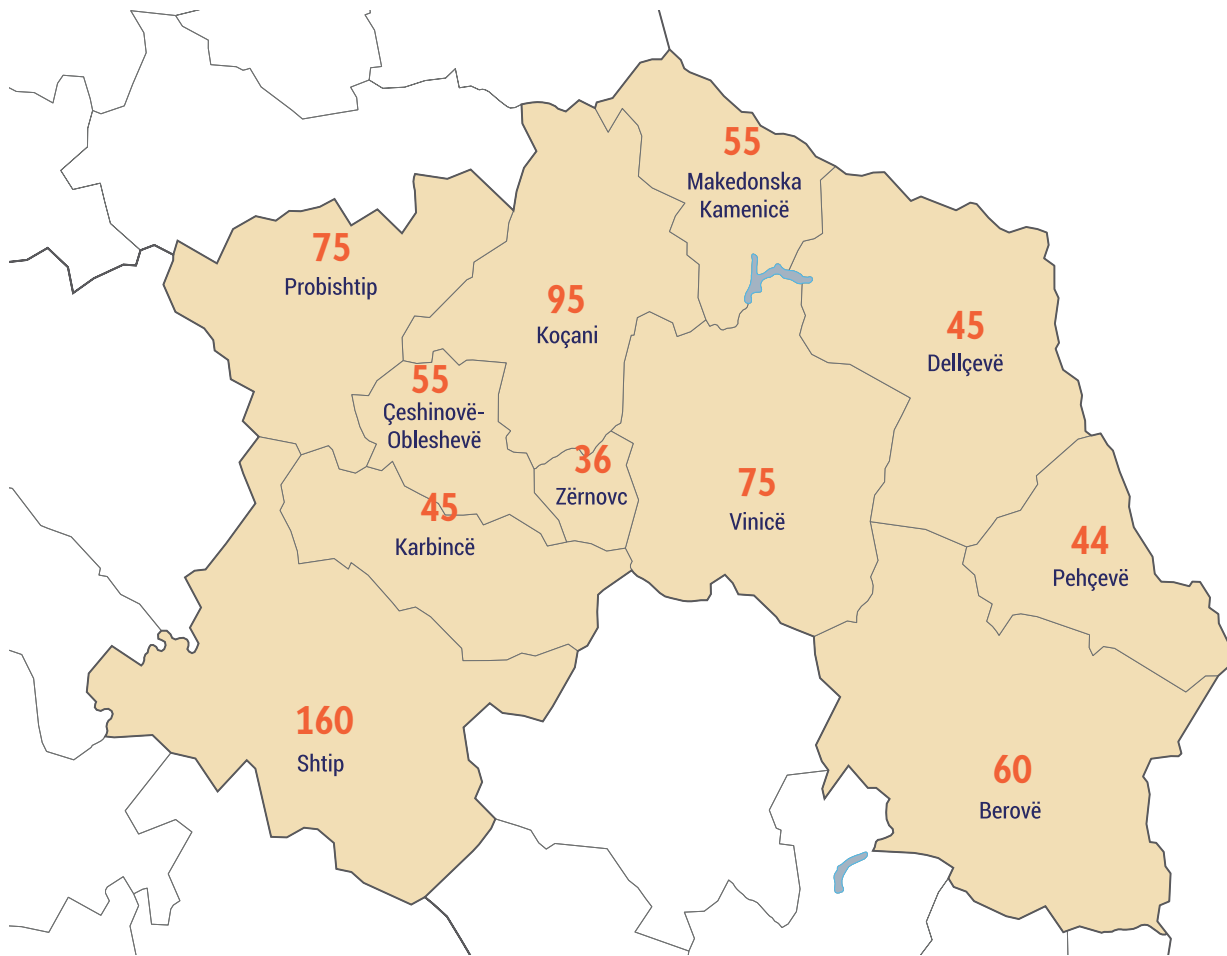
Kandidaturë në komunë të:	Mosha mesatare
Kratovë	40,7
Kriva Pallankë	47,3
Kumanovë	42,4
Likovë	33
Rankoc	48,3
Nagoriçan i Vjetër	50

Harta 4. Harta e të gjitha njësive të qeverisjes lokale, sipas numrit të kandidatëve për postet e këshilltarëve.

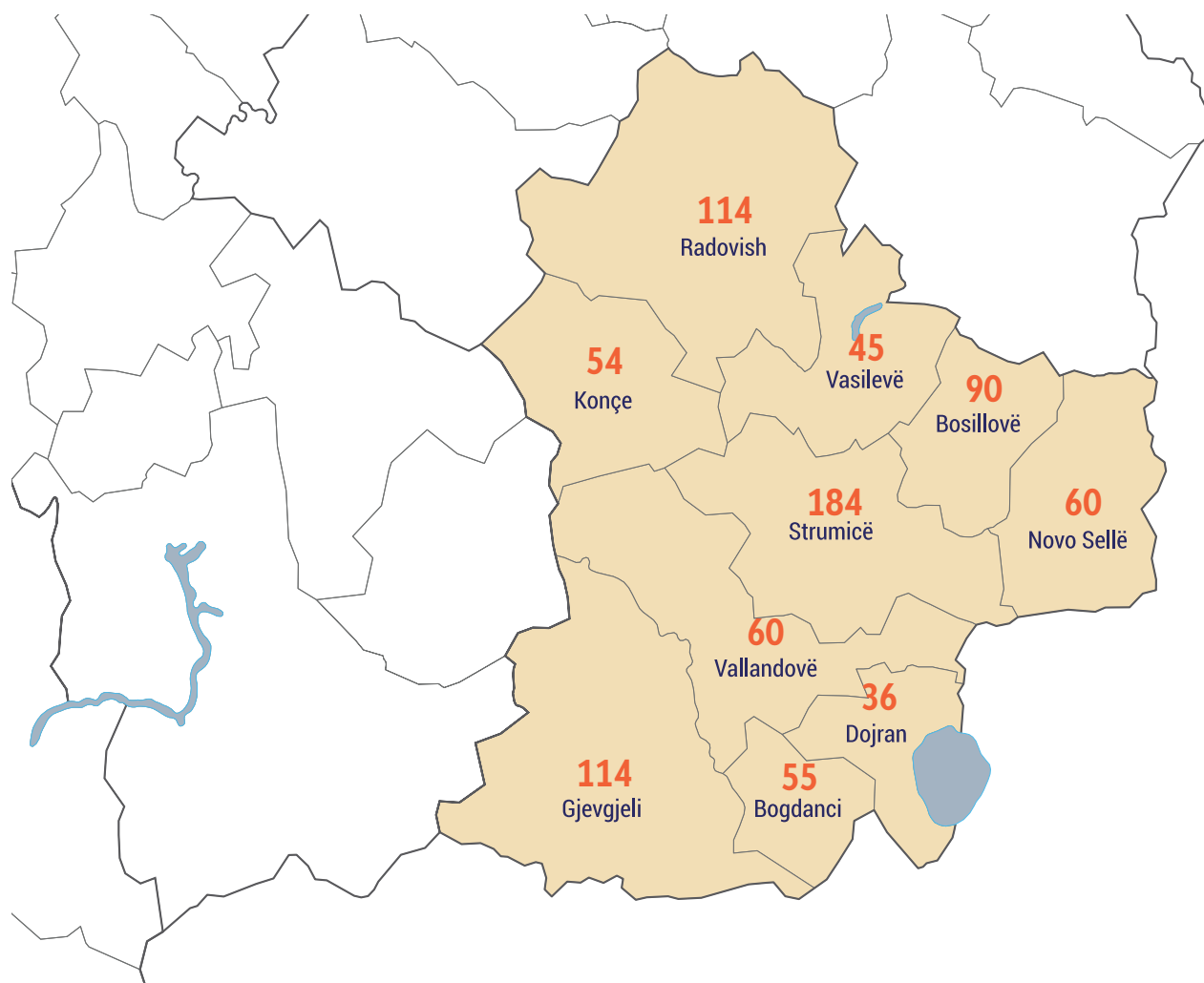
RAJONI PLANOR I SHKUPIT

Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Aerodrom	243
Haraçinë	60
Butel	246
Gazi Babë	351
Gjiroç Petrov	161
Zelenikovë	72
Ilinden	90
Karposh	230
Kisella Vodë	207
Petrovec	88
Saraj	114
Qyteti Shkup	675
Sopisht	77
Studenica	150
Qendër	207
Çair	268
Çuçer-Sandevë	88
Shutkë	171

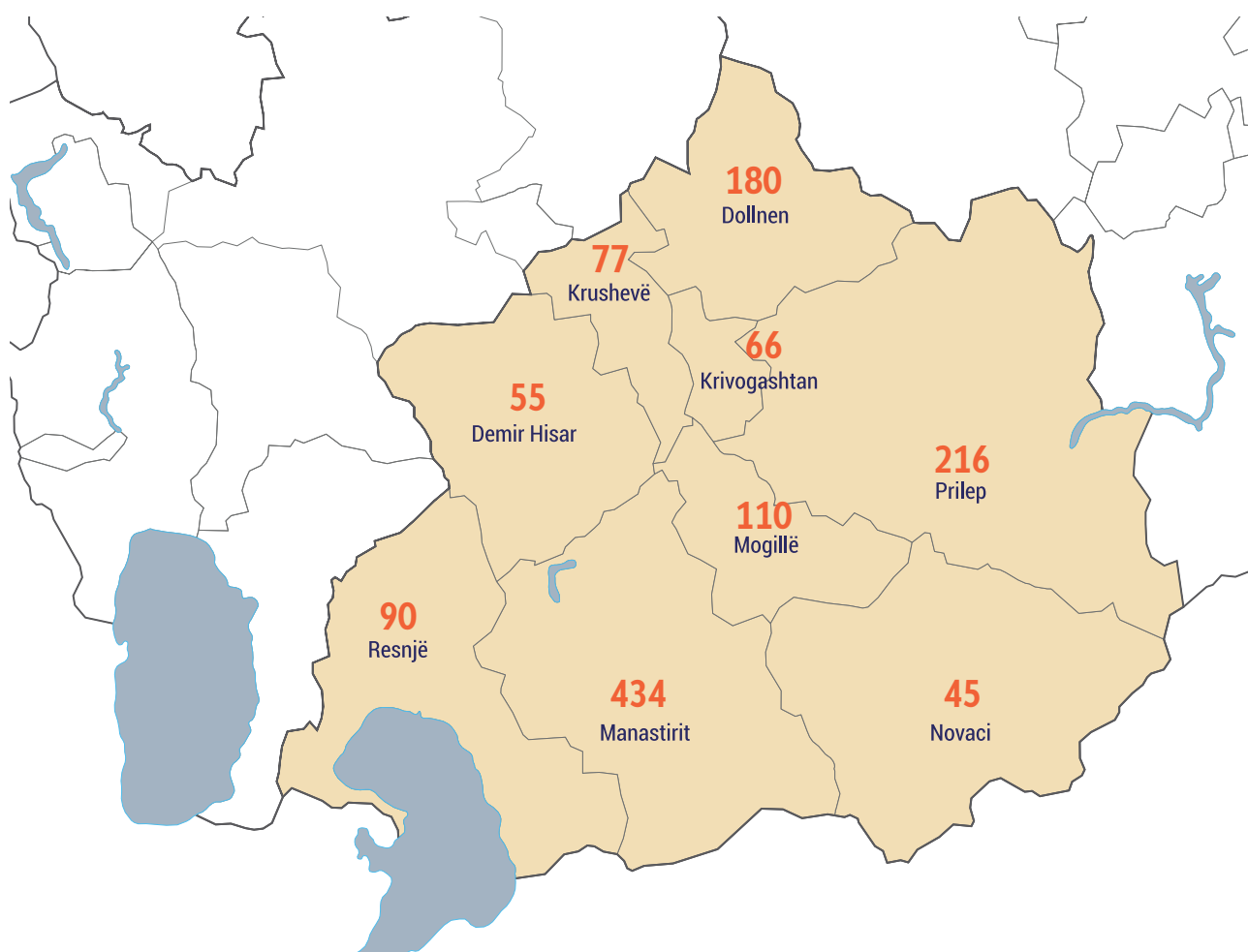
RAJONI PLANOR LINDOR

Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Berovë	60
Vinicë	75
Dellçevë	45
Zërnovc	36
Karbincë	45
Koçani	95
Makedonska Kamenicë	55
Pehçevë	44
Probishtip	75
Çeshinovë-Obleshevë	55
Shtip	160

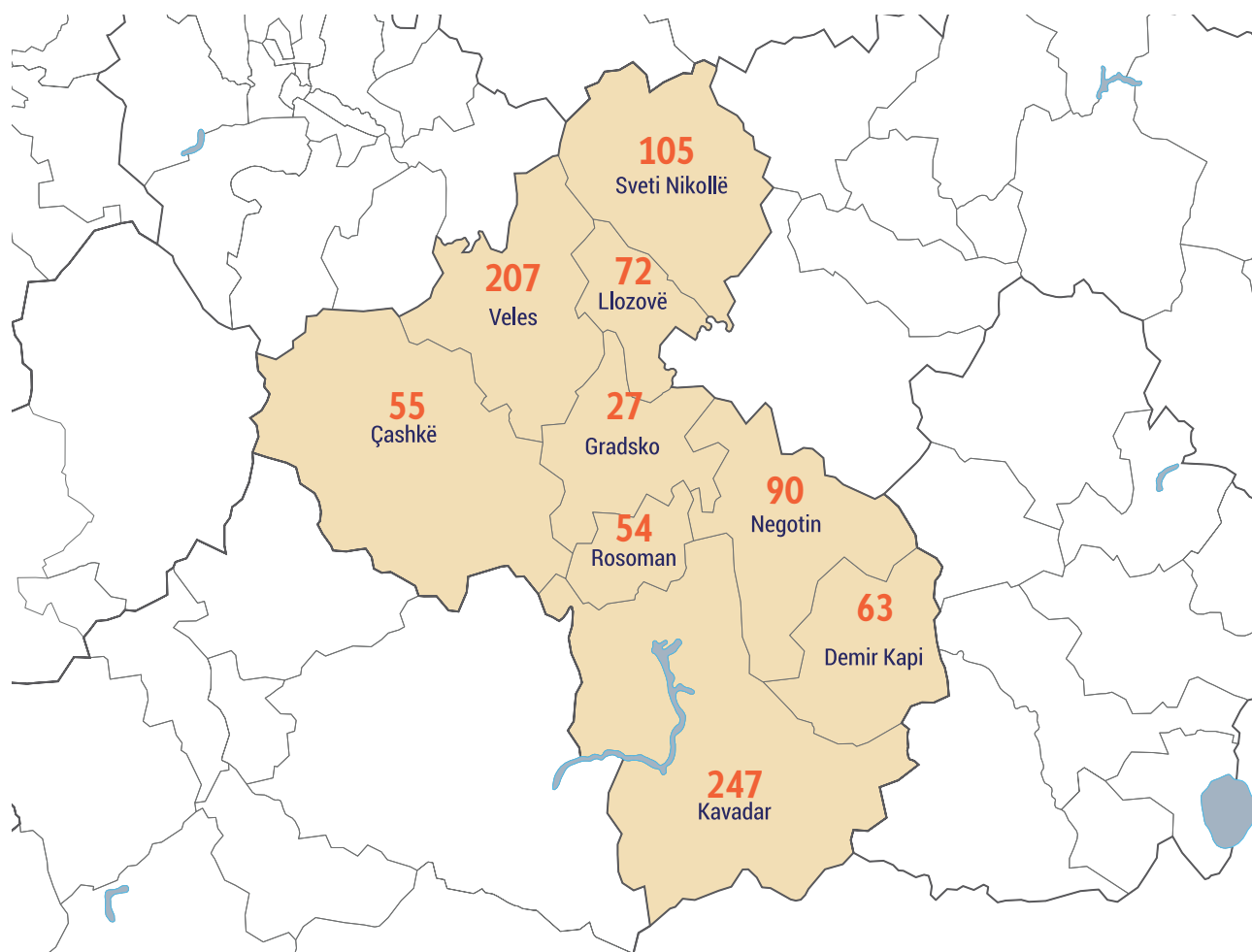
RAJONI PLANOR JUGLINDOR

Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Bogdanci	55
Bosillovë	90
Vallandovë	60
Vasilevë	45
Gjevgjeli	114
Dojran	36
Konçe	54
Novo Sellë	60
Radovish	114
Strumicë	184

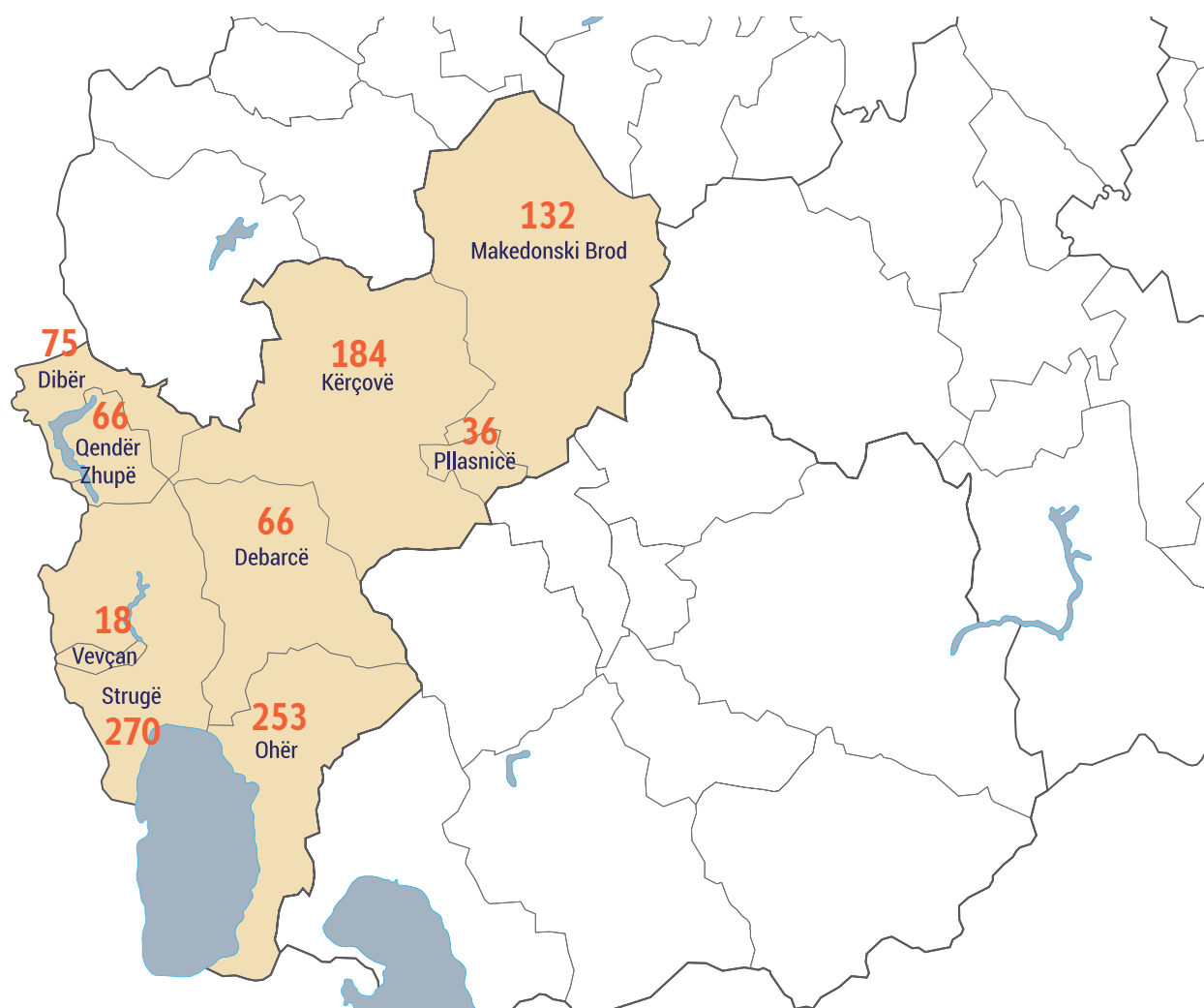
RAJONI PLANOR I PELLAGONISË

Komuna	Numri i kandidatave të dorëzuara
Manastirit	434
Demir Hisar	55
Dollnen	180
Krivogashtan	66
Krushevë	77
Mogillë	110
Novaci	45
Prilep	216
Resnjë	90

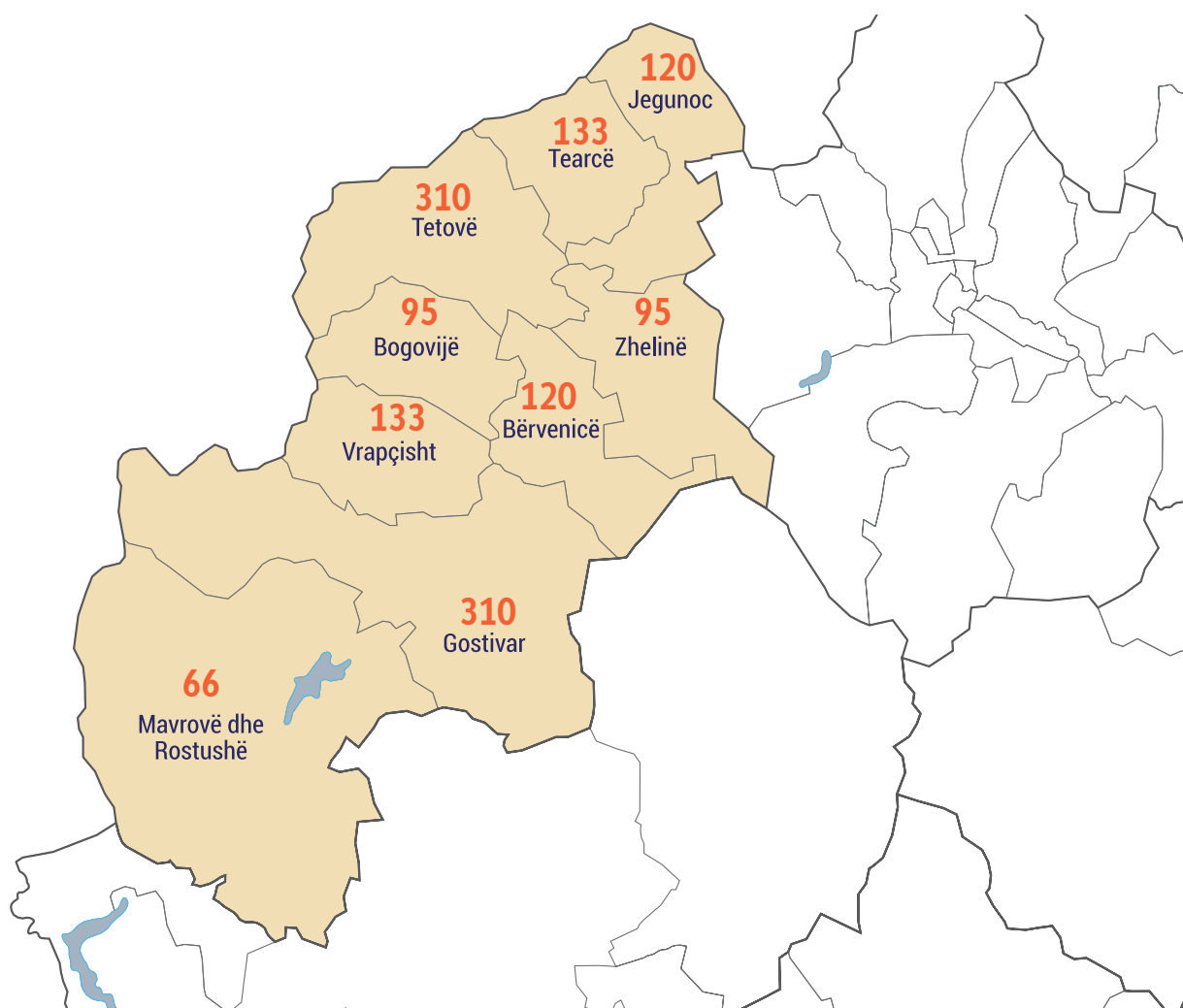
RAJONI PLANOR I VARDARIT

Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Veles	207
Gradsko	27
Demir Kapi	63
Kavadar	247
Llozovë	72
Negotin	90
Rosoman	54
Sveti Nikollë	105
Çashkë	55

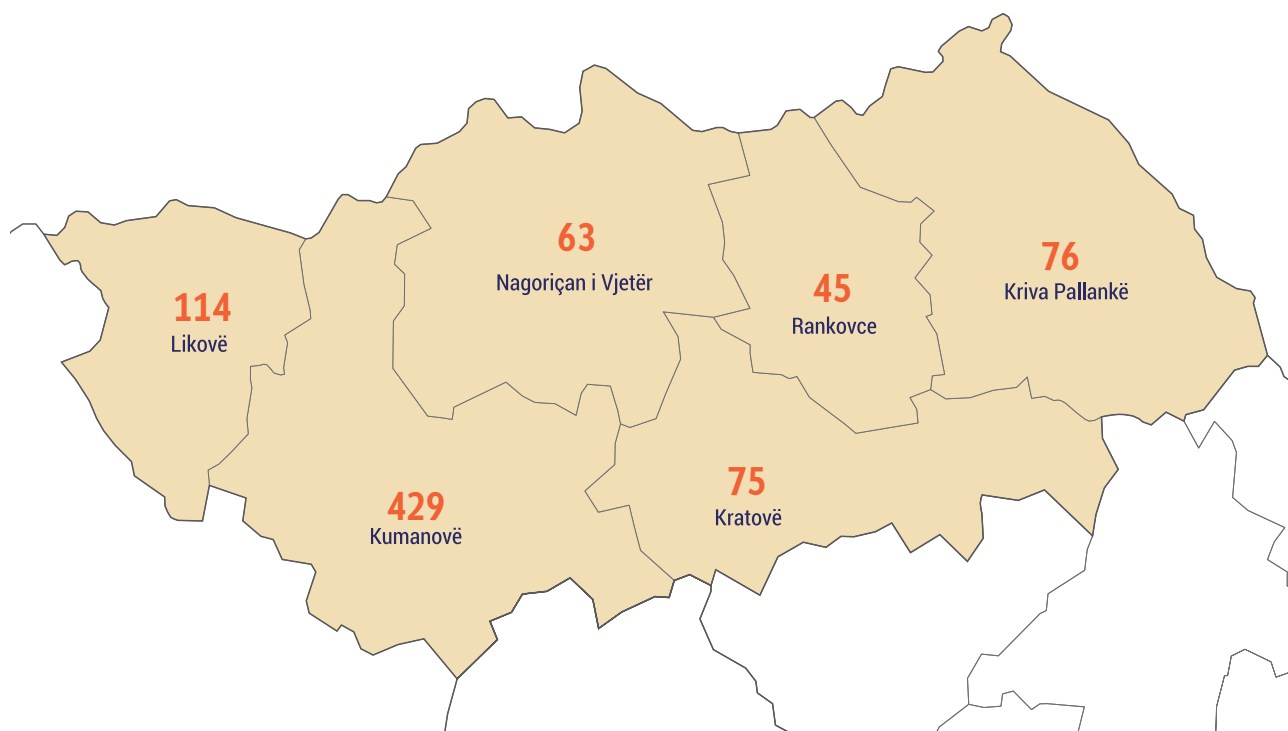
RAJONI PLANOR JUGPERËNDIMOR

Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Vevçan	18
Dibër	75
Debarcë	66
Kërçovë	184
Makedonski Brod	132
Ohër	253
Pllasnicë	36
Strugë	270
Qendër Zhupë	66

RAJONI PLANOR I POLLOGUT

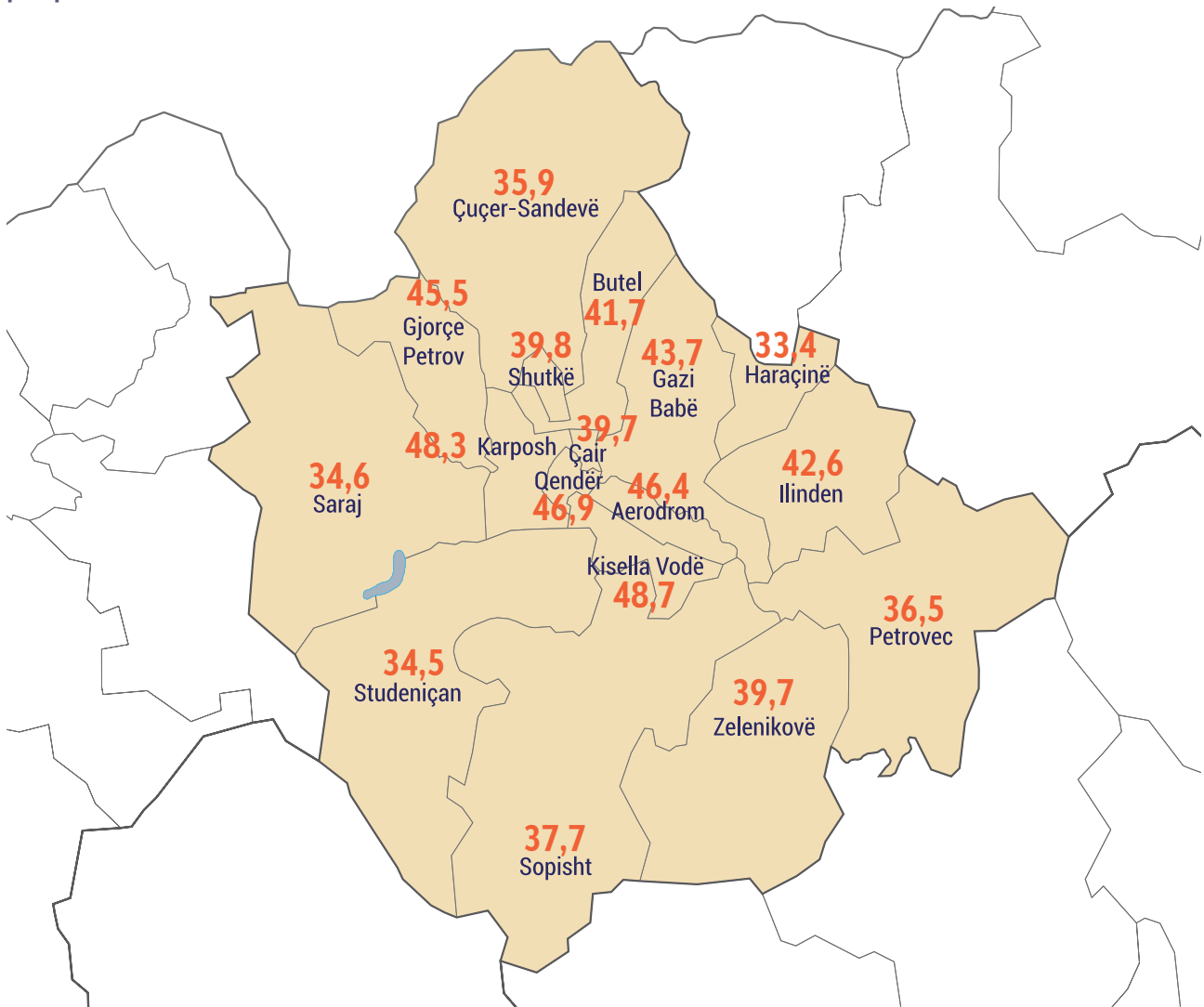
Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Bogovijë	95
Bërvenicë	120
Vrapçisht	133
Gostivar	310
Zhelinë	95
Jegunoc	120
Mavrovë dhe Rostushë	66
Tearcë	133
Tetovë	310

RAJONI PLANOR VERILINDOR

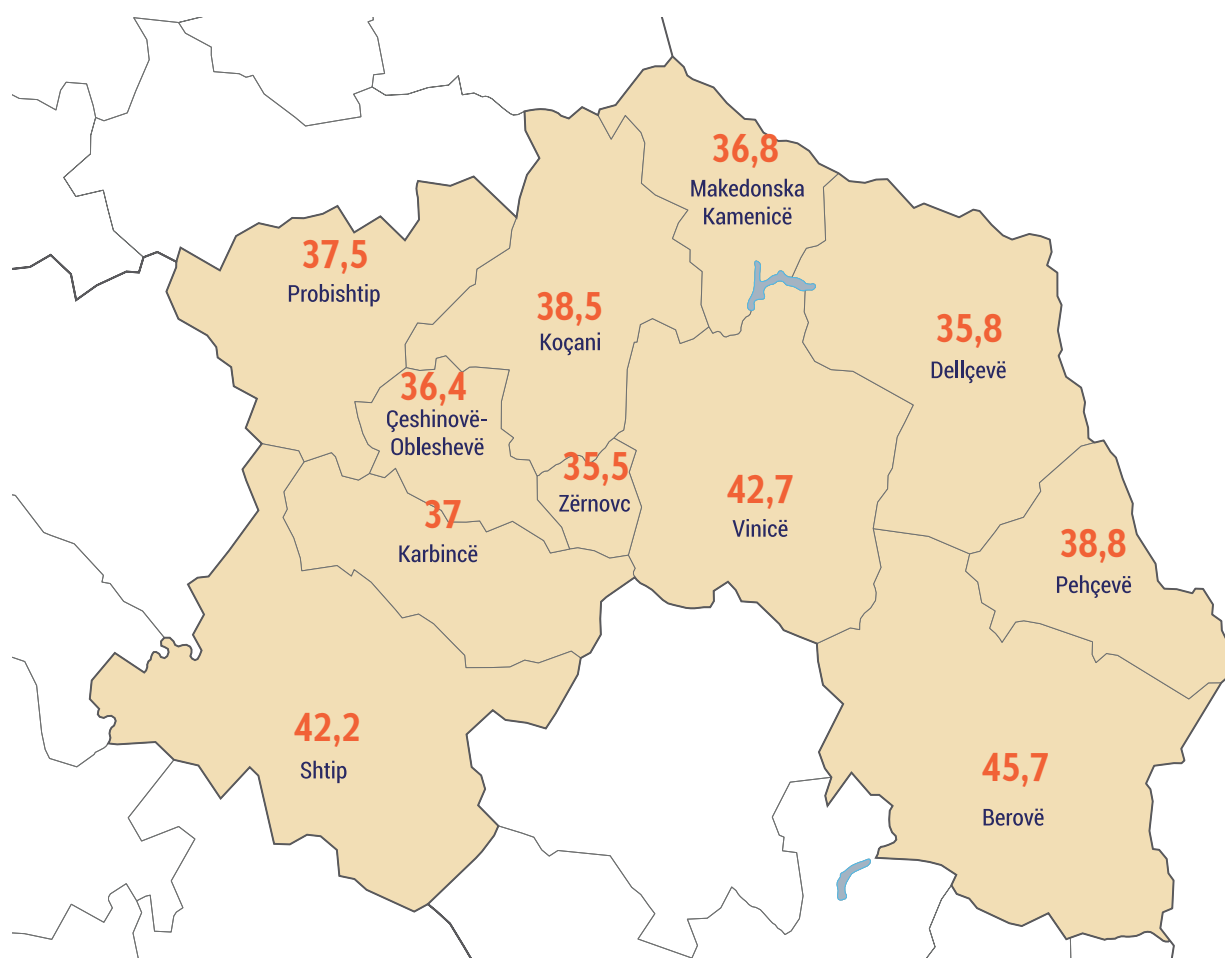
Komuna	Numri i kandidaturave të dorëzuara
Kratovë	75
Kriva Pallankë	76
Kumanovë	429
Likovë	114
Rankoc	45
Nagoriçan i Vjetër	63

Harta 5. Harta e të gjitha njësive të vetëqeverisjes lokale, sipas moshës mesatare të kandidatëve për pozitat e këshilltarëve.

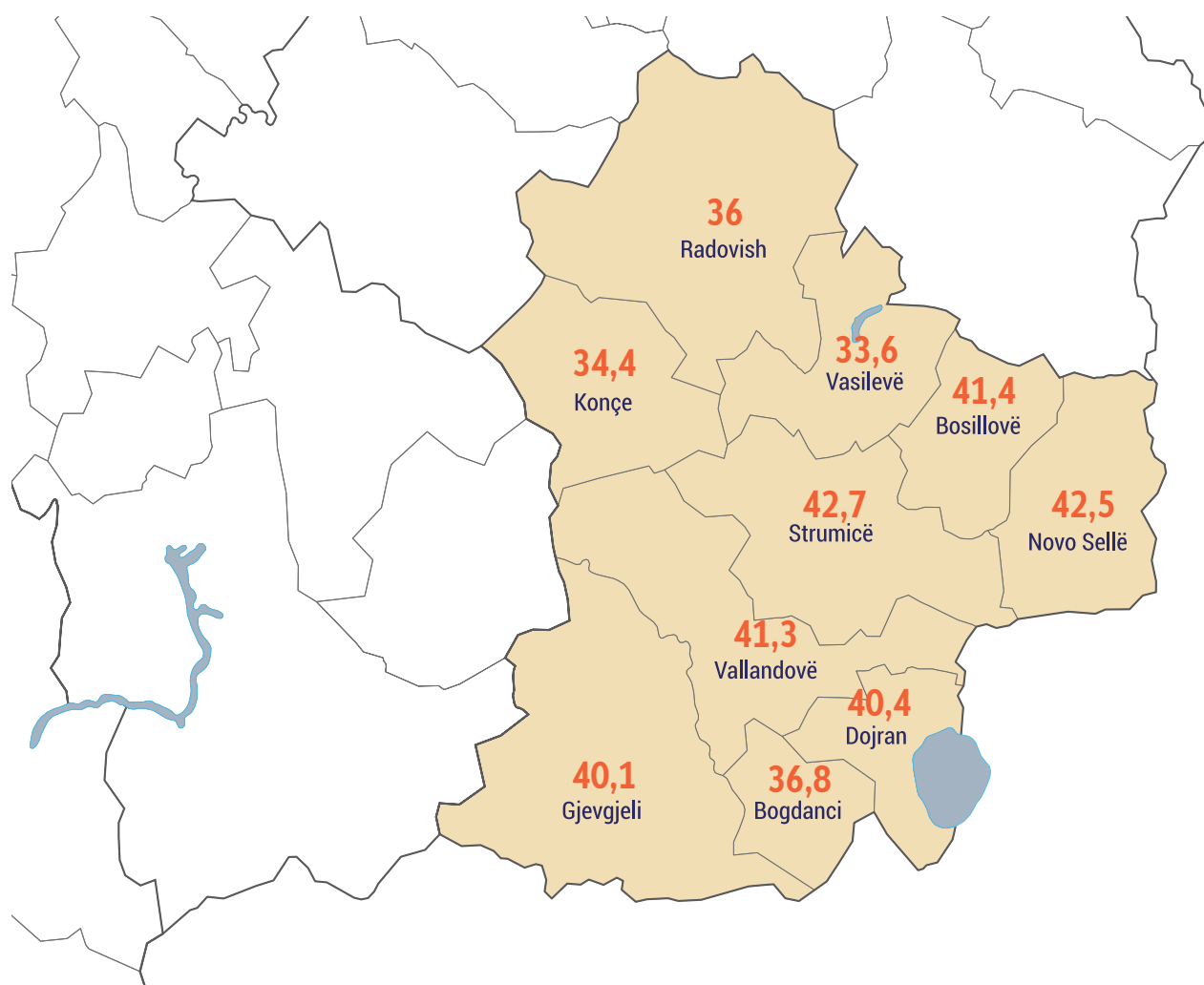
RAJONI PLANOR I SHKUPIT

Kandidatura në komunën	Mosha mesatare
Aerodrom	46,4
Haraçinë	33,4
Butel	41,7
Gazi Babë	43,7
Gjorçe Petrov	45,5
Zelenikovë	39,7
Ilinden	42,6
Karposh	48,3
Kisella Vodë	48,7
Petrovec	36,5
Saraj	34,6
Qyteti Shkup	43,2
Sopisht	37,7
Studenica	34,5
Qendër	46,9
Çair	39,7
Çuçer-Sandevë	35,9
Shutkë	39,8

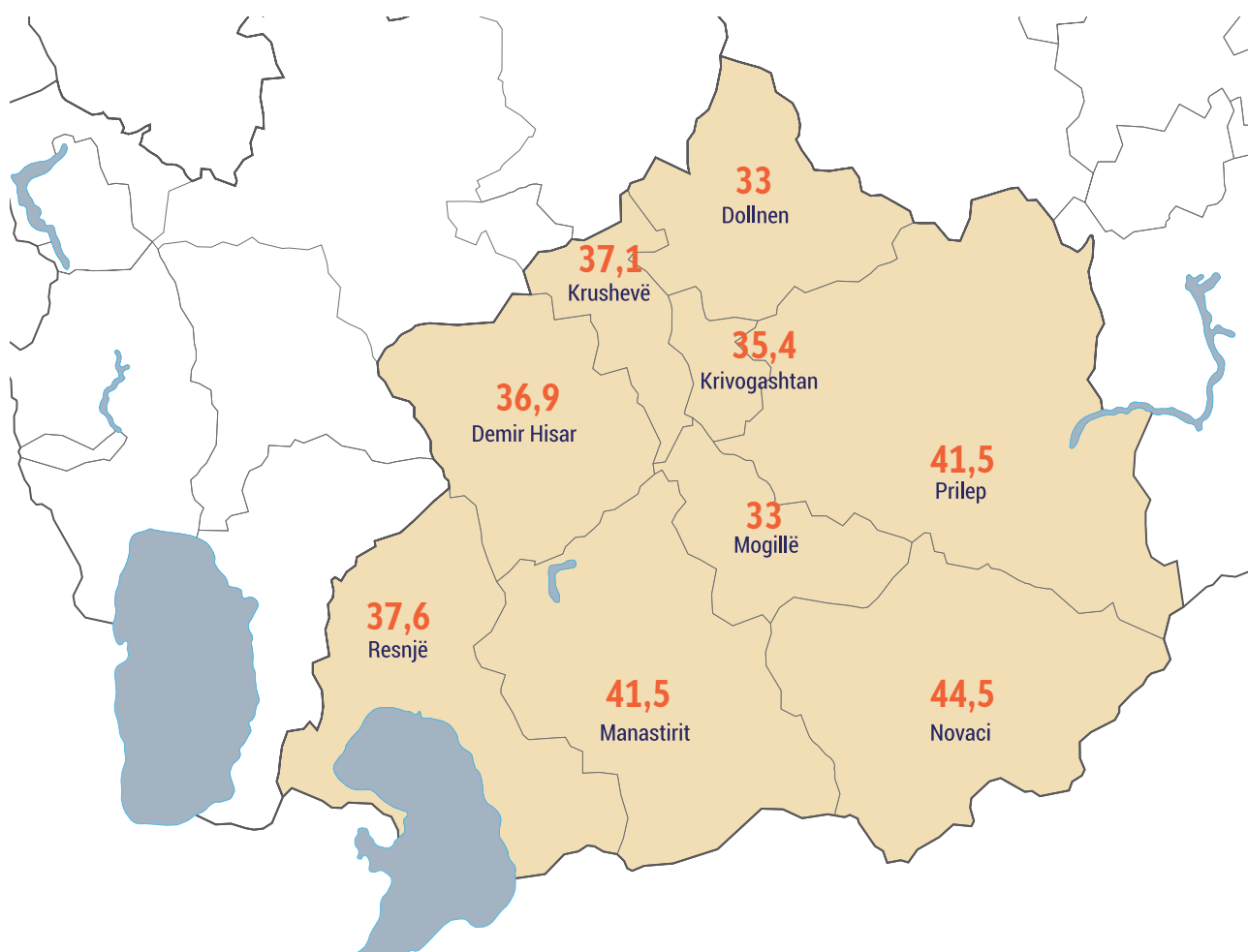
RAJONI PLANOR LINDOR

Kandidatura në komunën	Mosha mesatare
Berovë	45,7
Vinicë	42,7
Dellçevë	35,8
Zërnovc	35,5
Karbincë	37
Koçani	38,5
Makedonska Kamenicë	36,8
Pehçevë	38,8
Probishtip	37,5
Çeshinovë-Obleshevë	36,4
Shtip	42,2

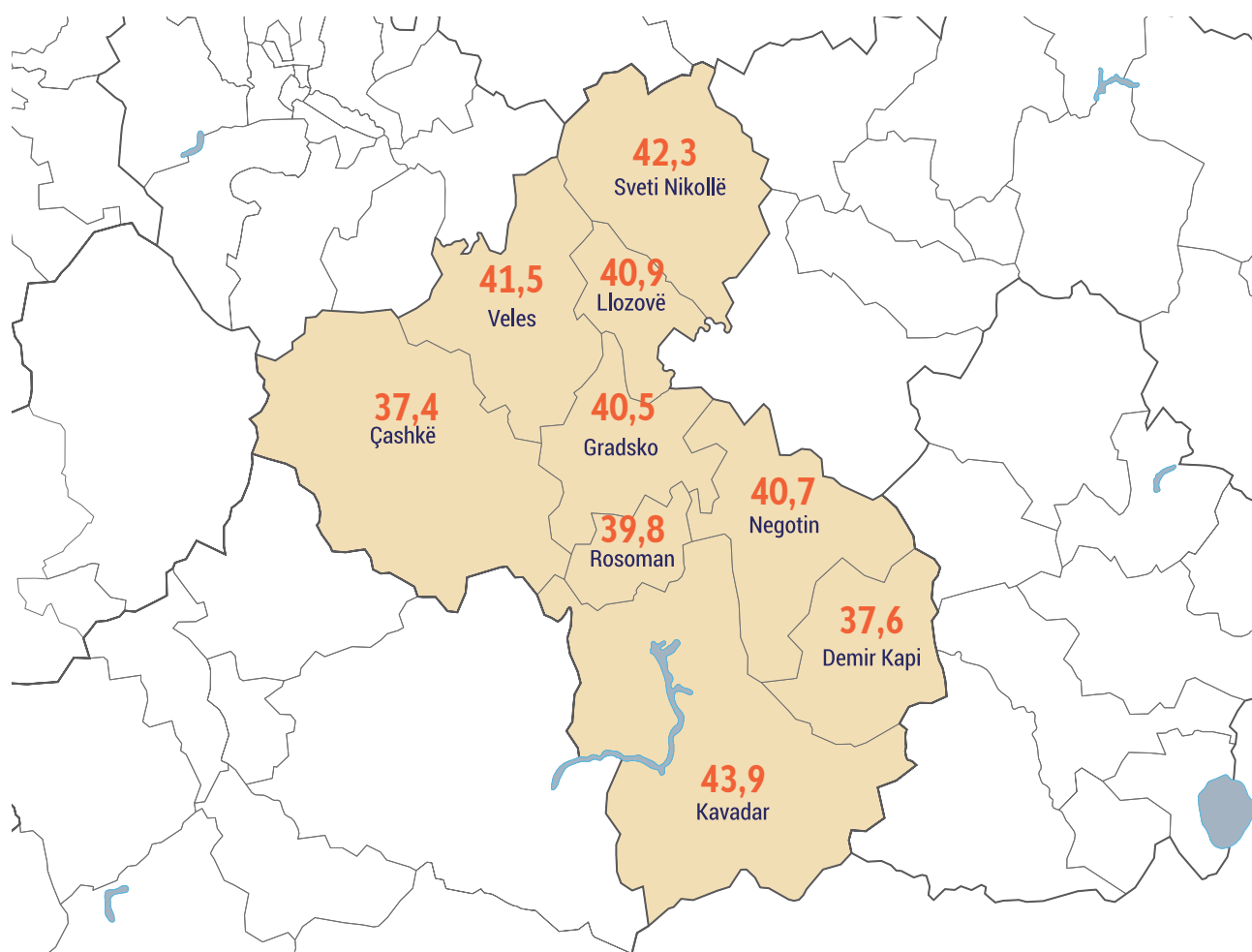
RAJONI PLANOR JUGLINDOR

Kandidatura në komunën	Mosha mesatare
Bogdanci	36,8
Bosillovë	41,4
Vallandovë	41,3
Vasilevë	33,6
Gjevgjeli	40,1
Dojran	40,4
Konçe	34,4
Novo Sellë	42,5
Radovish	36
Strumicë	42,7

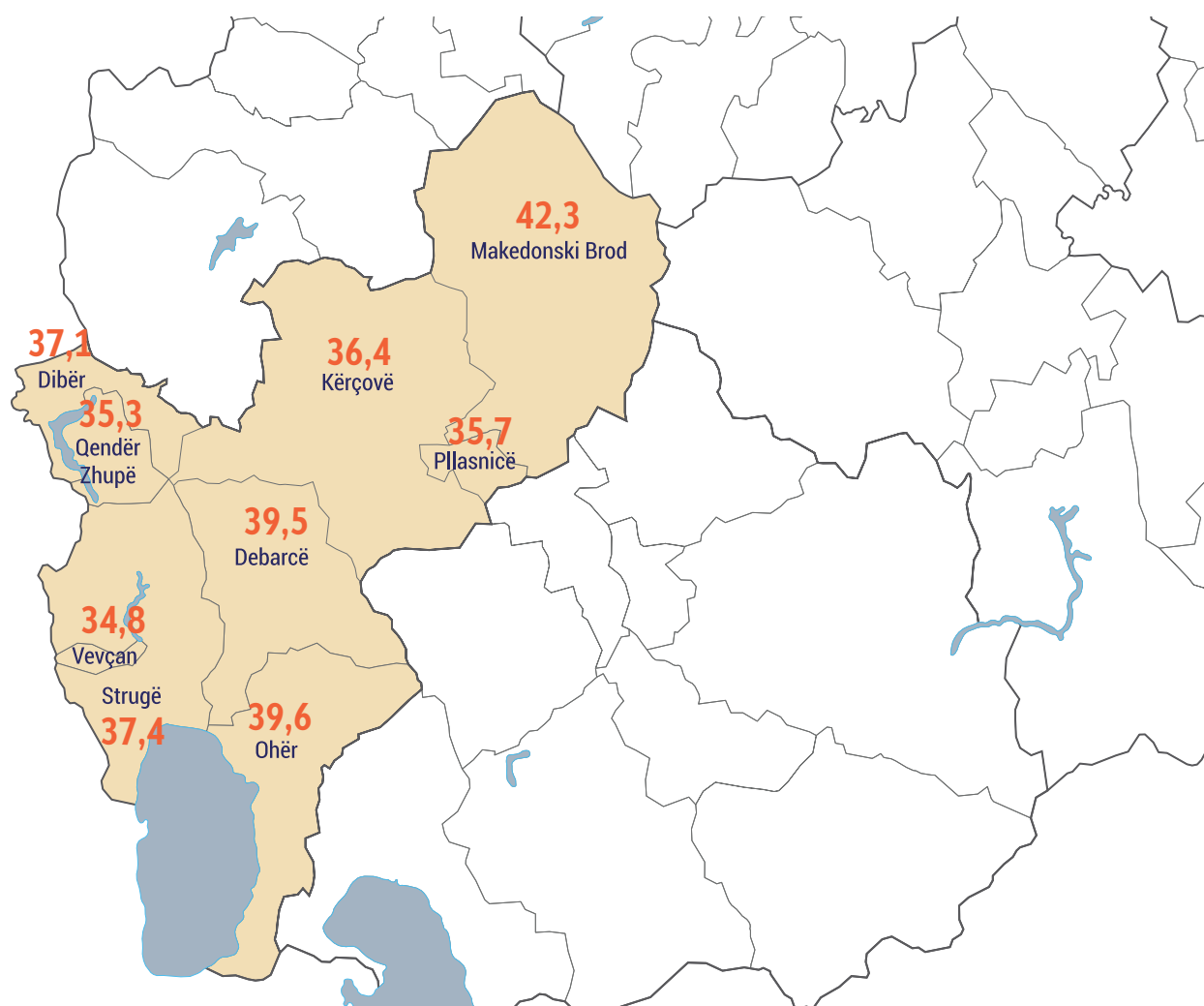
RAJONI PLANOR I PELLAGONISË

Kandidatura në komunën	Mosha mesatare
Manastirit	41,5
Demir Hisar	36,9
Dollnen	33
Krivogashtan	35,4
Krushevë	37,1
Mogillë	33
Novaci	44,5
Prilep	41,5
Resnjë	37,6

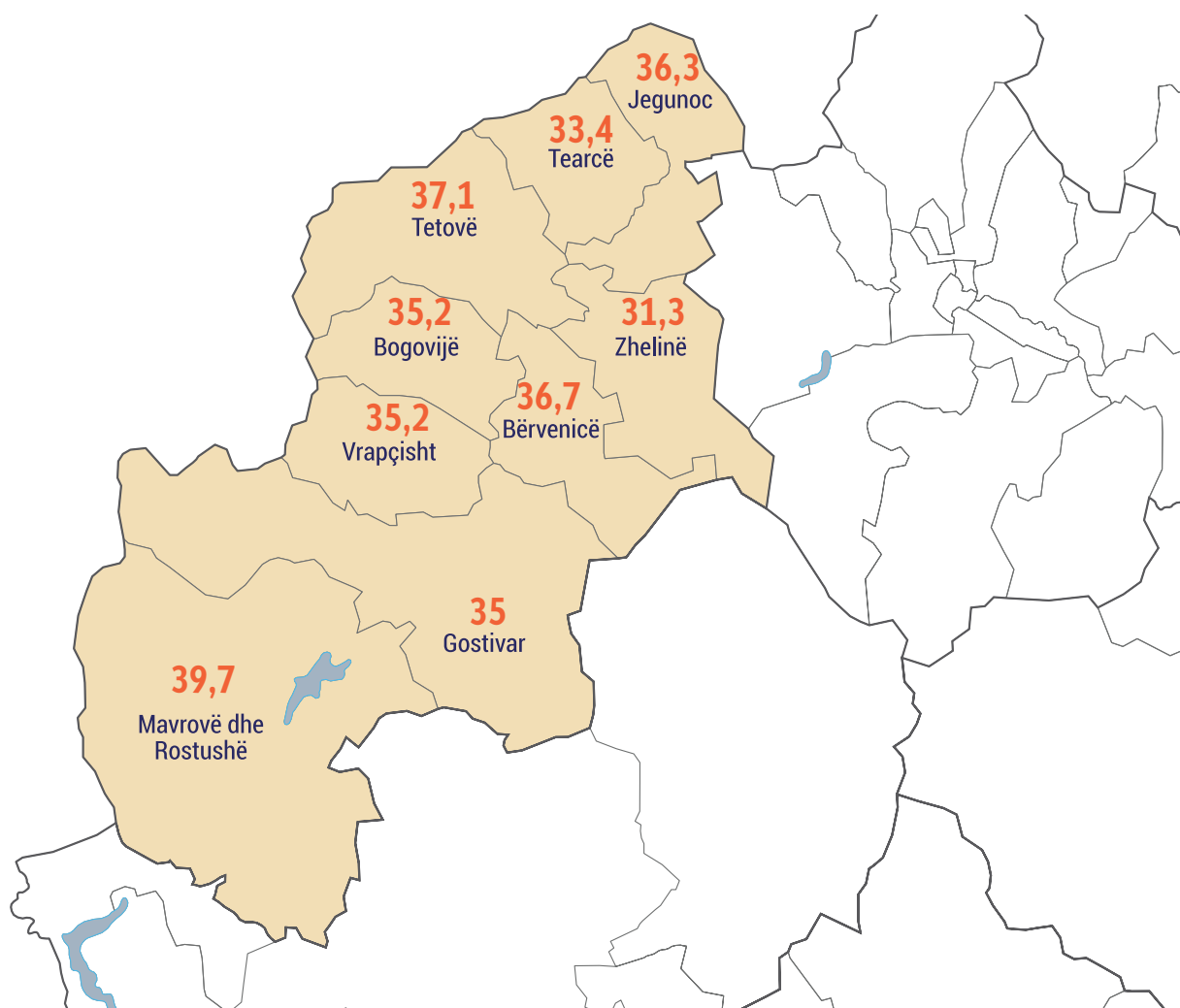
RAJONI PLANOR I VARDARIT

Kandidatura në komunën	Mosha mesatare
Veles	41,5
Gradsko	40,5
Demir Kapi	37,6
Kavadar	43,9
Llozovë	40,9
Negotin	40,7
Rosoman	39,8
Sveti Nikollë	42,3
Çashkë	37,4

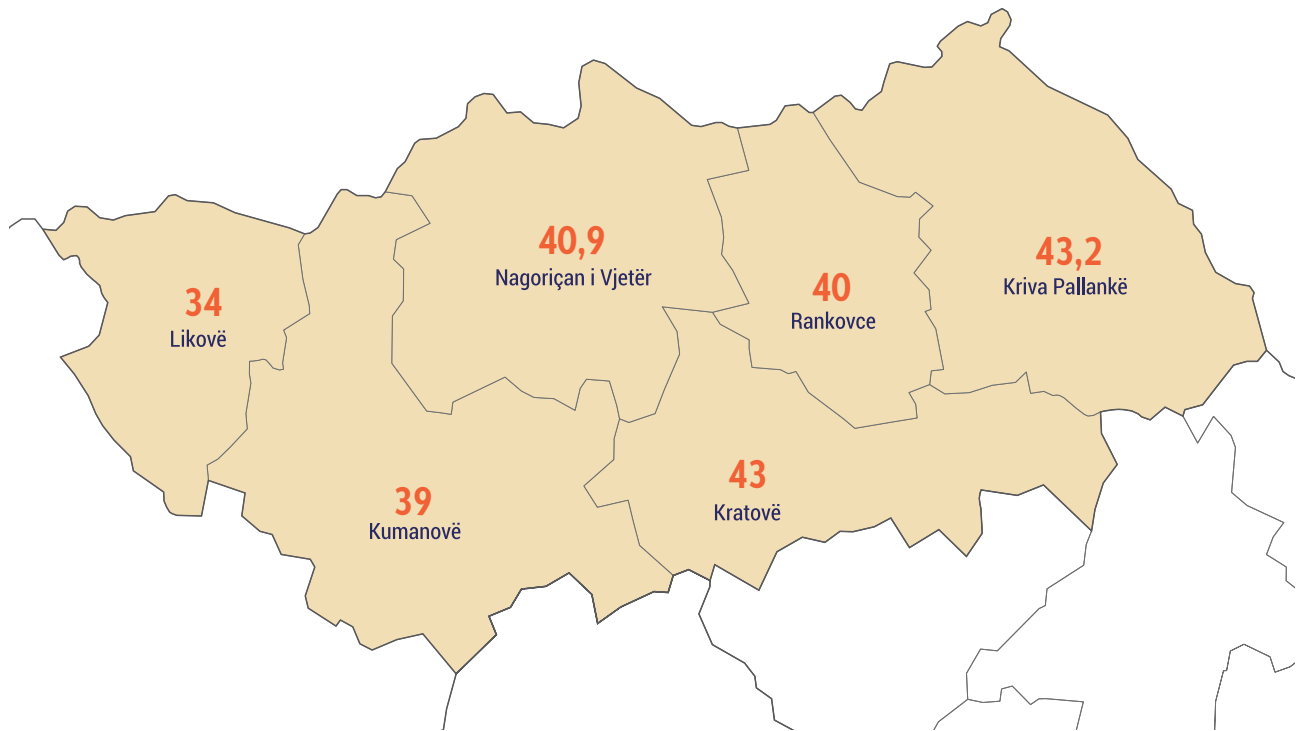
RAJONI PLANOR JUGPERËNDIMOR

Kandidatura në komunën	Mosha mesatare
Vevçan	34,8
Dibër	37,1
Debarcë	39,5
Kërçovë	36,4
Makedonski Brod	42,3
Ohër	39,6
Pllasnicë	35,7
Strugë	37,4
Qendër Zhupë	35,3

RAJONI PLANOR I POLLOGUT

Kandidatura në komunën	Mosha mesatare
Bogovijë	35,2
Bërvenicë	36,7
Vrapçisht	35,2
Gostivar	35
Zhelinë	31,3
Jegunoc	36,3
Mavrovë dhe Rostushë	39,7
Tearcë	33,4
Tetovë	37,1

RAJONI PLANOR VERILINDOR

Kandidatura në komunën	Mosha mesatare
Kratovë	43
Kriva Pallankë	43,2
Kumanovë	39
Likovë	34
Rankoc	40
Nagoriçan i Vjetër	40,9

Tabela 3. Pasqyrë e listave të kandidatëve për pjesëmarrje të të rinjve të paraqitura nga të gjitha subjektet politike, sipas pozicionit të kandidatëve të rinj (18-29 vjeç).

Subjekti politik	Bartës I listës	Pozita e lartë	Pozita e ulët	Total
AA-AAA	3	105	111	219
Aleanca për Shqiptarët	0	2	3	5
Alternativa	0	4	3	7
BESA	3	99	115	217
Bashkimi demokratik Boshnjak	0	30	31	61
VMRO-DPMNE dhe koalicioni	9	102	179	290
VMRO Partia popullore	1	10	10	21
GROM	0	2	0	2
Lëvizja për demokraci, të drejta dhe liri	0	0	2	2
Lëvizja për bashkimin kombëtar të Turqve	1	9	23	33
Demokratët	3	25	23	51
Partia Demokratike e Turqve	3	38	49	90
DOM dhe PLD	5	77	77	159
PDSH	4	61	58	123
DSR	1	12	7	20
BDI	3	109	145	257
Maqedonia e vetme	2	44	35	81
Integra	0	24	29	53
Levica (E majta)	12	92	70	174
MAAK	0	6	2	8
Era maqedonase e tretë	0	15	15	30
Kandidatë të pavarur	6	145	156	307
PDT	1	22	15	38
Podem	0	4	2	6
Rodina Maqedoni	1	7	5	13
ROMESKE	0	0	2	2
LSDM dhe koalicioni	7	161	264	432
Unioni i Romëve nga Maqedonia	0	4	2	6
Partia Tvoja (Partia Jote)	0	6	9	15
TMORO	2	32	22	56

Tabela 4. Pasqyrë e moshës mesatare të këshilltarëve të zgjedhur në të gjitha njësitë e qeverisjes lokale në vend.

Komuna	Mosha mesatare	Numri i këshilltarëve të zgjedhur
Aerodrom	41,89	27
Haraçinë	33,93	15
Berovë	39,07	15
Manastir	40,19	31
Bogdanci	35,82	11
Bogovijë	37,21	19
Bosilovë	37	15
Bërvenicë	39,53	15
Butel	41	19
Vallandovë	39,2	15
Vasilevë	34,07	15
Vevçan	35,56	9
Veles	42,74	23
Vinicë	39,4	15
Vrapçisht	39,63	19
Gazi Babë	42,44	27
Gjevgjeli	44,53	19
Gostivar	40,45	31
Gradsko	39,44	9
Dibër	43,33	15
Debarcë	42,09	11
Dellçevë	39,4	15
Demir Kapi	38,22	9

Komuna	Mosha mesatare	Numri i këshilltarëve të zgjedhur
Demir Hisar	39,64	11
Dojran	35,44	9
Dollnen	38,8	15
Gjorçe Petrov	40,22	23
Zhelinë	33,74	19
Zelenikovë	40,11	9
Zërnoc	36,78	9
Ilinden	40,33	15
Jegunoc	33,87	15
Kavadar	40,58	19
Karbincë	33,44	9
Karposh	44,43	23
Kisella Vodë	40,96	23
Kërçovë	40,78	23
Konçe	33,11	9
Koçan	41,21	19
Kratovë	41,67	15
Kriva Pallankë	41,47	19
Krivogashtan	35,45	11
Krushevë	39	11
Kumanovë	40,39	33
Likovë	36,53	19
Llozovë	40,33	9
Mavrovë dhe Rostushë	41,73	11

Komuna	Mosha mesatare	Numri i këshilltarëve të zgjedhur
Makedonska Kamenicë	36	11
Makedonski Brod	35,73	11
Mogillë	33,82	11
Negotin	45,47	15
Novaci	42,78	9
Novo Sellë	38,93	15
Ohër	42,48	23
Petrovec	43,64	11
Pehçevë	46,91	11
Pllasnicë	41,56	9
Prilep	39,89	27
Probishtip	35	15
Radovish	36,16	19
Rankoc	41,89	9
Resnje	42,07	15
Rosoman	42,89	9
Saraj	31,47	19
Sveti Nikole	40,8	15
Shkup	41,96	45
Sopisht	40,09	11
Nagoriçan i Vjetër	42,11	9
Strugë	36,81	27
Strumicë	42,17	23
Studenicën	34,33	15

Komuna	Mosha mesatare	Numri i këshilltarëve të zgjedhur
Tearcë	34,37	19
Tetovë	37,42	31
Qendër	41	23
Qendër Zhupë	43,09	11
Çair	40,26	27
Çashkë	42,36	11
Çeshinovë-Obleshevë	37,27	11
Çuçer-Sandevë	37,45	11
Shtip	43,87	23
Shutkë	41,53	19
Total	39,63	1.347

